GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 93 — CENA 10 DIN

KRANJ, 27. NOVEMBRA 1959

Naš praznik

Vsako leto proslavljamo 29. november — Dan republike. Proslavljamo ga v skupnosti z vsemi našimi narodi, kakor smo se skupno borili v času narodnoosvobodilne borbe in ustvarjali jekleno enotnost in bratstvo med našimi narodi. Naša republika se je rodila iz krvi, bojev in padlih borcev najboljših sinov naših narodov. Tega se v teh dneh še posebej spominjamo, spominjamo se še posebej zategadelj, ker so nam ti boji in žrtve pripomogle, da danes živimo v svobodi in gradimo našo socialistično domovino. Letošnji 29. november ima še prav poseben pomen zaradi tega, ker ga proslavljamo v letu, ko še posebej obujamo in oživljamo tradicije revolucionarnega boja naše Partije in SKOJ.

Šestnajst let je v zgodovini vsakega naroda kratka doba, ki je pa lahko izredno pomembna, kakor je to pri naših narodih. Naša domovina je v teh letih naredila nesluten razvoj, kakršnega morda niso pričakovali tudi največji optimisti. Vse te uspehe smo dosegli, pa čeprav smo morali v tem času premagati vrsto težav, ki so zahtevale od vseh nas veliko požrtvovalnost in odrekanja. Toda uspehi niso izostali in naša socialistična domovina je vsako leto bogatejša, močnejša in vsako leto živimo v naši domovini lepše in boljše. Naša domovina in vsi naši narodi so v tem času doživeli nesluteno mladost in razcvet. V tem času so zrasle nove tovarne, zgradili smo nove ceste, ki povezujejo naša mesta, med njimi simbol dela — cesta Bratstva in enotnosti. Zgradili smo na tisoče drugih objektov in na naših poljih je zraslo dovolj žita za nas vse. Kdo bi našteval vse uspehe in pomembne zmage, saj če bi delali tako, potem bi morali govoriti o najmanjših uspehih od tega, da je v marsikaterem še relativno zaostalem kraju zasvetila elektrika, da so odprli nov zdravstveni dom, da so dobili novo kino dvorano, da so si zgradili novo cesto in še vrsto drugih majhnih objektov, ki obenem z vsemi velikimi gradnjami sestavljajo veliki mozaik uspehov vseh naših delovnih ljudi.

To naše delo pa ima samo en cilj — je samo nadaljevanje boja, ki smo si ga zastavili pod vodstvom Zveze komunistov že pred vojno in ga nadaljevali med vojno in po vojni za lepše in boljše življenje slehernega našega človeka. Človek je tista mogočna beseda, za katerega vse to delamo in zaradi česar stremimo k boljšemu. Beseda človek ni več fraza. Njegovo vsakodnevno življenje spremljajo dejstva, ki imajo samo namen, da izboljšajo njegovo življenje. Priznati moramo, da se življenjski standard našega delovnega človeka pri nas nenehno izboljšuje, kar je na eni strani plod delovnih uspehov vseh nas in na drugi strani smoter, ki ga nenehno zasleduje naša družbena ureditev.

Praznik 29. novembra prav zaradi tega proslavljamo mi vsi in je praznik slehernega izmed nas. Tudi sami ugotavljamo, koliko smo v tem času napredovali, koliko smo v tem času spremenili, koliko boli smo v tem času poprijeli za delo in obenem tudi vedno več zaslužili, koliko bolj smo se vključevali v družbena dogajanja v naši socialistični domovini. Če bi hoteli prav na tem področju govoriti o številkah, potem bi videli, koliko naših delovnih ljudi danes uspešno deluje v organih delavskega upravljanja in družbenega samoupravljanja, koliko naših ljudi dela v organih ljudske oblasti, koliko naših ljudi aktivno razvija in izpopolnjuje našo socialistično demokracijo. V naši državi upravljamo vsi skupaj in prav zaradi tega smo tudi vsi skupaj odgovorni tako za uspehe kakor tudi za napake. Na uspehe smo ponosni, na napakah pa se učimo, da jih ne bi znova delali.

Vsi skupaj smo prav ob letošnjem prazniku lahko še posebej ponosni, ker smo v letošnjem letu dosegli ogromne uspehe v vsem našem gospodarskem in družbenem življenju. Naš novi gospodarski sistem se je uveljavil in uspehi niso izostali. Naša država je za te svoje uspehe dobila priznanje v svetu, in kakor je dejal tovariš Tito, moramo storiti v prihodnjih letih vse, da bomo te naše uspehe in ta naš ugled ohranili in še povečali. Letos smo marljivo delali, tako da bomo naš petletni plan v glavnem izpolnili že v prihodnjem letu, to je leto pred rokom. V tem letu se je precej dvignila produktivnost dela prav zaradi uspešnega uvajanja nagrajevanja po učinku in vseh drugih oblik nagrajevanja, ki imajo namen, dvigniti produktivnost ob istočasnem povečanju prejemkov vsakega posameznika.

Prav je, da smo na te naše uspehe ponosni, saj smo bili pogostoma preskromni. O naših uspehih govorimo tem lažje, ker so to gola dejstva, o katerih se lahko vsakdo prepriča, predvsem tisti v tujini, ki še vedno mečejo slabo luč na naše uspehe. Toda resnica je v naši zgodovini zadnjih štiridesetih let vedno zmagala in bo zmagala tudi tokrat. Prav zaradi tega je teh šestnajst let naše domovine pomembno zgodovinsko obdobje, ki sicer v zgodovinskih knjigah, če štejemo samo leta, malo pomeni, toda če govorimo o uspehih, dejstvih, bojih in zmagah naših narodov pod vodstvom Zveze komunistov, tedaj pomeni teh šestnajst let, del najpomembnejšega zgodovinskega obdobja naših narodov.

Sklepi, ki jih je sprejelo zasedanje AVNOJ leta 1943, so bili v celoti izpolnjeni. Ostvarjena je bila enotna, močna skupna domovina enakopravnih narodov in enakopravnih delovnih ljudi v okviru nove socialistične Jugoslavije. Takrat smo sklenili, da bomo za vse čase sami gospodarili na svoji zemlji, in ta sklep tudi nenehno izpolnjujemo.

Uspehom v okviru države se pridružujejo tudi pomembni gospodarski in družbeni uspehi v našem okraju. Veliko število podjetij pripravlja rekonstrukcijo in jo bo izvedlo v prihodnjih letih. Precejšnje uspehe smo dosegli na področju kmetijstva in si začrtali jasne naloge v razvoju živinoreje, razvoj turizma je dobil tisto mesto, kakor mu pripada v razvoju gospodarstva v našem okraju. Pomembni uspehi so bili doseženi na področju stanovaniske izgradnje, zgrajena je bila cela vrsta drugih objektov; mnogi med njimi so namenjeni prav dvigu družbenega standarda.

Vsi tako radi hitimo v mislih naprej, v leta, ki nas čakajo, v prihodnost, ki je pred nami. Ta prihodnost je vsekakor svetla in lepa, ker bo naša domovina vsak dan lepša in vsak dan bogatejša. Z nio pa bomo bogateli mi vsi, ker bomo živeli še bolje, ker bomo živeli še zadovoljneje.

Prav zaradi tega smo tudi letos kakor vsako leto, ponosni in veseli, ko praznujemo naš praznik — Dan republike. Praznujemo ga, ker smo pod vodstvom Zveze komunistov uspeli realizirati načrte, ki smo jih zastavili, in smo obenem čvrsto odločeni nadaljevati naše delo, da bomo naloge, ki so še pred nami, izpolnili in tako vsako leto znova ponosno praznovali naš praznik — Dan republike.

vn

Volilni proglas OO SZDL

Člani Socialistične zveze!

Smo pred volitvami v osnovne organizacije, zato je prav, da pregledamo nekatere uspehe, h katerim smo prispevali svoj delež tudi mi. Ti uspehi so v glavnem naslednji:

V JUGOSLAVIJI

— narašča narodni dohodek zadnja tri leta povprečno za 3 % hitreje kot je bilo to predvideno v perspektivnem planu;

— je gospodarski razvoj 3- do 4-krat hitrejši od razvoja v najbolj razvitih zahodnih evropskih deželah in dvakrat hitrejši od razvoja v najmanj razvitih, pa tudi hitrejši kakor v vzhodnih evropskih deželah;

— je kmetijska proizvodnja že v tem letu presegla planirano raven za l. 1961;

NA GORENJSKEM

— je narodni dohodek na prebivalca narasel v 6 letih za 146.000 dinarjev, in ciser od 188.884 v letu 1953 na 334.000 dinarjev v letu 1959;

— je produktivnost v industriji v letošnjem letu napram lanskemu letu narasla za 4,5 %, oziroma za 0,3 % več, kot je bilo predvideno; zaposlenost pa se je povečala v tem obdobju za 1,1 % ali 301 zaposlenega;

— so narasli dohodki prebivalstva za 20,6 % in še vedno naraščajo;

— so narasle hranilne vloge v bankah napram letu 1956 za 643,541.000 dinarjev, oziroma od 278,659.000 dinarjev na 922,200.000 dinarjev;

— je bilo v letu 1958 zgrajenih 1.148 družbenih stanovanj in 335 privatnih stanovanj. V letu 1959 pa se je začelo graditi še 1.371 družbenih in 385 privatnih stanovanj;

— je narasto število šol napram letu 1939 za 66, oziroma od 91 na 157. Za šolstvo je bilo 1596. leta izdanih 310 milijonov dinarjev, v letu 1959 pa že skoraj 600 milijonov dinarjev;

— so izdatki za kulturno in prosvetno dejavnost narasli napram letu 1956 za več kot 100 % in znašajo preko 50 milijonov dinarjev;

— so se povečali izdatki za zdravljenje, otroške dodatke in pokojnine za skoraj 1,5 milijarde napram letu 1956;

— se je napram letu 1953 močno povečala potrošnja vseh najvažnejših potrošniških artiklov. Potrošnja mesa se je povečala od 1953. do 1959. leta za približno 800.000 kilogramov oziroma za 18 %, mleka za 2,600.000 litrov oziroma 113 %, sladkorja za 820.000 kilogramov oziroma 37 %, moke in kruha za približno 8 milijonov kilogramov oziroma 130 % itd.;

— so si delovni ljudje od leta 1957 kupili preko 3.560 novih koles, 1.300 motornih koles in 630 osebnih avtomobilov;

— ima praktično že skoraj vsaka družina radijski aparat, saj je radijskih naročnikov 25.757 napram 16.300 v letu 1956, medtem ko je bilo v letu 1939 vseh radijskih naročnikov v Sloveniji le 21.516;

— sodeluje v delavskem upravljanju 3.328 delavcev, v zadružnih svetih 1727 kmetijskih proizvajalcev, v organih družbenega upravljanja v socialnem zavarovanju 242 ljudi, v prosvetnih ustanovah 104 in v 95 šolskih odborih 843 državljanov. Ideja o samoupravljanju v okviru komunalne skupnosti se vse bolj uresničuje. Neposredni proizvajalci postajajo vse bolj dejanski upravljalci vsega družbenega premoženja.

Ti konkretni rezultati pričajo, da naše govorjenje o socializmu ni samo splošna fraza, ampak da postaja socializem vsakdanja, otipljiva stvarnost. Saj danes že vsak državljan tudi v materialnem pogledu lahko čuti, da živi v deželi, kjer so vsi napori usmerjeni v to, da bi delovni ljudje bolje in lepše živeli.

DELAVCI, KMETJE IN DELOVNA INTELIGENCA! MLADINA, ŽENE, ČLANI SZDL!

Z udeležbo na volitvah ne boste izpolnili samo svoje obveznosti do organizacije, marveč boste znova dokazali, da so dosedanji uspehi rezultat zavestne socialistične akcije vseh naših delovnih ljudi in da ste pripravljeni še vnaprej stati na čelu naglega gospodarskega in družbenega razvoja, da bomo dosegli še zavidljivejše uspehe na vseh področjih.

Zato v nedeljo, 6. decembra, vsi na volitve v osnovne organizacije SZDL!

OBČNI ZBORI SZDL V KRANJU

Čeprav je bila večina občnih zborov v kranjski občini prav te dni, se je predsedstvo občinskega odbora SZDL že v torek, 24. novembra sestalo in na kratko analiziralo potek teh zborov.

Glavna ugotovitev je bila, da je letos udeležba na teh zborih znatno večja kot prejšnja leta in da je predvolilna dejavnost pospešila celotno politično delo. zlasti na podeželju. Tudi razprave na zborih so bile zelo živahne. To so ugotovili na Jezerskem, v Trbojah, Trsteniku, Brnikih in drugod. V Šenturški vasi so v članstvo SZDL zajeli volilne upravičence stoodstotno.

Zdaj pripravljajo volišča. Predvidevajo, da bo skupno okrog 70 volišč. Precej organizacij, teh je 47, ima po dve volišči. -l. c.

Ob Dnevu republike

29. novembru

toplo čestitamo vsem poslovnim prijateljem, naročnikom, bralcem, sodelavcem in vsem delovnim ljudem na Gorenjskem

Časopisno podjetje
»GORENJSKI TISK«
Kranj

iz naših krajev

SPREJEMI V PIONIRSKO ORGANIZACIJO

Po vseh občinah Gorenjske in pionirskih odredih bodo za Praznik republike 29. november svečani sprejemi pionirjev. Na teh sprejemih bodo pionirje pogostili in jim razložili pomen pionirske organizacije. Sprejemi bodo v petek, 27 in v soboto, 28. novembra. Pripravili jih bodo starešinski sveti in Društva prijateljev mladine.

Kronika teh dni

● V torek je bilo v Bohinju pod predsedstvom predsednika komisije za delavsko mladino pri CK LMS tovariša Marjana Rožiča posvetovanje LMS o programu za leto 1960. Na posvetovanju so analizirali tudi dosedanje letne konference mladinskih organizacij v podjetjih.

● Prejšnji teden je imel upravni odbor »Oljarice« v Britofu redno sejo, na kateri so obravnavali poslovanje podjetja do konca septembra letos. Ugotovili so, da so bolje gospodarili kot v istem obdobju lani. Na seji so razpravljali tudi o nakupu nekaterih osnovnih sredstev in o rekonstrukciji oddelka za rafinerijo jedilnega olja. To naj bi opravili v letu 1960, s čemer bodo dvignili kapaciteto proizvodnje za 50 odstotkov.

● Včeraj je bila seja Občinskega ljudskega odbora Kranj. Na dnevnem redu je bilo med drugim poročilo o stanju in problemih kmetijske proizvodnje v občini, poročilo odborniške komisije o stanju na kmetijskem posestvu v Hrastju, poročilo o izvedbi nacionalizacije najemnih zgradb itd.

● V torek zvečer je bila v Prešernovem gledališču v Kranju tretja letošnja premiera. DPD Svoboda-Center Kranj je uprizorila delo Lutowskega »Dežurna služba« v režiji Jožeta Kovačiča, scena Saša Kump. Tudi pri ocenjevanju te igre z ostrejšimi kriteriji, kot jih sicer uporabljamo pri ostalih amaterskih predstavah, moramo povedati, da je bilo delo naštudirano zelo kvalitetno. To je potrdila tudi polna dvorana in ob koncu zadnjega dejanja toplo priznanje gledalcev. Podrobnejšo oceno uprizoritve bomo objavili v prihodnji petkovi številki.

● V sredo zvečer je bil v Prešernovem gledališču v Kranju občni zbor DPD Svoboda-Center Kranj. Na občnem zboru so med drugim sklenili, da se bo društvo preimenovalo v DPD Svoboda »France Prešeren« Kranj. Po končanem formalnem delu občnega zbora so nekatere sekcije društva izvedle kratek kulturni spored.

● Včeraj zvečer je bila v kinu Storžič Kranj slavnostna premiera slovenskega filma »Tri četrtine sonca. Ob tej priložnosti so se Kranjčanom predstavili tudi nekateri ustvarjalci tega filma.

● V torek zvečer je bil v Naklem občni zbor KUD »Dobrava« Naklo. Na občnem zboru so sestavili program dela za letošnjo sezono, v katerem so dali poudarka predvsem izobraževalni in lutkovni sekciji ter knjižnici in čitalnici.

● V sredo je bilo na Jesenicah posvetovanje dramskih delavcev Svobod in prosvetnih društev jeseniške občine. Dan poprej, v torek je bilo enako posvetovanje tudi v Kranju.

● V kranjski porodnišnici se je od 19. novembra zjutraj do četrtka, 26. novembra zjutraj rodilo 10 dečkov in 17 deklic, skupno torej 27 otrok.

● Včeraj je bilo v Klubu gospodarstvenikov v Kranju predavanje o zaposlovanju in strokovnem usposabljanju kadrov v zdravstvu.

● V ponedeljek dopoldne je bilo v prostorih Okrajnega ljudskega odbora Kranj predavanje sekretarja okrajnega komiteja ZKS Celje tovariša Simoniča o gospodarskem razvoju in politični situaciji v kmetijstvu.

● Od 16. do 23. novembra je bilo na Jesenicah rojenih 21 otrok, in sicer 11 dečkov in 10 deklic. Kurinčič Vida, gospodinja iz Idrskega, je rodila dvojčka — dečka in deklico. V istem času sta se poročila Juraj Hudoletnjak, zidar in Anka Matovinović, delavka, umrla p aje gospodinja Jera Razinger, roj. Hribar.

● Osnovna organizacija LMS Sava Kranj je od 19. do 25. novembra organizirala v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ športno tekmovanje, ki so se ga udeležili mladinci in mladinke STTS, GIS, mlekarske šole, gimnazije in tovarne Save. V odbojki, namiznem tenisu, rokometu in šahu je prvo mesto zasedla gimnazija, v streljanju pa tovarna Sava. Pokal kot najboljša ekipa je prejela kranjska gimnazija.

KAM V NEDELJO?

KRANJ: 29. novembra ob 16. uri uprizore kranjski gledališčniki v Prešernovem gledališču v Kranju dramo v treh dejanjih Jerzyja Lutowskega »Dežurna služba«.

Ob 14. uri bo na igrišču Triglava nogometna tekma med NK Triglavom in Odredom.

Ob 9. uri v Tekstilni šoli košarkarski turnir v počastitev Dneva republike za pokal »Glasu Gorenjske«.

Dne 30. novembra ob 9. uri bo na štiristeznem kegljišču KK Triglav Kranj v počastitev Dneva republike četveroboj republiških reprezentanc: Srbije, Bosne-Hercegovine, Hrvatske in Slovenije. Tega dne bodo na Krvavcu meddruštvene tekme v slalomu.

ŠKOFJA LOKA: 28. novembra ob 20. uri osrednja proslava ob Dnevu republike v Predilnici na Trati.

Dne 28. novembra zvečer zabavna prireditev TVD Partizan z naslovom »Za staro in mlado«.

JESENICE: V počastitev Dneva republike prireja od 28. novembra do 6. decembra Foto klub Jesenice, V. razstavo fotografij gorenjskih foto amaterjev v lutkovni dvorani pri Jelenu na Jesenicah.

Zadnji športni rezultati

● Švedska hokejska reprezentanca je pripravila presenečenje z zmago nad izbrano ekipo Sovjetske zveze s 3:1 (0:1, 3:0, 0:0) ● V kvalifikacijski tekmi za olimpijski nogometni turnir je Poljska premagala Nemčijo s 3:0 (2:0) ● Evropski prvak v teku na 1500 m Anglež Hewson je izjavil, da bo na olimpijskih igrah v Rimu nastopil v teku na 800 metrov ● Dva sovjetska helikopterja sta dosegla svetovna hitrostna rekorda za helikopterje s povprečno hitrostjo nad 270 kilometrov na uro ● V povratni tekmi za pokal evropskih nogometnih prvakov je beograjska Crvena zvezda izgubila v Wolwerhanptonu proti angleškemu prvaku Wolwerhanpton Wanderers 0 : 3 (0 : 1) ● Na umetnem drsališču pod Mežakljo na Jesenicah je bila pretekli ponedeljek zvečer mednarodna hokej tekma na ledu med finskim moštvom Töölönom in Jesenicami. Zmagali so domačini s 5:3 (1:2, 0:2, 2:1).

Vse naročnike in bralce obveščamo, da bo zaradi praznikov ob 16. obletnici rojstva nove Jugoslavije, naslednja številka »Glasu Gorenjske« izšla prihodnji petek, 4. decembra 1959

V KRANJU ZA 29. NOVEMBER

Mimo svečane akademije v kinu Storžič, ki bo 27. novembra zvečer, so predvidene v Kranju tudi nekatere druge prireditve v počastitev Dneva republike. Osrednja prireditev bo otvoritev novega vodovoda Bašelj—Kranj. Svečanost bo v nedeljo, 29. novembra ob 10. uri pri Vodovodnem stolpu. Vabljena je vsa mladina, ki je sodelovalo pri gradnji vodovoda, pa tudi ostale mladinske brigade in šole iz Kranja. Isti dan bo stanovanjska skupnost novega naselja Vodovodni stolp odprla tudi novi otroški vrtec. Na Laborah pa bodo dali v promet novo transformatorsko postajo. -l. c.

Priprave za praznovanje DNEVA REPUBLIKE v Blejski občini

Letošnji Dan republike bodo v blejski občini praznovali še posebno slovesno. Društvo prijateljev mladine je skupaj z občinsko pionirsko komisijo na Bledu pripravilo svečan sprejem najmlajšim v pionirsko organizacijo. Tudi v okoliških krajih so pripravili sprejeme v sodelovanju z zastopniki množičnih organizacij in društev. Skupaj bodo v blejski občini sprejeli med pionirje več kot dve sto cicibanov. Hkrati pa pionirski odredi s sodelovanjem učiteljstva pripravljajo šolske proslave.

Tudi prosvetna društva in organizacije Socialistične zveze so v večini krajev pripravile podobne proslave. Na Rečici pri Bledu bodo na pdaznik republike uprizorili Ivana Potrča igro Izdajalec. Sindikalna podružnica LIO Gorje bo na Dan republike praznovala 35-letnico obrata Gorjana. Na posebni proslavi v nedeljo, prirejeni tudi v čast 40-letnice KPJ, bodo razvili tudi sindikalni prapor. Na Bohinjski Beli bo društvo Svoboda počastilo praznik republike in 40-letnico KPJ z uprizoritvjo Borove igre TEŽKA URA. Tamkaj bodo imeli tudi posebno slovesnost ob sprejemu v pionirsko organizacijo. Letošnji praznik republike in 40-letnico bodo počastili tudi v Ribnem, v Mlinem in v Zasipu. jb

PRIPRAVE ZA NOVOLETNO JELKO V KRANJSKEM OKRAJU

Novoletno jelko bodo tudi letos organizirali po vseh občinah kranjskega okraja. Za to prireditev bodo Društva prijateljev mladine pripravila obsežne programe. Pionirje in cicibane bodo obdarovali kolektivno in ne posamično. Organizirali bodo razne igre, prihode Dedka Mraza, pionirske sejme. Na Jesenicah se že vse leto pripravljajo za Novoletno jelko. — Našim najmlajšim in pionirjem nameravajo v domu Partizana na Jesenicah pričarati pravljično mesto, pri katerem bodo sodelovala vsa podjetja jeseniške občine in množične ter politične organizacije. Prav tako potekajo priprave za Novoletno jelko tudi v Tržiču, Škofji Loki, Kranju in drugje.

Po vseh naših občinah, razen v Bohinju, so bili v teh dneh občni zbori socialistične zveze. V okolici Žirov bodo zadnji zbori v nedeljo, 29. novembra. Ti zbori so zelo razgibali družbeno dejavnost. Na sliki: z občnega zbora na Pristavi pri Tržiču

PRVI ZNAKI

Pred tednom je naš list objavil mali oglas: »Zamenjam 3-sobno stanovanje za manjše.« — Spričo hude stanovanjske stiske v Kranju, ki je dobila svoj odmev tudi v časopisnih oglasih, in sicer, da ni doslej nihče ponujal večje stanovanje za manjše, je to nekaj novega.

In še naslednji pojav. Vsak ponedeljek je na stanovanjski upravi v Kranju dan za sprejemanje strank — prosilcev stanovanj oziroma sob. Navadno je bil ob teh dnevih velik naval. Že nekajkrat, zlasti zadnji ponedeljek pa, kot pravijo, je bilo znatno manj strank.

Hkrati se v zadnjem času obujajo tudi težnje po stanovanjskih zadrugah. O tem, kako bi ustanovili zadrugo, sprašujejo kandidati na Bledu in drugod. V Kranju je takorekoč kar čez noč zrasla stanovanjska zadruga, ki ima že čez 70 članov.

Značilno je, da se vse to pojavlja v času razprav o uvedbi novih predpisov v stanovanjski politiki, o uvedbi višjih, ekonomskih najemnin, v času, ko je občina Kranj že začela uveljavljati nekatere sankcije proti tistim, ki v tej stiski zasedajo prevelika stanovanja. Zato lahko obravnavamo te pojave kot težnjo slehernega posameznika, da bo zasedel tako stanovanje, ki ga resnično potrebuje oziroma, ki mu po dohodkih ustreza.

To je tudi težnja sprejetih predpisov. Kot prvi znaki hitrejšega reševanja težav na tem področju so verjetno že prej omenjeni pojavi. *K. M.*

ZBOROVANJA V ŽIROVSKEM KOTU

Občni zbori SZDL v občini Žiri potekajo prav te dni. Prvi občni zbor je bil v Dobračevem v sredo, 25. novembra. Sledili so zbori v Stari vasi in Žireh. V Selu oziroma Ledincah kot tudi v Račevem in na Žirovskem vrhu pa bodo občni zbori SZDL v nedeljo, 29. novembra. Na vseh občnih zborih se hkrati spominjajo tudi Dneva republike.

LJUDJE IN DOGODKI

Za enakopravnost vseh narodov

Za položaj v svetu velja trditev, da stojimo na križpotju. Ali naj gre razvoj po dosedanji poti hladne vojne v vedno hujša mednarodna nasprotja, ki se utegnejo lepega dne sprevreči v »vročo« vojno? Ta pa ne bi — ob siloviti moči jedrskega orožja — poznala zmagovalca ne premaganca. Svet bi nujno pripeljala do splošnega propadanja. Druga pot, ki se kaže v zadnjih dogodkih, pa teži izvleči svet iz slepe ulice v obdobje pomiritve in popuščanja napetosti. Za tako pot pa je treba odvreči vsako misel na vojno, kot sredstvo za reševanje mednarodnih vprašanj in se oprijeti drugačnih metod. Najbolj značilna stvar za sedanje stanje in najboljši obet za izboljšanje položaja je prav dejstvo, da so tudi velike sile, od katerih je odvisna usoda sveta, sprevidele, da je treba po miroljubni poti reševati sporne zadeve med narodi in državami. Končno so tudi iz ust vodilnih državnikov najmočnejših sil prišle besede o miroljubni koeksistenci.

Toda za kakšno koeksistenco gre in kako jo razumejo? O tem je predsednik Tito spregovoril ob odpiranju avtomobilske ceste Niš—Paračin zelo tehtne besede, ki jim je prisluhnil dejansko ves svet. Še nekaj dni po govoru so se svetovni časopisi še vedno vračali na Titove besede in jih komentirali. Vse evropske, ameriške, azijske in druge tiskovne agencije so objavile izvlečke iz njegovega govora. Bilo bi treba dosti prostora, če bi hoteli ponoviti vse, kar je bilo te dni napisanega v svetovnem tisku o tem govoru. Radio London je posvetil mislim predsednika Tita poseben komentar, kjer pravi, da njegove besede opravičeno vzbujajo splošno pozornost.

Kaj je takega bilo v govoru predsednika Tita, da so ga ponatisnili časopisi na Finskem, v Avstriji, Kanadi, Indiji, Južni Ameriki, arabskih deželah, skratka po vsem svetu. Odgovor za tako veliko zanimanje je povedal sam komentator londonskega radia: Treba se je zares izogniti nevarnosti, da bi velike sile utegnile sklepati kakšne sporazume na škodo malih držav.

To je tisto, o čemer je predsednik male balkanske dežele Jugoslavije, ki vodi samostojno politiko, ki ni v nobenem bloku, ki se vneto vselej in povsod poteguje za enakopravnost vseh dežel, govoril in opozoril ves svet.

Predsednik Tito se je vprašal, čemu zavlačujejo s sestankom na najvišji ravni, ko pa ne gre za to, da bi na njem sprejemali dokončne sklepe, ki zadevajo vse dežele in vse narode. Na takem sestanku naj se velike sile pomenijo samo o načelnih stvareh. O problemih, ki naj bi jih dokončno uredili, je dejal predsednik Tito, morajo govoriti Združeni narodi, kjer se morajo vsi zastopani narodi sporazumeti in te stvari dokončno urediti.

In še enega važnega vprašanja se je lotil predsednik Tito. To pa je za prihodnji razvoj mednarodnih odnosov izredno važno. Gre za vprašanje, kako pojmovati politiko koeksistence. Pod tem imenom nekateri razumejo, da bi morali koeksistenco uresničiti med bloki, je med drugim dejal predsednik Tito in takoj pribil, da koeksistence med bloki sploh ne more biti. Kaj pa je s tistimi, ki niso vključeni v bloke, se vprašuje predsednik Tito in ugotavlja, da je na svetu na milijone in na stotine milijonov ljudi več v tistih deželah, ki so zunaj blokov, kakor pa v tistih, ki so vključene v bloke. Kaj potemtakem z njimi? Ali gre torej za koeksistenco blokov, ali za koeksistenco narodov, za to, da razne dežele, ne glede na njihove notranje družbene sisteme, med seboj sodelujejo in žive v miru. Menim, je dejal na kraju predsednik Tito, da je koeksistenca blokov napačna pot. Ob taki koeksistenci bi imeli stalno nevarnost, da bi utegnilo priti do določenih pogovorov in dogovorov o razdelitvi vplivnih območij na škodo malih narodov in na škodo tistih dežel, ki so zunaj blokov. Mi tega ne pozdravljamo in mi bi morali takšno koeksistenco obsoditi, je zaključil predsednik Tito.

Tem in takim besedam predsednika Tita je prisluhnil te dni ves svet. In kot odmev nanje je prišla potrditev njihove pravilnosti od povsod tam, kjer se težnje po enakopravnosti, miroljubnem sodelovanju in življenju v miru temeljni pogoj za ustvarjanje novih, boljših mednarodnih odnosov.

Zvone Kos

Proč z atomskim orožjem

Proč z atomskim orožjem. Ta zahteva neprenehoma visi v zraku nad vsem svetovnim dogajanjem kot najbolj ostro opozorilo tistim, ki bi se hoteli igrati z usodo človeštva. Oktobra je minilo že leto dni, odkar ne rastejo več »atomske gobe« po raznih preizkuševalnih središčih ZDA, Sovjetske zveze, Avstralije in drugod.

Te dni se je prav ob tem vprašanju razburkala vsa napredna francoska javnost. Francoska vlana namreč vztrajno sili v tako imenovani »atomski klub«. Vstopnica vanj naj bi bila eksplozija prve atomske bombe v Sahari. Pred dnevi je francoska vlada sporočila, da bo nadaljevala s poskusi, tudi če bi druge atomske sile sklenile sporazum o ustavitvi poskusov. Zaradi tega se je vzbudila ogorčenost samih Francozov. Mnogi najvidnejši znanstveniki Francije so opozorili vlado, da taka politika ne more roditi nič dobrega.

Tudi ni dolgo tega, ko je takorekoč ves svet obsodil francosko početje. Zaradi nameravanih poskusov v Sahari, je 22 azijsko-afriških dežel zahtevalo v Združenih narodih, naj pozovejo Francijo, da se odreče poskusom. Dva tedna je trajala razprava v političnem odboru generalne skupščine. Posebno odločni so bili predstavniki azijskih in afriških dežel. Sudanski delegat je razkrinkal francoske vlado, ki je trdila, da bodo poskusi v neobljudeni puščavi. Ni res, je dejal predstavnik sudanske vlade. Mesto Reganne, kjer bodo poskusi, leži sredi najbolj rodovitnega pasu Sahare, kjer so številne oaze in kjer rastejo razkošni gozdovi palm. Vprašanje poskusov je za afriške narode vprašanje življenja in smrti, je dejal. Spomnite se prve atomske bombe na Hirošimo, je govoril japonski delegat. Spomnite se na japonske ribiče, ki so občutili vse hude posledice atomskih poskusov na otočju Bikini, čeprav so takrat zatrjevali, kot to delajo danes Francozi, da so storjeni vsi ukrepi za zaščito sosednjega prebivalstva. Če boste začeli poskuse, boste podrli vsa enoletna prizadevanja, da bi sklenili sporazum o ustavitvi in prepovedi vseh poskusov, so govorili drugi delegati. Nismo proti poskusom v Sahari zato, ker jih pripravljajo Francozi, je dejal naš delegat, marveč zato, ker smo načelno proti slehernim poskusom kjerkoli.

Generalna skupščina je z dvotretjinsko večino obsodila Francijo zaradi njene namere in ji priporočila, naj se odpove jedrskim poskusom. V Parizu so, kot kaže, obdržali gluha ušesa.

Vsa prizadevanja gredo za tem, da se sedanje tri atomske sile odpovedo poskusom za vselej. V sklopu razorožitvenega programa, ki ga je na sovjetski predlog sprejela generalna skupščina, pa bi bilo treba sploh odpraviti vse jedrsko orožje. Atomskih in vodikovih bomb je danes že toliko, da bi z njimi razrušili ne samo enega, marveč kar nekaj svetov. Zato ena bomba več ali manj, ničesar ne spremeni. Spremeni pa dejstvo, ali bo vedno več držav, ki bodo imele lastne atomske bombe. Če jo danes dobi Francija, kdo more braniti jutri Kitajski, da ne bo napravila svoje bombe in jo preskusila na primer na Formozi, tako kot hoče Francija v Sahari? Kje je konec takega tekmovanja?

In še več. Francoski primer kar podžiga tiste kroge, ki so se kaj neradi vdali v ustavitev poskusov. Že zdaj postajajo vse glasnejše zahteve, naj zahodne sile spet začnejo z eksplozijami velikanskih vodikovih bomb. Če jih bodo začeli preskušati na zahodu, jih bodo prav gotovo tudi na vzhodu. In kje se utegne končati veriga?

Prav zato je toliko močna zahteva miroljubnega človeštva: Proč z atomskim orožjem.

Zvone Kos

Izdaja ČP »Gorenjski tisk« — Urejuje uredniški odbor — Direktor S. Beznik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475 — Uprava 397 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-125 — Izhaja ob ponedeljkih in petkih — Letna naročnina 600 dinarjev, mesečna 50 din

Ob 16. obletnici ustanovitve naše države

ROJSTVO OB VRBASU

Letos praznujemo šestnajsto obletnico od tistega jesenskega dne, ko so 29. novembra 1943. leta posamezne radijske postaje v razburkani Evropi javljale o dogodku v Jajcu in o neki novi državi, ki naj bi se imenovala Federativna ljudska republika Jugoslavija.

Jajce je bilo takrat malo bosansko mestece ob Vrbasu z nekaj nad 5.000 prebivalci. Visok, 29-metrski slap Plive daje temu kraju tudi izreden turistični pomen.

Pred 16 leti je bilo tam drugo zasedanje AVNOJ (Antifašističko veće narodnog oslobodjenja Jugoslavije). Predstavniki vseh jugoslovanskih narodov, predstavniki borcev za svobodo, predstavniki revolucije in novega družbenega reda so se zbrali in položili temelje novi državi, ki se je rodila v boju na življenje in smrt.

Kako so delegati prihajali v Jajce, kako je potekalo zasedanje, in kakšno je bilo razpoloženje navzočih, zelo nazorno opisuje Rodoljub Čolaković v svojih »Zapiskih iz osvobodilne vojne«. Od tam povzemamo tudi naslednji odlomek.

Ko sem s tovarišem Markom (Aleksander Ranković) in Avdom vstopil, je tovariš Tito sedel za podolgovato mizo, poglobljen v branje nekega poročila. Z zemljevidi in papirji prekrita miza; za njegovim hrbtom, na steni, velik zemljevid Jugoslavije. Ko smo bili vstopili, je dvignil glavo, snel očala in smehljaje dejal:

»Aha, ste prispeli!« Vstal je izza mize, nam stisnil roke, se vrnil k mizi in nas povabil, naj sedemo. Nekaj hipov sem ga gledal in delal primerjavo: kakšen je sedaj in kakšen je bil julija, ko smo se bili 'oči'li na Milan-Planini pri Vlasenici. Suh je in v obraz bled. Vidi se, da ves dan in večji del noči prebije za to mizo v nezdravem ozračju barake.

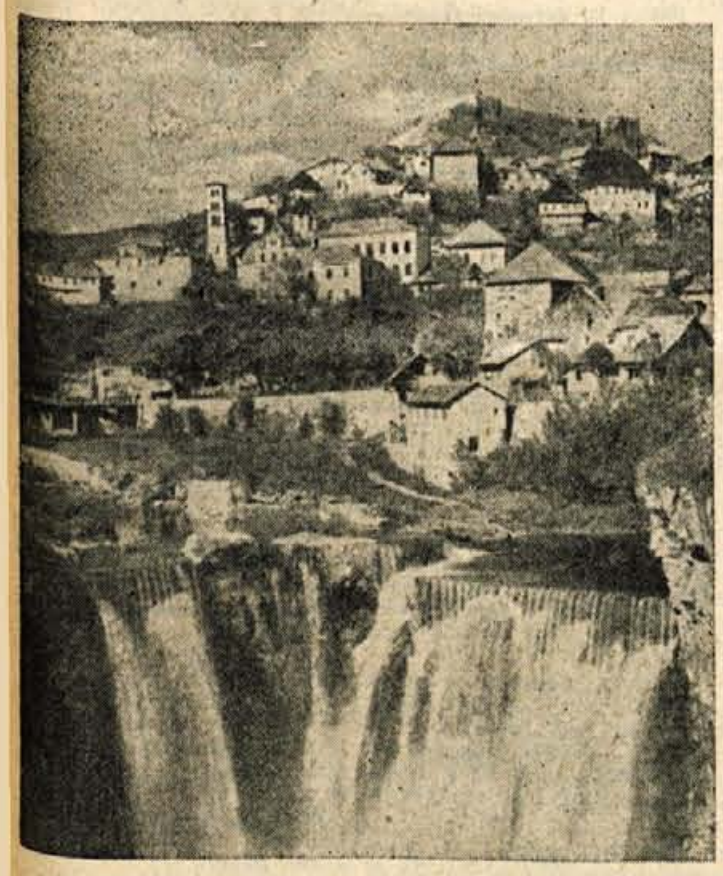

Tito je začel razgovor o položaju v Vzhodni Bosni, kjer je imela naša vojska zadnje tedne sijajne uspehe, med katerimi je največji uspeh osvoboditev Tuzle. Zanimal se je za vse — za položaj v vojski, za kadre, za politične razmere v krajih, ki smo jih sedaj prvikrat osvobodili, za prehrano naših enot v tistih krajih, ki jih je bila vojna tako zelo opustošila, da ne morejo kraniti niti svojega zelo zredčenega prebivalstva, za borce iz tistih enot Operativne grupe Vrhovnega štaba, ki so ranjeni ali izčrpani po peti ofenzivi ostali v Vzhodni Bosni. Pozorno je poslušal našo razlago in kadil svojo pipico ali z njo trkal po dlani leve roke; samo včasih je vskočil s kakšnim vprašanjem ali kakšno pripombo.

Ko sva z Avdom končala svoje pripovedovanje, je vstal, se obrnil k zemljevidu, gledal nanj in dejal:

»V teh krajih bodo še srditi boji. Nemci bodo storili vse, da nas bodo potisnili iz Tuzle. In ne samo to. Vrgli bodo še več sil v Vzhodno Bosno, in sicer v prvi vrsti zaradi Srbije, zato, ker je Vzhodna Bosna naš most proti Srbiji. Toda naše sile so tam in povsod tako narasle, da nam ne bodo mogli nič.«

Nekajkrat se je sprehodil po bataki s svojim lahkim korakom in znova sedel za mizo. Prižgal je cigareto, potegnil nekaj dimov, nas pogledal in vprašal:

»Prav gotovo ste že slišali, zaradi česa smo vas poklicali?«

Odgovoril sem, da nam je tovariš Marko govoril o zasedanju AVNOJ.

Nato nam je tovariš Tito dejal, da so poklicani delegati iz vseh krajev Jugoslavije in da bo to zasedanje pravzaprav ustanovitev nove države. AVNOJ bo proglašen za vrhovno zakonodajno in izvršilno telo, izvoljen bo nacionalni komite, ki bo imel značaj vlade. To bo obračun z izdajalsko vlado v begunstvu in kraljevino.

»Treba bi bilo že prej, toda sedaj je skrajni čas. Ljudstvu in zaveznikom je treba povedati, zakaj se borimo in zakaj trpimo tolikšne žrtve. Odkrito je treba povedati, da ustvarjamo novo državo — demokratično in federativno Jugoslavijo.«

Obraz mu je oživel, modre oči, ki so bile utrujene od branja, ko smo bili vstopili, so se zalesketale kot jeklo, glas je zvenel trdno in prepričano.

Vstopil je dežurni s pismom; vstali smo in se poslovili. Skilasta in motna električna luč je osvetljevala strme in ozke uličice, ki smo se po njih grudastem tlaku spuščali na glavno mestno ulico. Na ulici je bilo veliko ljudi, ki so prišli na sprehod. Povedali so mi — ponoči letalstvo pogosto napada mesto; zaradi tega se počutijo prebivalci mesta bolj varne, ko pade mrak.

○●○

Spuščal se je večer 29. novembra, ko so se začeli delegati za drugo zasedanje AVNOJ zbirati v Domu kulture. Bil je neprijeten poznojesenski večer — pršil je mrzel dež, ulice so bile mračne in blatne, tako da se je človek v svetli, topli in skromni, toda okusno okrašeni dvorani Doma počutil lahkotno in veselo. Dvorana je bila določena za delegata, balkon pa za občinstvo. Delegati so prihajali v skupinicah, zasedali prostore, se pozdravljali in pogovarjali. V dvorani je nenehno brenčala mešanica glasov, z balkona pa je bilo slišati tudi pesem mladincev.

Nenadoma je v dvorani prenehalo govorjenje — vstopil je tovariš Tito v spremstvu članov Vrhovnega štaba in Centralnega komiteja partije: Kardelja, Rankovića, Pijade in drugih. Eno sekundo je bila morda tišina, nato pa so delegati skočili na noge, po dvorani je zagrmelo ploskanje in navdušeni vzkliki delegatov in občinstva Titu, Partiji, vojski.

Zasedanje se je začelo s petjem himne, ki so jo z zborom vred peli tudi delegati in občinstvo. Dr. Ivan Ribar je prebral referat o delu AVNOJ med prvim in drugim zasedanjem, nato so zasedanje pozdravili predstavniki Partije, vojske, mladine, AFŽ iz posameznih naših dežel: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Črne gore in Bosne in Hercegovine. To je bil nekakšen uvod v tisto bistveno, zaradi česar je bilo zasedanje sploh sklicano.

Izvolili smo delovno predsedstvo, opravili verifikacijo mandatov, poslušali razne pismene pozdrave, ki so bili poslani zasedanju. Po tem je prvi predsednik dr. Vojislav Kecmanović-Djedo dal besedo tovarišu Titu. Tito je nekaj minut stal za govorniškim odrom in čakal, da bo potihnilo vzklikanje. Večkrat je začel: »Tovariši in tovarišice . . .«, toda njegove besede so se izgubile v ploskanju in vzklikanju delegatov. Z roko je pozival delegate, naj nehajo, a je bilo vse zaman; končno je še sam zaploskal z delegati.

Titov referat je trajal približno eno uro; bil je preprost, jasen in jedrnat, brez sleherne odvečne besede. Tito ga je bral mirno, malo je pridvignil glas samo na tistih mestih, ko je govoril o izdajalcih, ki so ne samo v usodnih dneh naše zgodovine izdali svojo deželo, temveč so poskušali zavezniško javnost prevarati in predstaviti boj narodnoosvobodilnega gibanja in njegove vojske za svoj boj. Delegati so Tita pogosto prekinjali s ploskanjem in vzkliki, na enem mestu pa se je utrgal pravi hudournik srda, ogorčenja in negodovanja. Bilo je ob Titovih besedah — da so bile narodom Jugoslavije potrebne velikanske žrtve, da bi prepričali svetovno javnost, da je kri, prelita v Jugoslaviji, njihova kri, ne pa kri tistih izdajalcev, katerih poglavarji uživajo gostoljubje v zavezniških deželah.

○●○

Po referatu se je začela razprava. To so bile izjave posameznih delegatov v zvezi z referatom, saj je sleherni govornik želel povedati, kaj pomeni za njegov narod današnji dan, kakšne možnosti zanj odpira življenje v državni skupnosti, osnovani na oblasti ljudstva in enakopravnosti narodov. Govorniki so bili iz vseh krajev, pripadniki raznih strank, toda vsi so se strinjali v tem, da so se med vojno v Jugoslaviji zgodile velike, zgodovinske spremembe. Jugoslovanski narodi, ki so jih bivši oblastniki izdali, so se dvignili k orožju, organizirani in pod vodstvom Komunistične partije, ter tako začeli novo poglavje v zgodovini vsakega jugoslovanskega naroda posebej in vseh njih skupaj. Na vodstvo političnih sil se je postavil delavski razred in ta revolucionarna sprememba daje Jugoslaviji njeno notranjo trdnost ter ji odpira svetle perspektive razvoja in napredka . . .

○●○

V dvorani je bilo svečano vzdušje. Brali smo deklaracijo, ki odloča, da se AVNOJ konstituira v vrhovno zakonodajno in izvršilno predstavniško telo Jugoslavije, da se vzpostavi Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije, preko katerega bo AVNOJ opravljal svojo izvršilno funkcijo, da se vladi v begunstvu odvzamejo vse pravice zakonite vlade Jugoslavije, da se Jugoslavija osnuje na demokratičnem, federativnem načelu, kot državna skupnost enakopravnih narodov.

Nato so delegati z burnim ploskanjem sprejeli sklepe v smislu deklaracije. Z izrazito viharnim ploskanjem je bil sprejet sklep o odvzemu pravic zakonite vlade tako imenovani jugoslovanski vladi v tujini in o prepovedi vrnitve v državo Petru Karadjordjeviću.

Ko je bilo končano branje predloga tega odloka, so vsi delegati skočili na noge, za njimi tudi občinstvo na balkonu in sproženo je bilo navdušeno ploskanje. Delegati so vzklikali: »Nočemo izdajalske vlade«, »Nočemo kralja izdajalca«.

Sprejeti so bili še odloki o ustanovitvi Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije, o uvedbi naziva maršala v naši vojski in odlok o odobritvi odlokov, odredb in izjav AVNOJ in Vrhovnega štaba, nato pa je bilo izvoljeno predsedstvo AVNOJ.

Takoj po volitvah je imelo predsedstvo svojo prvo sejo, in sicer na odru, kjer je bilo maloprej delovno predsedstvo zasedanja. To je bila najoriginalnejša seja, ki sem ji kdajkoli prisostvoval. Ker ni bilo dovolj stolov za vse, so vsi člani predsedstva stali okoli Tita in dr. Ribarja, ki je vodil sejo. Ves čas se je na odru izza spuščene zavese slišal hrup delegatov v dvorani. Dr. Ribar je na kratko sporočal predloge, ki so jih člani sprejemali brez razprave. Na predlog slovenske delegacije je bil sprejet tudi odlok, da se tovarišu Titu podeli naziv maršala Jugoslavije. Samo na ta odlok smo zaploskali in stopili k Titu, da mu čestitamo.

Po končani seji predsedstva, ki je trajala približno pol ure, je njegove sklepe sporočil Moša Pijade. Njegov glas je svečano zazvenel, ko je začel brati odlok, s katerim je bil tovariš Tito imenovan za maršala Jugoslavije. Ko je potihnilo ploskanje, ki so z njim delegati in občinstvo sprejeli ta odlok, je Tito vstal in stopil h govorniškemu odru. Stal je za govorniškim odrom nekaj trenutkov z upognjeno glavo; bil je utrujen in ginjen. Nato je naglo dvignil glavo ter se s trdnim glasom zahvalil delegatom za zaupanje, ki so ga izrazili ne samo njemu osebno, temveč vsej vojski; nato je delegatom dal besedo, da se bo na čelu naše vojske do zadnjega diha boril za zmago ljudstva.

Njegove besede so delegati sprejeli z viharnim ploskanjem in pesmijo.

Okoli pete ure zjutraj je dr. Ribar končal zasedanje in delegati so se začeli razhajati.

Kratek razgled po Jugoslaviji

Najpomembnejši gospodarski uspehi in novi objekti

Celotna avtomobilska cesta od Beograda do Djevdelije bo dolga 574 kilometrov, dograjena pa bo do konca leta 1963. Skupno z že dograjenim odsekom od Ljubljane do Zagreba in s še prej dograjeno cesto Zagreb — Beograd, bo avtomobilska cesta od Ljubljane do Djevdelije dolga 1086 kilometrov. Mladinske delovne brigade so letos izročile prometu 20 kilometrov dol odsek ceste med Negotinom in Demir Kapijo v Makedoniji ter okoli 90 kilometrov dolg odsek med Paračinom in Nišom v Srbiji. Ko bo avtomobilska cesta dograjena, bo povezovala severni in južni del naše države. Z njo pa bomo v evropskem cestnem prometu dobili tudi najkrajšo tranzitno zvezo med zahodom in vzhodom. Zaradi tega je cesta Bratsvo — enotnost pomembna ne samo za gospodarstvo naše države, temveč tudi za nadaljnjo krepitev evropskega cestnega prometa.

Letos so izročili prometu tudi nov odsek jadranske magistrale med Novim in Zadrom, s čemer je cesta med Reko in Zadrom dograjena. Jadranska cesta I. reda, dolga 1313 km, bo vodila z Reke skozi Split, Dubrovnik, Petrovac na moru, Titograd, Kolašin, Ivanjgrad, Kosovsko Mitrovico do Skopja, kjer se bo priključila avtomobilski cesti Bratstvo — enotnost. Zgrajena bo do leta 1966.

8. novembra so odprli tudi moderno avtomobilsko cesto Karlovac — Plitvice — Vrhovine. 30. septembra pa so izročili namenu 22 km novega modernega cestišča čez Trojane na cesti Ljubljana—Maribor.

Maja letos so odprli tudi predor pod Ljubljanskim gradom, ki je najdaljši cestni predor pri nas. Dolg je 489,25 metra, širok 10,15 m in visok v temenu 6,20 metra.

Tovarna Tomos v Kopru je začela junija s serijsko proizvodnjo motornih vozil. Tovarna bo odslej letno dala na domači trg okoli 30.000 raznih motornih vozil.

Maja je začela obratovati nova hidrocentrala »Gojak« v bližini Ogulina, ki je druga največja hidrocentrala na Hrvatskem. V Banji Luki je julija začela obratovati nova tovarna bukove celuloze za predelavo v viskozna vlakna, ki bo imela letno zmogljivost 40.000 ton celuloze.

Letos smo pridelali v Jugoslaviji preko 4 milijone ton pšenice. Pridelek je izredno visok, saj močno presega celo planska predvidevanja za leto 1961. Z letošnjim pridelkom pšenice bomo lahko v celoti pokrili naše potrebe v naslednjem letu. Zato odslej pšenice ne bomo uvažali.

Leta 1953 smo imeli v Jugoslaviji še 60 % kmetijskega prebivalstva, letos pa ga imamo le še 51 %.

Delež investicij v družbenem standardu je narastel od 19,2 % v prejšnjem obdobju (1953 do 1956) na 26,5 % v zadnjem obdobju (1957 do 1950). Še bolj pa je v tem obdobju narastel delež investicij v stanovanjsko- komunalni dejavnosti — od 12,4 % na 17,8 %, torej za 50 %.

Spričo naraščanja osebnih dohodkov je bilo letos zgrajenih v Jugoslaviji samo z osebnimi sredstvi državljanov približno 30.000 stanovanj, skupaj z družbenimi sredstvi pa približno 69.000 stanovanj.

V prvih sedmih mesecih letos so rudarji v Bosni in Hercegovini nakopali približno 360.000 ton premoga več, kot je bilo določeno s planom.

V prvih osmih mesecih dela je bilo v koprskem pristanišču že za 31.371 ton tovornega prometa, od tega 13.476 ton iz uvoza, 2,049 ton izvoza in 15.864 ton obalnega prometa. Zgraditev operativne obale v dolžini 136,5 m za pristajanje čezoceanskih ladij do 10.000 ton nosilnosti je šele prvi pričetek izgradnje koprskega pristanišča.

V prvih sedmih mesecih so v jugoslov. premogovnikih nakopali več premoga kot vse leto 1953 in za 23 % več kot v istem razdobju lanskega leta. Predvidevajo, da bo znašala letošnja proizvodnja nad 20 milijonov ton, kar je trikrat več kot leta 1939.

Po ocenah strokovnjakov so letos odkupili v Makedoniji nad 20 milijonov kilogramov visokokakovostnih vrst orientalskega tobaka.

V topilnicah rudarsko-topilniškega kombinata Bor so letos v prvem polletju pridobili nad 14.000 ton elektrolitskega bakra, 800 kg zlata, 2.200 kg srebra, 850 kilogramov selena itd. To je doslej najvišja proizvodnja.

V Makedoniji so letos na okoli 4000 hektarih riževih polj pridelali 2.350 vagonov riža.

V letošnji jesenski setvi po vsej Jugoslaviji je sodelovalo okoli 30.000 traktorjev.

Naša tovarna »Djuro Djaković« iz Slavonskega Broda je letos jeseni poslala v Indijo 12 parnih lokomotiv. To so prve parne lokomotive, ki smo jih prodali v inozemsvo.

V tovarni »Sar« v bližini Prištine so letos začeli proizvajati novo vrsto cementa, ki je znatno boljše kakovosti kot standardne vrste cementa.

V Kruševcu je letos začela obratovati nova tovarna vezanih plošč. V bližini Požarevca pa je zčela poslovati velika perutninarska farma, v kateri že gojijo nad 30.000 glav perutnine.

Pričakujejo, da bodo naše železnice presegle letošnji plan prevoza potnikov in blaga za približno 2,5 milijona potnikov in za milijon ton blaga.

5. oktobra je začela poskusno obratovati nova sladkorna tovarna v Bitolju.

Rudarski strokovnjaki podjetja »Trepča« v Kosovski Mitrovici so odkrili 2,640.000 ton novih rezerv svinčenocinkove rude, ki vsebuje približno 150.000 ton svinca in več kot 120.000 ton cinka.

Junija letos so v ladjedelnici Uljanik v Puli splavili v morje 12.700-tonski tramper »Korotan«, ki je naša najsodobneje urejena visokomorska motorna ladja. V oktobru pa je priplula v Piran v počastitev občinskega praznika največja jugoslovanska čezoceanska ladja »Piran« z nosilnostjo 16.076 ton, ki je bila splavljena iz ladjedelnice Hakodata na Japonskem.

Našteli bi lahko še vrsto uspehov in novih objektov. Vendar za vse to na tem mestu ni prostora. Seznaniti smo vas hoteli le z nekaterimi najpomembnejšimi.

Iz naših kolektivov

TISKANINA OSVAJA NOVA TRŽIŠČA

Tovarna Tiskanina je v letošnjem letu osvojila nova tržišča, in sicer v Burmi, Indonezijo, Sudanu in na Švedskem. Načrt proizvodnje prekoračujejo za 7 odstotkov. Produktivnost pa se je v primerjavi z lanskim letom dvignila za 8 odstotkov. V Tiskanini je 81 odstotkov delovnih mest nagrajeno po enoti proizvoda.

VELIK PORAST PRODUKTIVNOSTI

Produktivnost v tovarni električnih strojev »Motor« v Škofji Loki se je letos dvignila kar za 15 %. Predvidevajo, da bodo letni plan 1 milijardo dinarjev dosegli že v začetku decembra.

Letos so izdelali tudi nekaj novih proizvodov, in sicer opremo za samopostrežne trgovine, različne vetrine za prodajalce in konservatorje.

V »ALMIRI« V RADOVLJICI bodo plan dosegli v soboto, 28. novembra

V »Almiri« v Radovljici bodo jutri, v soboto, 28. novembra dosegli letošnji plan 584 milijonov dinarjev.

Celotni dohodek se je v primerjavi z lanskim povečal za 24 odstotkov. Prav tako so dobili odobreno rekonstrukcijo, ki zajema 35 milijonov din uvožene opreme.

TRAKOTKALNICA V ŽELEZNIKH

V Gasilskem domu v Železnikih urejujejo obrat, kjer bodo tkali trakove. Tam bo našlo delo več nezaposlenih žena. Pripravljajo tudi ureditev posebnega obrata tovarne Niko v Žireh, kar naj bi prispevalo k razvoju industrije v tem predelu. Znaten korak pa je bil napravljen že z mizarskim obratom, ki ga je tam pred časom ustanovil LIP iz Logatca. -l. c.

PRED VELIKO KRVODAJALSKO AKCIJO NA GORENJSKEM

Po vseh osnovnih organizacijah Rdečega križa na Gorenjskem se že nekaj časa pripravljajo na do sedaj največjo krvodajalsko akcijo na Gorenjskem, ki jo organizira krvodajalska komisija pri Okrajnem odboru RK Kranj s pomočjo občinskih odborov Rdečega križa za prostovoljni odvzem krvi. Ta akcija, ki se bo pričela 28. t. m. v Škofji Loki in končala zadnje dni decembra na Jesenicah, bo zajela na tisoče ljudi po mestih in na podeželju. -an

PLAN BODO DOSEGLI DO KONCA LETA

Tudi v Tovarni kos in srpov je večina delavcev nagrajena po enoti proizvoda. Posledica tega je velik porast produktivnosti. Letni plan proizvodnje so do danes realizirali 94 odstotno. Predvidevajo, da bodo plan do konca leta dosegli in celo prekoračili.

SEJA OLO KRANJ

V torek, 24. novembra je bila v Kranju skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora Kranj. Največ, skoraj 4 ure, so razpravljali o gozdarstvu. Večina mnenj je bila, da je na tem področju treba več načrtnosti in perspektivnosti. Zato so sklenili, da bodo konec januarja, ko bo pripravljeno novo gradivo in dokumentacije, dokončno sklepali o razvoju gozdarstva.

Tudi o razvoju elektroindustrije, konkretno o tovarni Iskra, je bila živahna razprava. Podjetje naj bi se razširilo z novimi obrati v Novem mestu, v Novi Gorici itd. Nekateri so menili, da bi te nove obrate ustanovili po naših občinah. Toda končno pojasnilo, s katerim so vsi soglašali, je bilo, da je razširitev v sklopu splošnih naporov za pomoč nerazvitim okrajem in kar je najvažnejše, da v našem okraju ne bi imeli sredstev za tolike investicije, kot so tam potrebne. Nato so predloženi program odobrili. -l. c.

OLAJŠAVE Z ELEKTRIKO

Spričo izboljšanega stanja v zvezi z zmogljivostjo elektrarn, ki je nastalo z nedavnim deževjem, je Zvezni izvršni svet močno ublažil znani odlok o omejitvi porabe električne energije v gospodinjstvu, kar velja za november in december. Presežek porabe električne energije čez določeno mero (enosobno stanovanje 180 kilovatov, dvosobno 240 kilovatov mesečno itd.), ne bo obračunan po 30, marveč le po 10 dinarjev za kilovat. Z novim letom, kot je znano, pa bo cena električne energije tudi za gospodinstvo povišana od 3 na 7 dinarjev za kilovat. -l. c.

OBVEŠČEVALEC

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA

Zdravstveni dom Kranj, Gosposvetska ulica 9, telefon 218 in 595, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Telefonska številka naročniškega oddelka je 397, uredništva pa 475.

Prodam zapravljivček — dobro ohranjen voz za 15.000 din. Eržen, Zabukovje 2, Besnica 5079

Kupim enosobno stanovanje v Kranju. Ponudbe z navedbo cene pošljite v oglasni oddelek pod »Vseljivo« 4856

Za stanovanje ali večjo sobo nudim 20.000 din nagrade — v Kranju ali okolici. Ponudbe pošljite v oglasni oddelek pod »Oktober« 4866

Osebni 4-sedežni avto z novimi zračnicami in gumami v odličnem stanju, zaradi bolezni ugodno prodam. Naslov v ogl. oddelku 5035

Izgubil sem žepno uro na Jezerski cesti do »Uniforme« v Kranju. Poštenega najditelja naprošam, da jo proti nagradi odda v oglasni oddelek 5099

Iz gimnazijske kolesarnice v Kranju mi je bilo 17. novembra ob 18. uri vzeto italijansko kolo »Cotur«. Osebo sem videla in jo pozivam, da ga v izogib preganjanju vrne na postajo Ljudske milice v Kranju 5100

Pred sodiščem v Kranju sem izgubil novo zapestnico 23. novembra. Prosim proti nagradi vrniti v oglasni oddelek 5101

Prodam motorno kolo »Vespo« v odličnem stanju. Dam tudi na obroke od 5.000 do 10.000 din mesečno. Naslov: Potoče 20, Predvor 5102

Poceni prodam radijski sprejemnik »Tesla« — dobro ohranjen. Grilc Anton, Prešernova 8, Kranj 5103

Prodam telico, brejo 7 mesecev. Poženk 4, Cerklje 5104

Prodam Fiat 1.100 C v dobrem stanju. Naslov v oglasnem oddelku 5105

Prodam otroško posteljico. — dobro ohranjeno. Naslov v ogl. oddelku 5106

Prodam gajbice. Naslov v ogl. oddelku 5107

Prodam motorno kolo DKW 200 ccm, letnik 1955 in večjo količino suhih butar. Jarc Franc, Srednja vas 50, Šenčur 5108

Prodam brzoparilnik, reperezniico, decimalno tehtnico 200 kg, **kuhinjsko kredenco in mizo.** Naslov v oglasnem oddelku 5109

Prodam že rabljeno spalnico iz trdega lesa. Naslov v oglasnem oddelku 5110

Prodam gozd v bližini Kokrice. Naslov v oglasnem odd. 5111

Prodam motorno kolo JAWA s prevoženimi 3.000 km. Rogelj Alojz, Sr. Bitnje 79, Žabnica 5112

Prodam 2 jermenici in os 90 milimetrov premera in 3 metre dolgo. Naslov v oglasnem oddelku 5113

Bilančno tehtnico in diatonično harmoniko prodam. Naslov v oglasnem oddelku 5114

Prodam sadno prešo z mlinom. Naslov v oglasnem odd. 5115

Prodam hišo z vrtom 1.200 m² v Trbovljah. Poizve se v Šenčurju 97, telefon 137-3 5116

Prodam Fiat 600 s prevoženimi 15.000 km. Šenčur 97, telefon 137-3 5117

Kmetijska zadruga z o. j. Lancovo proda iz svojih osnovnih sredstev dve motorni kosilnici znamke »Staddler«. Prednost pri nakupu imajo podjetja socialističnega sektorja. Interesenti naj se zglasijo do 15. decembra 1959 5118

Prodam »špindel« za cirkularko in nove Puchove teleskope ter več kosov krogličnih ležajev različnih dimenzij. Naslov v oglasnem odd. 5119

Prostorno enosobno stanovanje v centru Kranja — komfort, kopalnica — zamenjam spomladi za podobno ali večje v Ljubljani ali Šentvidu. Naslov v oglasnem oddelku 5120

Krojaški mojster, ki vodi 20 let samostojno obrt išče delo na dom po meri ali konfekcijo. Naslov v oglasnem oddelku 5121

Vsa kleparska dela, peči na žaganje in razna popravila naredi hitro in solidno Kleparstvo Antolkovič Mirko, Savska c. 8, Kranj 5122

Iščem dekle. Ostalo po dogovoru. Naslov v ogl. odd. 5123

Oddam v najem hišo in gospodarsko poslopje ter 4 ha obdelovalne zemlje. Leše 38, Brezje 5124

AMD Šenčur organizira tečaj za mopediste. Prijave sprejema trgovina »Krvavec« do 3 decembra 5125

Zahvaljujem se Državnemu zavarovalnemu zavodu in Glasu Gorenjske za izplačano zavarovalnico 20.000 din. Kemperle Leopold, Partizanska 8, Tržič 5126

Preklicujem blok št. 42385, izdanega v Komisijski trgovini v Kranju, dne 10. oktobra 1959 5127

Preklicujem neresnične besede, ki sem jih govorila o Vrtačniku Francu iz Visokega pri Šenčurju. Kavčič Marija, »Inteks«, Kranj 5128

Preklicujem neresnične besede, ki sem jih govorila o Rozman Vidi iz Tržiča. Stukelj Gita, Tržič, Pot na Zali rovt 2 5129

Na postajo Ljudske milice v Mojstrani se je zatekel pes ovčjak

Zamenjam 3-sobno stanovanje v Kranju za manjše dvosobno. Naslov v oglasnem oddelku.

Kmetijsko posestvo »Sorško polje« Zgornje Bitnje bo razprodajalo v ponedeljek, 27. novembra od 8. ure dalje **razno odvišno kmetijsko orodje in stroje, osebni in poltovorni avtomobil in dve vprežni kobili.** Prednost nakupa imajo državna podjetja. Po 10. uri bomo oddajali vsem kupcem 5130

Prodam Mercedes 170 S v odličnem stanju z radioaparatom »Blaupunkt«. Naslov v oglasnem oddelku 5131

Prodam enostanovanjsko hišo. Rogelj P., Kokrica 73 a, Kranj 5132

Prodam popolnoma nov moped »Tomos« na zagonsko ročico. — Pot v Bitnje 2, Kranj 5133

Prodam 3 zazidljive parcele blizu Kranja. Naslov v oglasnem oddelku 5134

Prodam večjo količino tesanega lesa različnih mer. Prevodnik, Stari dvor 25 v Škofji Loki 5135

Prodam brzoparilnik 4,5 KM, motor v dobrem stanju, transmisijo. Naslov v oglasnem oddelku 5136

Prodam 7 lepih pujskov starih 6 tednov. Cerklje 54 5137

Prodam dobro ohranjeno moško kolo z dinamo in nov okvir za žensko kolo »Vesna«. — Ciril Zupan, Mošnje 24, Brezje 5138

Nujno rabim 2 do 4 metre suhih drv. Ponudbe s ceno poslati v oglasni oddelek 5139

Kupim gnojno črpalko, ročno, rabljeno. Pismene ponudbe oddati Kepicu, Cerklje 86 5140

Enodružinsko solidno hišo kupim v Kranju. Morebitna zamenjava stanovanja v Ljubljani. — Ponudbe oddati v oglasni oddelek 5141

Zamenjam sobo s posebnim vhodom za enosobno stanovanje. Ponudbe oddati v oglasni oddelek pod »dobra nagrada« 5142

Nudim 30.000 din nagrade za enosobno stanovanje v Kranju ali bližnji okolici. — Naslov v oglasnem oddelku 5134

Društvo Ljudske tehnike v Žabnici organizira tečaj za mopediste, ki se bo začel 2. decembra 1959. Prijave sprejema trgovina »Bistra« v Žabnici 5144

Pes, 6 mesecev star, črn, nemški volčjak; po nogah, trebuhu in delno pod vratom je rumen. se je izgubil 19. t. m. H komu se je zatekel in kdorkoli o njem kaj ve, naj proti visoki nagradi javi na naslov v oglasnem oddelku ali na postaji LM, kjer se nahaja fotografija psa. Svarim pred nakupom ali prodajo. Viktor Henigman, Struževo 16, Kranj 5145

OBJAVE

KLUB GOSPODARSTVENIKOV v Kranju obvešča, da je prostih še nekaj mest za tečaje angleščine po magnetofonskia metodi. Tečaji bodo v Kranju in se bodo pričeli v začetku decembra.

Prvi tečaj bo trikrat tedensko po 4 ure popoldne in bo trajal 4 mesece.

Drugi tečja ob enkrat tedensko po 4 ure in bo trajal 1 leto. Ta tečaj bo imel dve enaki predavanji v enem tednu, tako da bodo imeli slušatelji priložnost poslušati p redavanje v drugem dnevu, če prvi dan niso imeli časa.

Cena prvega tečaja je 16.000 din, cena drugega pa 22.000 din. V tej ceni ni všteta cena učbenika, ki stane 500 din, kar plača vsak udeleženec posebej.

Udeležbo za tečaj lahko prijavi podjetje ali posameznik.

Pristojbino za tečaj se plača pred začetkom tečaja, ko je prijava sprejeta.

Prijave za tečja se sprejemajo do 5. decembra 1959. V prijavi je treba navesti, kateri tečaj želi slušatelj posečati.

Uprava kluba

TRŽNI PREGLED V ŠKOFJI LOKI

Salata 70, krompir 16 do 18, zelje 10 do 15, kislo zelje 45, fižol 100, korenje 30 do 40 in med 320 do 380 din za kilogram. Kisla repa in špinača 20 din merica. Sirček 15 din kos, smetana 20 din zajemalka. Trg je bil zelo slabo založen.

OBJAVA

Po sklepu seje upravnega odbora Komunalne banke okraja Kranj, dne 20. novembra 1959, se podaljša rok za sprejemanje prošenj za investicijska posojila iz DIS okraja Kranj do 15. decembra 1959.

Do tega roka je treba doslej vložene nepopolne zahtevke dopolniti z dokumentacijo, ki je navedena v razpisu natečaja (Glas Gorenjske št. 56/59) vključno s potrjenim glavnim projektom.

OBJAVA

Občinski komite LMS Kranj vabi vse brigadirke in brigadirje, ki so sodelovali pri izgradnji vodovoda, vče člane LM in ostalo prebivalstvo kranjske občine na slavnostno otvoritev vodovoda Bašelj—Kranj, ki bo v nedeljo 29. novembbra ob 10. uri dopoldne pred vodovodnim stolpom v Kranju.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 27. novembra ob 17. in 19.30 uri, 28. in dne 29. novembra pa ob 15., 17.20 in 19.40 uri ameriški barvni cinemaskopski film »TROJANSKA HELENA« — 28. novembra ob 22. uri premiera angleškega filma »ZAPIŠI NJENO IME S PONOSOM«, dne 29. novembra ob 22. uri pa predpremiera ameriškega barvnega cinemaskopskega filma »VOZOVI NA ZAHOD«; 29. novembra ob 8.30 ameriški barvni film »AFRIŠKI LEV« — vstopnina 30 din; ob 10. uri ameriški barvni film »VALENTINO«, ob 13. uri ameriški barvni cinemaskopski film s stereofonskim zvokom »SREČALI SE BOMO V LAS VEGASU«. 30. novembra ob 10. uri slovenski film »TRI ČETRTINE SONCA«, ob 13. uri ameriški barvni cinemaskopski film »BELO PERO«, ob 15., 17., 19. in 21. uri ameriški barvni cinemaskopski film s stereofonskim zvokom »SREČALI SE BOMO V LAS VEGASU«. 1. decembra ob 10. uri ameriški barvni cinemaskopski film »ZELENI PEKEL«, ob 13. uri ameriški barvni film »AFRIŠKI LEV«, ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni cinemaskopski film »SREČALI SE BOMO V LAS VEGASU«, ob 21. uri ameriški barvni film »VALENTINO«. 2. do 4. decembra premiera francoskega barvnega cinemaskopskega filma »NOTREDAMSKI ZVONAR« — zaradi izredne dolžine filma cena vstopnic zvišana za 10 din. Predstave ob 15.30, 18. in 20.30 uri.

»TRIGLAV«, Primskovo: 28. novembra ob 17.30 in 19.30 uri ter 29. novembra ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri slovenski film »TRI ČETRTINE SONCA« — film je dobil I. nagrado za režijo in II. nagrado za film na festivalu v Puli 1959. — 30. novembra ob 15.30 in 19.30 uri italijanski film »SIROMAŠNI, TODA LEPI« — II. del, ob 17.30 uri pa ameriški barvni cinemaskopski film »DIRKAČI«; 1. decembra ob 15.30 in 19.30 uri angleški film »ZAPIŠI NJENO IME S PONOSOM«, ob 17.30 uri pa ameriški barvni cinemaskopski film »ZELENI PEKEL«; 3. decembra ob 17.30 in 19.30 uri ameriški barvni film »PLES NA VODI«.

»SVOBODA«, Stražišče: 28. novembra ob 17.30 ter 29. novembra ob 14. uri ameriški barvni film »AFRIŠKI LEV«; 29. novembra ob 10. uri ameriški barvni cinemaskopski film »TROJANSKA HELENA« ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni cinemaskopski film »ZELENI PEKEL«. 30. novembra ob 10. uri ameriški barvni cinemaskopski film »TROJANSKA HELENA«, ob 15.30 in 19.30 uri premiera angleškega filma »ZAPIŠI NJENO IME S PONOSOM«, ob 17.30 uri ameriški barvni cinemaskopski film »BELO PERO«. 1. decembra ob 10. uri francoski barvni cinemaskopski film »NOTREDAMSKI ZVONAR« — zaradi izredne dolžine filma cena vstopnic zvišana za 10 din, ob 15.30 in 19.30 uri ameriški barvni film »PLES NA VODI«, ob 17.30 uri pa ameriški barvni cinemaskopski film »DIRKAČI«. 3. decembra angleški film »ZAPIŠI NJENO IME S PONOSOM«.

Naklo: 28. novembra zaprto. — 29. novembra ob 16. in 19. uri ameriški barvni cinemaskopski film »BELO PERO«. 30. novembra ob 16. in 19. uri francoski barvni cinemaskop. film »NOTREDAMSKI ZVONAR« — zaradi izredne dolžine filma cena vstopnic zvišana za 10 dinarjev. 1. decembra ob 16. in 19. uri ameriški farvni cinemaskopski film »TROJANSKA HELENA« — 2. decembra ob 19. uri ameriški barvni film »PLES NA VODI«.

»KRVAVEC«, Cerklje: 28. novembra ob 19. uri italijanski film »SIROMAŠNI, TODA LEPI« — II. del; 29. novembra ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni cinemaskopski film »DIRKAČI«. 30. novembra ob 16. in 19. uri ameriški barvni cinemaskop. film »VZHODNO OD RAJA« — zaradi izredne dolžine filma cena vstopnic zvišana za 10 din. — 1. decembra ob 16. in 19. uri francoski barvni cinemaskopski film »NOTREDAMSKI ZVONAR« — zaradi izredne dolžine filma cena vstopnic zvišana za 10 din.

»PLAVŽ«, Jesenice: 28. do 30. novembra italijanski barvni cinemaskopski film »CARSTVO SONCA«; 1. decembra italijanski film »ŽENA DNEVA«; 2 d.o 4. decembra italijanski film »SLAMNATI MOŽ«.

»PLAVŽ«, Jesenice: 28. do 30. novembra francoski film »ZAKON JE ZAKON«; 1. decembra italijanski barvni cinemaskopski film »CARSTVO SONCA«; 3. in 4. decembra italijanski film »ŽENA DNEVA«.

Žirovnica: 28. novembra italijanski film »STREHA«; 29. novembra angleški film »USODNA NEZNANKA«; 2. decembra italijanski barvni cinemaskopski film »CARSTVO SONCA«.

Dovje-Mojstrana: 28. novembra angl. film »USODNA NEZNANKA«; 29. novembra ital. film »STREHA«.

Koroška Bela: 28. in 29. novembra italijanski film »ŽENA DNEVA«; 1. decembra francoski film »ZAKON JE ZAKON«.

Bled: 27. do 30. novembra angl. barvni cinemaskopski film »GLOBOKO SINJE MORJE«; 1. do 4. decembra italijansko-francoski barvni film »MOŽJE IN VOLKOVI« — predstava vsak dan ob 20. uri, v sredo in soboto ob 17. in 20. uri, ob nedeljah in praznikih pa ob 10., 15., 18. in 20. uri.

Radovljica: 29. novembra ob 15. uri italijansko-japonski barvni film »BUTTERFLY«; 27. novembra ob 20. uri ter 29. in 30. novembra ob 17. in 20. uri italijansko-jugoslov. cinemaskposki film »NEVIHTA« — zaradi izredne dolžine filma cene vstopnic zvišane za 20 din; 30. novembra ob 14. in 15.30 uri ameriški barvni film »VALENTINO«; 1. in 2. decembra ob 17.30 in 20. uri ameriški cinemaskopski film »POTEMNELI ANGELI«.

Ljubno: dne 29. in 30. novembra ameriški barvni film »ROB ROY« - predstava v nedeljo ob 16. in 18. uri, v ponedeljek pa ob 16. uri.

»SORA«, Škofja Loka: 27. do 29. novembra francoski vistavision film »NJENO ŽIVLJENJE«.

»DOM«, Sovodenj: 28. in 29. novembra ameriški barvni film »OSVETNIK IZ DALASA« - predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 15. uri.

Žiri: 28. in 29. novembra poljski film »KANAL« — predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 15 in 19.30 uri.

Duplica pri Kamniku: 28. in 30 novembra ameriški barvni film »BRODVAJSKA USPAVANKA«. — Predstava v soboto ob 19. uri, v ponedeljek pa ob 15., 17. in 19. uri

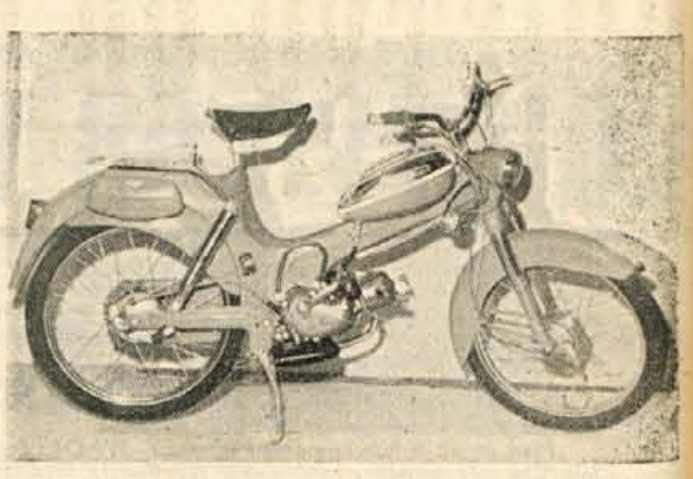

Prva nagrada: MOPED-COLIBRI

Za vse stare in nove naročnike »GLASU GORENJSKE«, ki bo s 1. januarjem 1960 začel izhajati **VSAK DRUGI DAN — V PONEDELJEK, SREDO in SOBOTO,** sta uredništvo in uprava letos pripravila **DOSLEJ NAJVEČJE NAGRADNO ŽREBANJE.**

SKUPNA VREDNOST NAGRAD BO POL MILIJONA DIN!

Prva nagrada bo **MOPED-Colibri,** druga nagrada **KOLO,** tretja do peta nagrada **RADIJSKI SPREJEMNIK** itd. Razen tega bo še večje število lepih in praktičnih nagrad in **20 brezplačnih naročnin za »Glas Gorenjske« za leto 1960.**

Pri žrebanju bomo upoštevali vse, ki imajo plačano naročnino za l. 1959 in za prve štiri mesece l. 1960 v višini 300 din.

Če plačate naročnino za 4 mesece (300 din) boste tudi nezgodno ZAVAROVANI. Prav v teh dneh nas je Državni zavarovalni zavod obvestil, da je trem naročnikom, ki so se lažje ponesrečili, izplačal odškodnino v skupni vrednosti 182.064 dinarjev. Odškodnino so dobili: Franc Štefe iz Trstenika, Janez Mohorič iz Zgornje Besnice in Ignacij Krivc iz Senturške gore.

NAROCAJTE »GLAS GORENJSKE«!

NAROČNINA ZA LETO 1960 SAMO 900 DINARJEV.

Z NOVIM LETOM »GLAS GORENJSKE« VSAK DRUGI DAN!

Gledališče

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Sobota, 28. novembra ob 20. uri Lutowski: DEŽURNA SLUŽBA — izven. V počastitev Dneva republike. Znižane cene.

Nedelja, 29. nov. ob 16. uri Lutowski: DEŽURNA SLUŽBA — izven.

Torek, 1. decembra ob 16. uri Lutowski: DEŽURNA SLUŽBA — izven.

Četrtek, 3. decembra ob 15 in 20. uri: PREDAVANJE O PUŠKINU — priredi Društvo prevajalcev LR Slovenije, predava književnik Mile Klopčič, recitira Vika Grilova in Andrej Kurent. Vstopnina za dijake 30, za ostale pa 50 din.

Petek, 4. decembra ob 20. uri Lutowski: DEŽURNA SLUŽBA — red dijaški.

Dramska sekcija pripravlja za Novoletno jelko Goljevega Jurčka. Prijave za zaključene predstave s prihodom dedka Mraza po znižanih cenah sprejema uprava Prešernovega gledališča.

GLEDALIŠČE »TONE ČUFAR« JESENICE

Nedelja, 29. novembra ob 14.30 — Schiller: MARIJA STUART — Izven in za okolico — Zveze v vlaki ugodne.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

Fižol 70 do 85, ajdova moka 60 do 80, ješprenj 70, kaša 70 do 80, krma za kokoši 35 do 40, koruza in proso 40, oves 25 do 30, šalotka 50, krhlji 40, orehi 80 do 90 din za liter. Korenček 30 do 40, čebula 40, krompir 16 do 17, zelje sladko 12 do 15, zelje kislo 50, ohrovt 15 do 20, solata 50 do 60, pesa 30, repa sladka 8, repa kisla 30, redkev 20 do 30, jabolka 45 do 75, hruške 65, sir-skuta 100, surovo maslo 520 do 540 din za kilogram. Smetana 250 din liter. Jajca 20 do 30 din kos, kokoš 450 do 550 din, piščanci 250 do 400 din, česen 5 do 15 din glavica, špinača in radič 25 din merica, zajci 300 do 450 din, peteršilj in zelena 10 dinarjev šopek, por 5 do 10 din.

V RADOVLJICI

Hruške 70, jabolka 70, limone 200, pomaranče 330, grozdje 130, kaki 75, slive, suhe 190, fige, suhe 190, cvetača 65, zelje, glava 25, zelje, kislo 44, česen 138, čebula 38, korenček 46, solata 50 din za kilogram. Jajca 27 din kos.

Iskrene čestitke ob Dneva republike

KMETIJSKA ZADRUGA KRANJ

KOMUNALNI SERVIS

PODJETJE ZA OPRAVLJANJE KOMUNALNIH USLUG

KRANJ

pošilja vsem delovnim ljudem ob Dnevu republike iskrene čestitke

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta in starega očeta

JOŽA KOCIJANA

izrekamo srčno zahvalo vsem, ki so ga spremili v njegov poslednji dom, mu darovali vence, nas tolažili in nam ob teh težkih urah pomagali. Posebno zahvalo zdravnikom, župniku in sosedom za ves trud in pomoč.

ŽALUJOČI

Tovarna kleja

Ljubljana

Šmartinska c. 50

★ Ob Dnevu republike

pošiljamo iskrene čestitke!

Okrajni družbeni plan bo ugodno realiziran

Uspehi so odraz uveljavitve našega gospodarskega sistema

Letos je gospodarstvo v naši državi doseglo izredne uspehe, ki daleč presegajo predvidevanja družbenih planov — od občinskih do zveznega— in omogočajo, da bo možno že v letu 1960 izvršiti perspektivni plan za razdobje 1957—1961. Tak gospodarski razvoj je predvsem posledica ugodnega delovanja instrumentov pri delitvi dohodka, stimulativnejših oblik nagrajevanja, umestnejše strukture investicij in obsežnih subjektivnih prizadevanj družbenih činiteljev v gospodarskih organizacijah, občinah, okrajih in republiških ter zveznih organih.

Če pregledamo rezultate gospodarjenja v letošnjem prvem polletju v okviru Jugoslavije, potem lahko ugotovimo predvsem ogromen napredek kmetijske proizvodnje, ki je presegla rekordno letino 1957. Tem velikim uspehom v kmetijstvu se letos pridružujejo tudi ugodni rezultati v ostalih panogah gospodarstva, predvsem v industriji.

Z družbenim planom za kranjski okraj je bilo planirano, da se bo bruto produkt povečal za 8,5 odstotka. Če pa primerjamo letošnje prvo polletje z enakim razdobjem lani, lahko ugotovimo povečanje za 16,2 odstotka. Narodni dohodek, za katerega je bilo predvideno, da se bo povečal za 9,5 odstotka v letu 1959, je bil presežen, če primerjamo letošnje prvo polletje z lanskim, za 14,6 odstotka.

V industriji v kranjskem okraju so količinsko presegli plan v prvem polletju letos za 5,7 odstotka v primerjavi s 4,2 odstotka, kolikor je bilo planirano.

Izvoz industrijskih izdelkov, ki je bil predviden, da bo letos porastel za 22,6 odstotka, je bil izpolnjen v prvem polletju že 53,8 odstotno. Produktivnost v industriji je porasla, če ne upoštevamo nadur, za 5,7 odstotka, plan pa je predvideval le 4,2-odstotno povečanje. Zaposlenost se je povečala za 1,1 odstotka, v industriji pa je bila za 0,8 odstotka pod planom.

Močno so letos porasli dohodki zaposlenih. V indusariji je bil doseženi mesečni neto dohodek 19.318 din na enega zaposlenega. Najvišji je bil 25.779 din, in sicer v črni metalurgiji. Povprečno so bili dohodki v industriji za 24,4 odstotka višji kot so bili v letu 1958.

Skupni dohodki prebivalstva so porasli za 20,6 odstotka. Dohodki pa še vedno naraščajo, kar nam povedo naslednji podatki: v prvem polletju letos je bilo skupno izplačanih vseh osebnih prejemkov 773 milijonov 526 tosoč din, v tretjem tromesečju pa že za 1.006,609.000 dinarjev mesečno.

Tudi v kmetijski proizvodnji so bili v kranjskem okraju doseženi lepi uspehi. Krompirja smo pridelali okoli 660.060 stotov (povprečni hektarski donos 171 stotov). S perspektivnim planom je za leto 1961 predviden pridelek 792.000 stotov in povprečni hektarski donos 220 stotov.

V trgovini na drobno se je v prvem polletju letos povečal promet za 17 odstotkov, kar je predvsem pripisati povečani kupni moči prebivalstva. Za gostinstvo se pričakuje, da bo letošnji plan za 10 do 15 odstotkov prekoračen, kar je posledica velikega porasta turističnega prometa.

Slabše je stanje z vlaganjem investicijskih sredstev. Po okrajnem družbenem planu se je predvidevalo, da bodo ta v okraju znašala v 1959. letu 7,835 milijonov dinarjev. Vendar so vlaganja v prvem polletju dosegla šele 38 odstotkov letnega plana, do konca avgusta pa se je ta odstotek popravil na 54,8 odstotka. Zadovoljni smo lahko le z absolutnim obsegom stanovanjske gradnje. V prvih devetih mesecih je bilo realiziranih že 80 odstotkov predvidenih del, zato je računati celo na prekoračenje, če bo le količkaj ugodno rešeno stanje predvsem s cementom. To pomeni, da je bil uspeh dosežen predvsem tam, kjer je bilo največ bojazni zaradi pomanjkljivih gradbenih zmogljivosti. Vendar pa na drugi strani gospodarske investicije ne napredujejo tako, kot je bilo predvideno.

Po podatkih občinskih ljudskih odborov je bilo lani dograjenih na Gorenjskem skupno 570 stanovanj (družbena in privatna gradnja). Letos jih bo dograjenih 913, razen tega pa bo od letos ostalo nedograjenih še 1007 stanovanj. V letu 1960 pa bodo po predvidevanjih pričeli graditi še 749 stanovanj.

Pri gospodarskih investicijah bi se morali v prihodnje bolj držati načela, da nikakor ne bi smeli širiti in adaptirati tovarn pod vplivom konjunkture na tržišču ekstenzivno — z enostavnim dodajanjem novih strojev in delavcev, pač pa bi bilo treba iskati nove tehnološke postopke, ki jih pri nas še premalo uporabljamo in uvajamo, vključno tudi z avtomatizacijo. Odveč je strah, da bo zaradi take orientacije narodni dohodek padel in da bo gospodarstvo stagniralo. V »Iskri« n. pr. predvidevajo, da se bo po rekonstrukciji, ki jo je načelno že odobril Izvršni svet LRS, povečal bruto produkt od dosedanjih 7 milijonov dinarjev na 48 milijonov dinarjev (za 585 odstotkov), število zaposlenih pa bo poraslo od 3170 na 9000 (za 180 odstotkov). Bruto produkt na zaposlenega se bo povečal od 2,2 milijona dinarjev na 5,53 milijona dinarjev (za 140 odstotkov). V »Tiskanini« pa bodo po rekonstrukciji, ki naj bi bila predvidoma končana leta 1962, dvignili proizvodnjo tkanin od sedanjih 18 milijonov na 20 milijonov kvadratnih metrov ali za 11 odstotkov, bruto dohodek pa od 7 na 9,5 milijonov dinarjev. Potem, ko bo tkalnica avtomatizirana, se bo zmanjšala potreba po delovni sili za 20 odstotkov, proizvodnost se bo dvignila za 50 odstotkov, vrednost in količina proizvedenega blaga pa za 30 odstotkov.

Že na začetku smo omenili nekatere faktorje, ki vplivajo na tako ugodno realizacijo skoraj vseh postavk letošnjega okrajnega družbenega plana. Med uspehi velja na koncu omeniti, da so nekatera podjetja planirani obseg proizvodnje za leto 1959 že izpolnila (Iskra, Kovinar) in da je tovarna Planika letos izdelala že več kot milijon parov čevljev, kar je doslej edinstven primer v slovenski čevljarski industriji.

A. T.

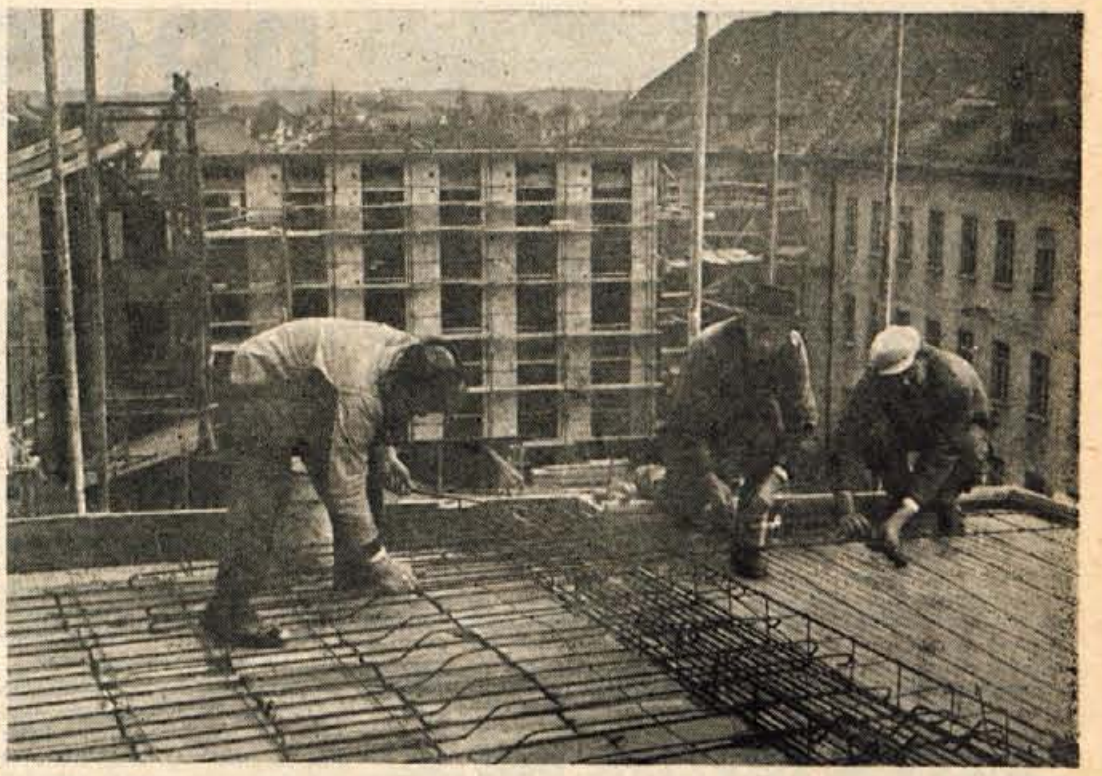

Letos se je v okraju začelo graditi 1371 novih družbenih in 385 privatnih stanovanj

O delu naših političnih organizacij

Skrb za družbeni standard

Organizacije Socialistične zveze po naših občinah so vse bolj delavne, bolj in bolj se zanimajo za razne splošne in ekonomske probleme. To je pokazal tudi nedavni plenum Okrajnega odbora SZDL in ZK. Zato smo vprašali nekatere predsednike občinskih odborov SZDL, katere so njihove najvažnejše naloge, oziroma, s katerimi problemi se srečujejo.

Predsednik ObO SZDL Kranj
BALDOMIR BIZJAK

Za preskrbo Kranja

Vprašanje kmetijstva je pri nas precej pereče. Gre v osnovi za preskrbo industrijskega prebivalstva, pravzaprav za preskrbo Kranja s kmetijskimi pridelki oziroma z živili. Kranj je velik potrošnik. Zato ne manjka težav v zvezi z redno oskrbo. Tako smo imeli težave zaradi preskrbe z mesom, zelenjavo in podobno. Posebno vprašanje pa je tudi oskrba z mlekom.

Občina Kranj ima poleg močnega industrijskega središča tudi obširno kmetijsko zaledje. Zato skušamo oskrbo z živili čimbolj postaviti na lastne noge. Tudi na sedanjih občnih zborih SZDL in tudi preko političnih organizacij skušamo med kmečkimi proizvajalci uvajati pogodbeno proizvodnjo, pospeševati intenzivno obdelovanje zemlje in podobno. Trenutno se zavzemamo tudi za to, da bi zagotovili potrebne investicije za kmetijstvo. To gre predvsem za razvoj dveh kmetijskih posestev, in sicer v Hrastju in Žabnici. Potrebe so velike. Celo stanovanja moramo preskrbeti za stalne kmečke delavce. Dve tako močni posestvi na obeh straneh Save bosta lahko precej spremenili oziroma izboljšali preskrbo Kranja.

Potrebno je urediti v Kranju tudi družbeno prehrano. Tudi o tem smo že precej govorili na raznih sestankih. Zdaj je prevzel to iniciativo okrajni sindikalni svet. Pri nadaljnji gradnji stanovanj in drugih objektov, ki so potrebni v Kranju, je to zelo važno vprašanje. Trenutno je zelo pomembno, da pomagamo stanovanjskim oziroma krajevnim skupnostim, da bi zaživele, kjer ne gre zgolj za organizacijo servisov in drugih uslužnostnih dejavnosti, marveč predvsem, da s tem približamo ljudem oblast, da razširimo krog državljanov, ki sodelujejo pri upravljanju.

Predsednik ObO SZDL Jesenice
IVAN SAKSIDA

Po zgledu Velenja

Kot po drugih večjih indutsrijskih središčih je tudi na Jesenicah veliko pomanjkanje stanovanj. — Prizadevanja delovnih ljudi in upravnih vodstev občine ter podjetij gredo za tem, da se ta pereč problem postopno, toda hitreje rešuje. Letos je bilo v občini dograjenih več kot 200 novih stanovanj. V načrtu pa imamo graditi še 400 stanovanj, ki naj bodo vseljiva do konca leta 1961. Pripravljamo se na združevanje sredstev za stanovanjsko gradnjo od podjetij in posamezmih državljanov, ki bodo preko zadrug, etažnih lastnin ali drugače sami še povečali že predvideno gradnjo.

Druga stvar, ki nas tare, je družbena prehrana. Od dobre prehrane je tudi odvisen dvig proizvodnosti in storilnosti. Zato gre poleg drugih akcij za izboljšanje življenskih pogojev na Jesenicah na prvo mesto obrat dobro organizirane družbene prehrane. — Taka iniciativa političnih in družbenih organizacij je na prvih posvetih rodila plodna tla tako, da bomo in hočemo v pogledu družbene prehrane že na jesen 1960. leta nuditi delovnim ljudem dobro in cenejšo prehrano.

Že ustanovljene stanovanjske skupnosti na šestih območjih mesta Jesenic in bližnje okolice ter zavest ljudi, ki so bili izvoljeni v svete stanovanjskih skupnosti, zagotavljajo, da bo življenje v bližnji prihodnosti na Jesenicah še lepše. Iniciativa svetov stanovanjske skupnosti se je pokazala na njihovih novih zasedanjih. — Predlogi za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi so realni in ne neopravičeno zahtevni, pa tudi, kar je posebno važno, ne zahtevajo večjih finančnih sredstev. Nekatere ustanove znotraj teh skupnosti že uspešno delajo. Dom igre in dela »Angelce Ocepkove« na Plavžu že ima potrebno varstvo za preko 100 otrok zaposlenih staršev. V prihodnjem letu pa se bo podobna ustanova odprva v dosedanjem vrtcu.

Spomladi si bodo Jeseničani, po že dokončanih načrtih, urejali nova in tudi stara naselja s prostovoljnim delom. »Hočemo se približati Velenju!« se sliši med ljudmi nemalokrat. — Mladina že težo čaka spomladi 1960, ko bo pričela graditi novo potrebno kopališče. Da bodo prostovljne delovne akcije dobro potekale in dosegle kar največji uspeh, se vodstvo teh akcij že sedaj na to pripravlja.

Predsednik ObO SZDL Škofja Loka
ANDREJ LEVIČNIK

Pripravljenost ljudi je najvažnejše

V glavnem se naše organizacije SZDL še zmeraj zavzemajo za standard. To je bila letos osnovna naloga in bo ostala tudi v prihodnje. Zato bo tudi gradbena dejavnost v prihodnjem letu prav tako usmerjena na stanovanja in komunalno dejavnost, kot letos. Tudi v prihodnjem letu bomo, vsaj upamo, končali novih 105 stanovanj, kar je razmeroma precej.

Za izboljšanje življenskih pogojev pa menimo, da bodo precej pomagale prebivalcem stanovanjske skupnosti. V Loki in na Trati pri železniški postaji smo ustanovili stanovanjsko skupnost. Prej pa so prebivalci teh krajev tudi z anketo pokazali, kaj hočejo. Značilno je, da se v Loki in na Trati v prvi vrsti zavzemajo za ustanovitev mlečne restavracije. Zlasti na Trati je ta potrebna. Tudi druge servise ljudje zahtevajo, in sicer za električne in vodovne instalacije, zahtevajo čevljarske delavnice itd. Seveda so ljudje tudi sami pripravljeni prispevati, pomagati pri ustanovitvi teh služb, plačati ekonomsko ceno. To smo v prvi vrsti poudarjali od samega začetka, ko smo govorili o stanovanjskih skupnostih. Sicer bi bile vse priprave na trhlih nogah. Brž ko bi se oddaljili od ugotavljanja potreb in želja, in začeli z uresničevanjem postavljenih nalog, se pravi k združevanju državljanov koristnikov teh služb za njihovo konkretno pomoč, takrat bi se lahko zrušilo. Pripravljenost samih državljnov za to sodelovanje je najvažnejše.

Hkrati bodo v Loki in tudi na Trati zgradili nove in preuredili sedanje trgovske lokale, ki so tudi zelo potrebni.

Organizacijski sekretar OO SZDL
ŠTEFAN KADOIČ

Iz stvarnih potreb in razmer

V zadnjem času, zlasti ob občnih zborih SZDL, smo ljudi dokaj podrobno sezanili o ekonomskem razvoju in jih zainteresirali za določene ekonomske probleme. Še posebej je razveseljivo to, da pri teh vprašanjih niso ljudje pritiskali na občine z zahtevami, marveč so bolj govorili o tem, kaj in kako bodo sami prispevali za razna komunalna dela in podobno. To je bilo na zborih v blejski, železniški občini in drugod.

Pri tem pa se zdi, da smo ponekod zašli v drugo skrajnost — da smo ob tolikšni dejavnosti pustili v ozadju posamezne družbene politične probleme, ki pa vendarle sodijo v delokrog politične organizacije, se pravi SZDL. Tako so na primer na zborih pod naslovom šolske reforme mnogo govorili o inventarju, o prostorih in rekvizitih, zelo malo pa o vsebini dela šole, o dobrih in slabih pojavih pri vzgoji mladine. To je ponekod opaziti pri razpravah o kmetijstvu in tako dalje. Tehnično organizaciske stvari zanemarjajo vsebino. Zdi se, da ljudje ponekod tudi premalo poznajo bistvo posameznih vprašanj in se zato ustavljajo samo pri obrobnih stvareh. Krivda je seveda na samih organizacijah SZDL.

Hkrati s tem pojavom je še ena slabost — da so včasih organizacije po občinah preveč načelne, premalo stvarne. V okrajnem merilu političnih organizacij je bilo na primer v zadnjem času več plenumov in drugih oblik dejavnosti. Tako obliko so uporabili tudi v večini občin. Toda tudi tam čestokrat načelno, dasi bi bilo treba na občinah stvari postaviti v okvir konkretnih pogojev, potreb in razmer. Take so še posamezne slabosti, ki so se pokazale prav spričo velike dejavnosti, kar v celoti kaže, da so organizacije SZDL naredile velik korak naprej v politični mobilizaciji množic.

Socialistična kmetijska posestva v kranjskem okraju

Solidnejše osnove za preskrbo industrijskih središč s kmetijskimi pridelki

Socialistična kmetijska posestva na Gorenjskem imajo skupno nekaj preko 1100 hektarov zemeljskih površin, od tega 960 hektarov obdelovalne zemlje. Na teh družbenih kmetijskih posestvih proizvajajo dnevno okoli 2000 litrov mleka ali komaj 10 odstotkov celotnega dnevnega odkupa. Tudi pri nekaterih ostalih pomembnejših kulturah je razmerje med pridelkom na družbenih posestvih in pri individualnih proizvajalcih podobno. Kmetijska posestva so na primer lani pridelala le kakih 5 odstotkov vsega krompirja v kranjskem okraju.

Ti podatki nam kažejo, da družbena posestvva v splošni preskrbi industrijskih središč še ne igrajo čiste vloge, ki bi jo morala, čeprav na drugi strani ne smemo zanemariti njihove pomembne vloge pri uvajanju modernih agrotehničnih ukrepov, mehanizacije, porabe umetnih gnojil itd. Posledica tega pa so zelo dobri, pogosto prav rekordni hektarski donosi, predvsem pri krompirju in intenzivnih sortah žit. Kmetijska posestva s takimi uspehi že zdaj močno vplivajo na privatne proizvajalce, ki v zadnjih letih v sodelovanju s kmetijskimi zadrugami uvajajo pogodbeno proizvodnjo. Slabše uspehe so posestva dosegla doslej pri živinoreji.

Da bi uvedli na kmetijskih posestvih načrtno gospodarjenje, da bi lahko načrtno gradili gospodarska središča in da bi se družbena posestva in ekonomije okrepila kot tržni blagovni proizvajalci in bi imela večji vpliv na privatne proizvajalce v pogledu uvajanja socialističnih odnosov na vasi, so v letu 1958 na Gorenjskem začeli sestavljati ureditvene načrte in investicijske elaborate, ki se zdaj že intenzivno uresničujejo. Prihodnje leto, ko bodo ti ureditveni načrti vsaj v prvi fazi že v glavnem uresničeni, bodo imela posestva skupno okoli 1400 hektarov zemljiških površin — okoli 300 hektarov več kot doslej. Nove površine bo pridobilo predvsem posestvo Poljče, in sicer v Vrbi. Na prevzem novih površin se v teh dneh intenzivno pripravljajo. Razen tega vsa posestva hitijo z gradnjo hlevov (Hrastje, Poljče, Škofja Loka, Mavčiče, Poljane) in pitališč (v Poljčah za 1000 komadov mesnatih prašičev letno, razen tega svinjak za 62 plemenskih svinj na leto). Ureditveni elaborati predvidevajo tudi obsežna agro- in hidromelioracijska dela (Hrastje, Lahovčah in na površinah v Brnikih, Poljče — hidromelioracija poljškega blata). V Žireh, kjer pripravljajo ustanovitev novega družbenega kmetijskega posestva, imajo že izdelan ureditveni in melioracijski načrt, vendar z melioracijskimi deli še niso pričeli. Tudi to posestvo se bo v glavnem usmerilo na živinorejo. Posestvo v Žabnici se zdaj pripravlja na izgradnjo novega gospodarskega centra. Dosedanji objekti so namreč zelo razdrobljeni po različnih bivših privatnih gospodarskih objektih.

Posestvo v Poljčah se bo v bližnji prihodnosti usmerilo predvsem na oskrbo Jesenic s kmetijskimi pridelki. V ta namen pripravlja sodobno urejen sadovnjak na površini 32 hektarov, 10 hektarov imajo že zasejanih z intenzivnimi nizkodebelnimi drevesi, ki bodo, kot pričakujejo, že v osmih letih dala lep pridelek. Ostalo bodo v kratkem zasadili (sadike že imajo), razen tega pa bodo posadili ribez na površini 5 hektarov.

Vsa ta že realizirana dela in načrti, ki jih bodo na podlagi ureditvenih programov izvajali še prihodnja leta, kažejo, da socialistična kmetijska posestva igrajo v gorenjskem kmetijstvu vse večjo vlogo, tako kot pomembni tržni proizvajalci in preskrbovalci industrijskih centrov s kmetijskimi pridelki, kot tudi činitelji, ki uvajajo v naše kmetijstvo nove, socialistične oblike dela. Z nekoliko pospešenim vlaganjem v družbena posestva bi lahko v kranjskem okraju v razmeroma kratkem času povečali proizvodnjo mleka na 15 tisoč litrov mleka dnevno. V nekaj letih pa bodo posestva lahko krila 50 do 70 odstotkov potreb industrijskih središč po kmetijskih pridelkih, predvsem po zelenjavi, krompirju, mesu in mleku. Težave na trgu bodo torej odpravljene, brž ko se bodo okrepila družbena posestva in ekonomija in se usposobila za moderno tržno proizvadnjo. V ta namen pa je treba arondirati vso zemljo v enotne večje komplekse, primerne za rentabilno strojno obdelavo, zgraditi sodobne živinorejske objekte, pa tudi združevati manjša posestva, ki sama nimajo zadovoljive ekonomske baze. S tem bodo socialistična kmetijska posestva postala res vzorni kmetijski obrati, ki bodo imela močan vpliv tudi na privatne proizvajalce, ki bodo morali tudi uvesti moderne, socialistične oblike proizvodnje, osnovane na modernih agrotehničnih ukrepih, večjih skupnih površinah in strojnem obdelovanju, ker bodo sicer v nasprotnem primeru še bolj zaostajali za časom in vse bolj nazadovali.

A. T.

Podpredsednik OLO Sveto Kobal o bodočih nalogah gospodarskega razvoja okraja Kranj

GLAVNA NALOGA: OBDRŽATI SEDANJI TEMPO PROIZVODNJE

Stanje našega gospodarstva v letošnjem letu lahko ocenjujemo kot celo ugodno. Predvsem lahko rečemo, da so dosedanji rezultati presegli najbolj optimistična pričakovanja, ki smo jih predvideli z letnimi družbenimi plani. Eden najbolj važnih momentov je vsekakor ugodna atmosfera v naših kolektivih zaradi novega načina dohodka in s tem v zvezi stimulativnejšega nagrajevanja delovne sile, ki zlasti v zadnjih mesecih kaže, da so se interesi kolektiva z interesi posameznika močno povezali in da iz dneva v dan narašča interes posameznih članov kolektiva za povečanje proizvodnje. V taki atmosferi so bili ugodno mobilizirani predvsem subjektivni faktorji v podjetjih, ki so omogočili, da se je v teh mesecih neprestano obdržal začetni nivo proizvodnje. To nam daje možnost, da bomo petletni plan izvršili že v štirih letih, če bomo le tak tempo obdržali tudi prihodnje leto. Če računamo realizacijo letošnjega leta v višini, kakršna je sedaj, nam bo ob koncu leta ostalo do realizacije petletnega plana še okoli 8 %. Spričo tega, da bo prihodnje leto začelo obratovati še nekaj novih kapacitet, ne sme biti problem, da v letu 1960 obsega proizvodnje, predvidenega s perspektivnim planom za leto 1961, ne bi dosegli in celo presegli.

Ker smo že začeli priprave za sestavljanje družbenega plana za leto 1960, treba pa bo pričeti misliti tudi na sestavo novega petletnega perspektivnega plana, smo podpredsedniku OLO Kranj Svetu Kobalu zastavili nekaj vprašanj v zvezi z glavnimi smernicami našega gospodarskega razvoja.

»Tovariš Kobal, katere so zdaj naše najvažnejše naloge pred sestavo družbenih planov za prihodnje leto in novega petletnega perspektivnega plana?«

»Spričo močno povečanih osebnih prejemkov delovnih ljudi v letošnjem letu, ki pa se bodo z novim letom še povečali z nadomestilom za ekonomske najemnine, in s tem v zvezi spričo močnejšega pritiska na blagovne fonde se vse bolj postavlja pred nas zahteva, da se sedanji tempo proizvodnje obdrži tudi v prihodnjem letu. S povečanjem proizvodnje bomo dobili realne blagovne fonde kot ekvivalent za povečane osebne prejemke na trgu. S tem ne bomo znižali interesa delovnih ljudi in ugodne atmosfere v naših kolektivih. Naša prva naloga je torej, da pri prehodu v novo leto ne nastane nobena depresija, ki bi nam ponudbo blaga na trgu zmanjšala. Seveda moramo tu izključiti objektivne faktorje, ki niso v naših rokah, kar pa je v naših močeh, moramo narediti.

Razen tega bi morala podjetja v prihodnje bolj sistematično kot doslej nepresatno preko posebnih skupin ljudi spremljati rezultate novega nagrajevanja. Naslednja naloga, ki je tudi izredno pomembna, je izdelava perspektivnih planov podjetij, ki bi jih morali z vso resnostjo začeti pripravljati. V nekaterih tovarnah so k temu delu že pristopili, vendar mora ta akcija zajeti celotno gospodarstvo. Nadalje bi morali, čeprav je že pozno, napeti vse sile, da se predvidene investicije, predvsem gospodarske, ki so najbolj v zaostanku, realizirajo. Prav tako se morajo podjetja že zdaj pripravljati na to, da bodo v prihodnjem letu dosegla tisti obseg proizvodnje, ki je planiran za leto 1961.«

»Kaj menite o stališču Okrajnega ljudskega odbora glede zaposlovanja delovne sile?«

Stališče OLO, da se delovna sila predvsem v industriji ne povečuje, bi povezal z našimi uspehi pri dvigu produktivnosti v industriji. Na Gorenjskem imamo določeno količino delovne sile, ki je dano dejstvo, neodvisno od nas, to posebno še, če s povečanjem proizvodnje v isti sapi postavljamo kot enako nujnost povečanja življenjskega standarda zaposlenih. Če vzporedno s povečanjem proizvodnje hočemo dvigati tudi življenjski standard, moramo paziti, da bo vse to v nekem ravnotežju z našimi objektivnimi materialnimi pogoji. Povečanje standarda je prav takšen imperativ kot investicije v industriji. Dosedanje uspehe lahko v dobrši meri pripisujemo ugodnemu razpoloženju ljudi, ki je posledica velikih negospodarskih investicij predvsem v stanovanjsko izgradnjo. Poudarek je treba dati takim investicijam, ki povečujejo akumulativnost v naši industriji, zmanjšujejo pa potrebo po delovni sili. Zato tudi v naslednjem letu to naše stališče, da v industriji delovne sile bistveno ne povečujemo, mislimo obdržati in celo zaostriti. Tu mislim predvsem na gradbeništvo, ki je letos doseglo sicer lepe rezultate, vendar predvsem na račun zaposlovanja nove delovne sile. Nadaljnje tako širjenje bi povzročilo nove težave in spet orientiralo gradbena podjetja predvsem v to smer, ne pa v smer mehanizacije.

Pri sestavljanju družbenega in perspektivnega plana bi morali imeti pred očmi več možnosti, kako naj se rešuje problem delovne sile. Prvo je vprašanje avtomatizacije in investicij, ki relativno zmanjšujejo delovno silo v primeri z bruto produktom. Druga možnost je pospešena gradnja stanovanj. Nadalje bi bilo treba misliti tudi na to, da nekaterim podjetjem, za katera ugotovimo, da nimajo perspektive, da bi se lahko vključila v sodoben nivo proizvodnje (zaradi obsega ali nekonjunkturnega artikla) ne dovolimo razširjene reprodukcije in jih počasi opustimo, njihovo delovno silo pa prelivamo v ostala visoko akumulativna podjetja, ki danes prav zaradi pomanjkanja delovne sile trpijo oziroma bi z novo delovno silo dobila možnost hitrejšega razvoja. Odločitev za to leži seveda na občinskih ljudskih odborih.«

PROSIM ZA BESEDO!

Nobena družbena ureditev ni slonela na tako široko organizirani demokraciji kot je pri nas danes. V našem okraju je vsak deseti prebivalec član izvoljenih organov, ki posredno ali neposredno sodelujejo v urejevanju krajevnih, občinskih in širših problemov. V 9 občinskih in okrajnem odboru ter njihovih svetih in komisijah sodeluje 1690 državljanov. Samo v šolskih odborih je 2199 državljanov, 1727 jih je v zadružnih svetih, 843 v hišnih svetih itd. Socialna struktura naše, močno razvite industrijske pokrajine pa je dala močan pečat tudi delavskemu upravljanju, saj je v delavskih svetih in upravnih odborih 5.318 proizvajalcev.

Tisoči in tisoči — milijoni naših državljanov sodelujejo v organih družbnega upravljanja. Na sestankih, sejah, konferencah in posvetovanjih se srečujejo, razpravljajo, ugibajo in sklepajo. — Tam povedo svoje misli, govoré o izkušnjah: o uspehih in slabostih. Potem pa znova na delo!

Naši delavci, ki so v delavskih svetih, vedo tudi povedati za seje, kjer je bil pravi dolgčas. Vedo pa tudi za take, kjer so dvigali roke kar drug za drugim in zahtevali besedo, vedo povedati o sejah, ki so se zavlekle pozno v noč. In ob takih primerih imajo udeleženci različne občutke — tisti, ki so svoje misli povedali, so zadovoljni. Zlasti še, če so s tem prispevali drobec k dobri rešitvi skupne stvari, za konkretne sklepe. In prav imajo, da so ponosni.

O takih delavcih bomo to pot spregovorili. Beseda bo o delavcih, ki so komaj prebili zid molka, premagali lastno zadrego in začeli posegati v razprave. Morda so bile včasih njihove pripombe in sugestije bolj obrobne, manj važne. Toda prihajale so iz življenja, iz potrebe, iz iskrene želje po izboljšanju stvari, za napredek. Bile so drobec v naši mogočni stavbi družbnega življenja, v stavbi nove socialistične družbe, v stavbi široke, resnične ljudske demokracije, v stavbi, ki se je rodila v času vojne vihre v malem bosanskem mestecu Jajcu.

— — —

Domotožje po morju in Crikvenici je Antič kaj kmalu premagal. Čoln je zamenjal s kalupi. Zgodilo se je to že pred leti. — Morda je bila ta sprememba lažja, ker se je oblikovala, ko je sodeloval pri gradnji avtomobilske ceste. Zdaj je Antič že dobrih 10 let delavec v jeseniški železarni. Tam, kjer iz martinovk izlivajo žareče železo v kalupe, se je kar hitro privadil delu.

Predlanskim je bil izvoljen v delavski svet, je povedal Bilo je to ob lanskem obračunu podjetja. Na delavskem svetu so prebrali številke o izdatkih in dohodkih. Potem so začeli o tem razpravljati. — Prišla je beseda o možnostih zmanjševanja proizvodnih stroškov, o možnostih, da bi se z boljšo organizacijo, z drugačnim načinom dela nekaj prištedilo.

Antič dela pri odstranjevanju odpadka — žlindre. Ta se steka v velike jame. Potem ko se shladi, jo morajo znova kopati s krampom in nakladati na vozičke ter jo odvažati na nasip. Trdo je včasih kot beton. To delo je zelo naporno, zamudno in zato drago — povečuje proizvodne stroške.

Vse to je Antič, kot pravi, v trenutku premislil. Dvignil je roko. Približno tole je povedal. Današnji razvoj tehnike bo moral najti neko drugo rešitev za odvoz žlindre. Morda bi se našla rešitev, tako da bi spuščali žlindro v neke posode, v katerih bi jo potem vozili naravnost na nasip, ne da bi jo kopali in prekladali. Mnogo bi s tem prihranili.

Na njegovo pripombo se je oglasilo več govornikov, ki so bolj tehnično poznali te stvari. — Govorili so o težavah za tako izvedbo, toda v osnovi niso zanikali Antičevega predloga. Zato je tisti večer Antič šel domov s prijetnim občutkom, da je tudi on povedal nekaj dobrega, povedal to, kar go je težilo, kar bi rad, da bi se izboljšalo.

— — —

Stalno gledanje na tiste nesrečno uro, kaznovanja, če si je kdo umival roke 5 minut pred časom, to marsikateremu delavcu ni bilo všeč. Prav zato pa so bili delavci, vsaj dobri delavci že zmeraj za norme, za akorde. S tem so bili svobodnejši pri delu. Merilo plačila so bili končni izdelki. Prav zato pa so dobri delavci kar »zagrabili« za sistem novega načina nagrajevanja po učinku.

Nekaj takega je živelo tudi v Antonu Salику, ki ga v predelovalnih obratih jeseniške železarne poznajo kot dobrega delavca. Zato pa je tudi na delavskem svetu ostro nastopil proti administrativnim ukrepom. Takrat, to je bilo lani, je povzročil na delavskem svetu pravi nemir.

Po obratih so nosili nekakšne okrožnice o disciplini itd. Šlo je za iskanje notranjih rezerv, kot so tolmačili. Novih delavcev niso smeli jemati na delo.

»Vedel sem, da je to prav, da moramo imeti v tovarni red in disciplino,« je povedal. »Hkrati pa sem bil proti temu, da bi delavce kaznovali kar tako, da bi bilo merilo samo ura in ne tudi delo. Če delavec res dela, dela po normi in jo prekorači, ga ne lovimo za minute, za čas. Glejmo njegovo delo in ne čas.«

Proti prigovoru zoper disciplino se je dvignilo več navzočih. Nise se strinjali s Salikom. Tudi oni so imeli prav. Toda Salik je tokrat branil dobre delavce, branil delovni učinek in ne administrativno merjenje časa. In zelo je bil zadovoljen tega, čeprav se drugi s tem niso strinjali.

— — —

Stane Porenta, ki smo ga našli v tovarni Motor v Škofji Loki, ni mogel izvrtati iz spomina kakršenkoli dogodek iz zasedanja delavskega sveta, ki bi ga bil, kot pravimo, posebno grel. Pravzaprav se je spominjal tolikih dogodkov, da se ni mogel odločiti, katerega naj pove. Zato je povedal nekaj splošnih misli. Res je, kot pravi, da člani delavskega sveta, delavci, zadnje čase vedno raje posegajo v razpravo. Pred leti so na delavskem svetu govorili samo nekateri oddelkovodje, tisti iz pisarn in seveda predvsem direktor. Danes je že precej drugače. Drži pa še zmeraj, da ne govorijo vsi. Razširil se je krog tistih, ki so pripravljeni kaj povedati. Toda še zmeraj jih je premalo. Poslušajo, včasih samo sosedom pošepetajo svoje misli. Seveda so oni tudi aktivni, ko pridejo potem v obrate, med delavce. Tam zelo radi govoré delavcem, kaj je bilo na delavskem svetu, odgovarjajo jim, kolikor se znajdejo in zagovarjajo stališča, ki jih je sprejel delavski svet. Tako se tudi oni pripravljajo, da bodo čez čas začeli dvigati roke in zahtevati besedo v delavskem svetu.

K. M.

Vse večje potrebe po gradnji turističnih objektov

ki so predvideni v perspektivnih planih

Iz podatkov, ki smo jih dobili na Gorenjski turistični zvezi, povzemamo naslednje misli.

Primerjava rezultatov letošnje letne turistične sezone na Gorenjskem z obračuni preteklih turističnih sezon, kaže, da smo zabeležili lepe uspehe. Povečanje nočitev gre predvsem na račun zasebnih turističnih sob, saj so le-te zapolnile dobršen del vrzeli, ki so nastajale spričo šibkih zmogljivosti hotelov.

V ilustracijo: vseh ležišč, ki so bila letos na razpolago turizmu, je bilo 9446, od tega so privatna turistična ležišča zajemala 41 odstotkov, hoteli 22 odstotkov, planinski domovi 17 odstotkov itd. Pristojni turistični organi bodo tudi v prihodnje namenili precejšen del skrbi nadaljnjemu opremljanju in usposabljanju zasebnih turističnih sob.

Lani se je število zasebnih turističnih ležišč dvignilo za 1145, do prihodnje sezone pa bo — kot si obetajo — to število okrepljeno s 300 novimi ležišči, 250 že obstoječih ležič nameravajo preurediti, vzporedno s preureditvami pa bodo zasebne turistične sobe pridobile še 70 sanitarnih prostorov. V ta namen je Gorenjska turistična zveza predložila upravnemu odboru Komunalne banke v Kranju predlog predračuna za opremljanje zasebnih turističnih sob. Investiranje naj bi bilo razdeljeno takole: 25 odstotkov sredstev naj bi prispevali lastniki turističnih sob, 25 odstotkov občinski in 50 odstotkov okrajni investicijski sklad.

S tem ukrepom pa problem gorenjskega turizma še ne bo rešen. To naj bi bil trenutno najlažje dosegljiv izhod v sili, za katerim se skriva že tolikokrat izgovorjena in obravnavana misel o gradnji hotelskih objektov. **Eno je na dlani: problem nočitvenih zmogljivosti bo rešen šele z izgradnjo primernih hotelov v večjih turističnih središčih. In kako je s temi gradnjami?**

Kaže, da so tudi najbolj optimistični obeti v zvezi z gradnjo hotelov v bližnji prihodnosti, sila neotipljivi. Zaradi počasnih priprav najbrže v prihodnjem letu še ne bomo zidali novih hotelov, vsekakor pa lahko upamo na gradnjo depandanse hotela Zlatorog v Bohinju. V programu pa so — preureditev kavarne Park hotela na Bledu, kar bo veljalo 3,180.000 din, dalje adaptacija depandanse Mežakla na Bledu z investicijo 18 milijonov dinarjev, dograditev in modernizacija restavracije hotela Jasna v Bohinju, ki bo veljala 4 milijone, nadaljevanje gradnje hotela na Krvavcu, ki bo v prvi etapi zahtevala blizu 12 milijonov, dograditev objektov žičnice Vitranc 12 in pol milijona, rekonstrukcija hotela Pošta Jesenice 16,300.000 in novogradnja hotela v Kranjski gori, ki bo veljala 34,400.000 dinarjev.

Obstaja vprašanje gradnje novih hotelov po turističnih centrih. Potrebovali bi hotel A kategorije s 300 do 400 ležišči na Bledu, malo manjši hotel enake kategorije v Bohinju in še primerna hotela v Kranjski gori in Kranju. Gradnja nekaterih dražjih hotelov, to je hotelov A kategorije, bi vsekakor vplivala na strukturo turistov in hkrati na povečanje dotoka deviz.

Čeprav so gradnje hotelov v omenjenih turističnih središčih predvidene v perspektivnem programu, pa po drugi plati ne moremo skriti očitne resnice, da priprave za te gradnje potekajo silno počasi. S tem mislimo predvsem na prepočasno pripravo načrtov, saj brez teh tudi ni moč pravočasno zagotoviti ustreznih kreditov. Še več: skrb za pripravo načrtov in široko akcijo v zvezi z gradnjo je pogosto prepuščena samo enemu človeku v kraju, namesto da bi se za te investicije zavzeli hkrati tudi upravni in politični organi v občini. Tako se največkrat najboljše namere v zvezi z gradnjo novih investicij ustavijo že pri neizgotovljenih in nepopolnih načrtih, s katerimi naj bi se investitorji udeležili natečajev. Velike nevšečnosti pri pravočasni pripravi načrtov povzročajo seveda tudi projektivni biroji, ki ne izpolnjujejo predpisanih rokov. Če upoštevamo vse to, tedaj ni težko dojeti, zakaj si investitorji pogosto ne morejo zagotoviti sredstev iz raznih natečajev. Tako bo, kot kaže, trenutno stanje, tudi prihodnje leto, ko bo razpisan zvezni investicijski natečaj. Tega natečaja se bodo nekateri investitorji sicer udeležili, toda s projekti, ki zadrege gorenjskega turizma ne bodo toliko izboljšali, kolikor bi zahtevale dejanske potrebe. Iz tega sledi, da moramo s pripravami za novogradnje pohiteti.

S. Š.

Brez komentarja

Po podatkih zveznega zavoda za statistiko	1939	1958
Proizvodnja električne energije (v milij. KWh)	1.173	7.356
Proizvodnja premoga (v tisočih ton)	7.032	18.986
Proizvodnja nafte (v tonah)	1.122	462.000
Proizvodnja jekla (v tisočih ton)	235	1.119
Proizvodnja traktorjev (število kosov)	—	5.189
Proizvodnja vseh vrst avtomobilov	—	7.989*
Proizvodnja radijskih sprejemnikov	—	259.000

*Proizvodnja osebnih in poltovornih avtomobilov iz 1957.

Iz prakse na študij

RAZGOVOR Z NOVIMI ŠTUDENTI LJUBLJANSKE UNIVERZE

Letos jeseni je izšel odlok Zveznega izvršnega sveta, ki je vsem ljudem iz prakse omogočil vpis na univerze, visoke šole in umetniške akademije. Kakšne spremembe in uspehe bo sprožil ta revolucionarni akt v strukturi sodobnega izobraževanja, trenutno ni moč prevideti, vsekakor pa je vsebina tega odloka humanistična in socialna. — Poslej bodo vrata na univerzo odprta tudi tistim ljudem, ki iz kakršnihkoli vzrokov niso mogli študirati na visokih šolah. — V nadaljevanju objavljamo nekaj skopih številk. Po novem odloku se je za vpis na ljubljansko univerzo prijavilo 485 kandidatov, od tega 437 moških in 48 žensk. Mnogi so morali pred tem opraviti sprejemni izpit, ki je pokazal naslednje rezultate: izpit je opravilo 30,8 odstotka kandidatov, padlo 52,6 odstotka, 16,6 odstotka prijavljenih kandidatov pa se izpita ni udeležilo. Kaj pa kranjski okraj? Število prijavljencev je sorazmerno nizko, in sicer 6,9 odstotka od vseh prijavljenih kandidatov.

Nekatere od teh smo poiskali, kajti zanimalo nas je, kaj menijo o novem odloku in posebej, kaj si obetajo od študija na visoki šoli.

Petindvajsetletni Pavel Krajnc, tekstilni tehnik iz Kranja se je vpisal kot izredni študent na ekonomsko fakulteto. Takole je pripovedoval: »Ob izidu omenjenega odloka se je bolj kot kdajkoli prej oglasila moja davna želja, študirati na visoki šoli. Ko sem obiskoval nižjo gimnazijo sem sicer nameraval študirati srednjo fizkulturno šolo, vendar sem moral takrat spričo šibkega materialnega položaja to namero opustiti. Vpisal sem se na srednjo tehniško tekstilno šolo. Po končanem študiju sem se zaposlil v tekstilni tovarni Zvezda v Kranju. Pravico do vstopa na ekonomsko fakulteto sem dobil z opravljenim sprejemnim izpitom iz matematike, slovenščine, zemljepisa in zgodovine.«

VINKO BOGATAJ

»Vpisali ste se na ekonomsko fakulteto. Kako nameravate združiti svojo strokovnost kot tekstilni tehnik s študijem ekonomije?«

»Menim, da je združitev ekonomike in tekstilne tehnike zelo posrečena kombinacija, zlasti za človeka, ki se namerava zaposliti v komercialni tekstilne stroke.«

V Radovljici smo obiskali **Vinka Bogataja in Dinka Černeta.** Stara sta 28 let in ju druži za čuda enaka življenjska pot. Skupaj sta obiskovala srednjo ekonomsko šolo, nato pa sta šest let službovala v radovljiški banki. Pozneje sta se razšla; Vinko Bogataj je nastopil službo kot komercialist v zunanje trgovinskem oddelku tovarne Elan v Begunjah, Dinko Černe pa se je zaposlil kot komercialist v nabavnem oddelku tovarne Almira v Radovljici. Letos jeseni pa sta si prijatelja pogumno segla v roke in se vpisala na pravno fakulteto.

»Sodita, da vama je strokovno znanje, ki sta ga dobila na srednji ekonomski šoli, pri opravljanju vajinega poklica zadoščalo, ali sta čutila potrebo po višjem študiju?«

Vinko Bogataj pravi: »Prav pri sklepanju zunanje trgovinskih pogodb, kjer igrajo pravne vede z značilno terminologijo pomembno vlogo, sem se počutil v nekaterih primerih šibkega. Razen tega bi rad ujel korak s časom, ki daje našemu gospodarstvu iz leta v leto več mladih, visoko strokovnih kadrov.«

Dinko Černe pa meni takole: »Delo v nabavnem oddelku mi kljub pomanjkanju visokošolskega študija ni povzročalo težav. Sodim pa, da lahko človek dosega posebno lepe delovne uspehe, če poveže praktične izkušnje z bogatim teoretičnim znanjem, ki ga nudi visoka šola.«

»Kako gledajo domači na vajino odločitev?«

Vinko Bogataj: »V ženi imam vso moralno oporo; ne bi rad razočaral njenega zaupanja.«

Dinko Černe: »Staršem je moja odločitev čisto povšeči, le skrbi jih, kako bom poleg zaposlitve zmogel še študij.«

»V koliko letih nameravata končati študij?«

PAVEL KRANJC

Vinko Bogataj: »Poskusil bom, morda bo šlo v petih ali šestih letih.«

Dinko Černe: »Ne vem. Kokov ne bi rad postavljal. Vsekakor pa kar najprej.«

Naj bo tako ali drugače — vsem, ki so se lotili študija, se je izpolnila želja po izobraževanju. Ob tej priložnosti smo obiskali še nekatere tovariše, ki so si nadeli na ramena to težavno breme. Razgovorov ne bi kazalo obnavljati, saj so vsi povedali približno enako kot primeri, ki jih objavljamo. — Vsem skupaj: Srečno!

S. Š.

PRVA ŽETEV - BOGATE IZKUŠNJE

Poljanski pionirji-zadružniki pospravili prvi pridelek

Svobodne dejavnosti, ki slonijo na samoupravi učencev in ki jih uvaja Zakon o osnovni šoli, so sestavni del vzgoje in izobraževanja. — Šola je dolžna pomagati učencem pri razvijanju raznih oblik dela s področja družbenega in kulturnega življenja, tehnične izobrazbe, delovne vzgoje, zadružne vzgoje, telesne vzgoje in zdravstvene prosvete. Največji uspeh je bil v tem pogledu dosežen pri tehnični izobrazbi z ustanavljanjem raznih krožkov na šolah. Vsakoletne razstave na šolah ob koncu šolskega leta potrjujejo viden napredek in prizadevanja v tej smeri.

Posebna oblika svobodnih dejavnosti, ki vsebuje elemente proizvodnega dela in tehnično vzgojo, so šolske zadruge. Te omogočajo lesnejšo povezavo učnih predmetov s prakso, s praktičnim — proizvodnim delom na šolskem zemljišču, razen tega pa tako udejstvovanje naredi pouk bolj zanimiv in privlačen.

V Jugoslaviji je sedaj čez 2600 pionirskih zadrug, v Sloveniji pa 140. V kranjskem okraju je v prvi fazi razvoja zadrug, to je v šolskem letu 1958/59, delovalo 10 zadrug, in sicer pri osnovnih šolah Bohinjska Bistrica, Gorenja vas, Naklo, Primskovo, Radovljica, Srednja vas, Voklo, Zalog in Žirovnica.

Med prvimi, ki so prijavili udeležbo v enoletni akciji, pa so pionirji-zadružniki iz Poljan nad Škofjo Loko, ki so v marcu ustanovili svojo pionirsko zadrugo. Spočetka so opravljali delo na majhnem šolskem vrtu. Pionirji nižjih razredov so si uredili zelenjadni vrt in cvetlične gredice, starejši pa so na poskusnih gredicah spoznavali vrednosti nekaterih vrst krompirja pred drugimi, se seznanjali z umetnim opraševanjem in načinom križanja vrst, cepljenjem in urejanjem tople grede. Uredili so si majhen nasad malin in nekaj grmov črnega ribezlja. Kmalu pa sta jim obljubila pomoč kmetijska zadruga in strokovnjak za poljedelstvo pri sekcijski postaji v Poljanah. Dobili so 20 arov zemlje. — Krepko so prijeli za delo. — Pet skupin po šest pionirjev, vsaka je imela svojega vodjo, je z veseljem prijelo za delo. Za vse je bilo dovolj dela. Dvakratno oranje ledine, gnojenje, brananje, razbijanje grud, izračunavanje, koliko gnoja bo treba, če ga rabimo za hektar toliko in toliko, koliko in kakšnega umetnega gnojila bomo dodali in kdaj, koliko je treba semenskega krompirja, če ga bomo posadili 20 arov itd. Delati je treba natančno, da se ne bo nihče spogledoval ob napakah.

Kako veseli so bili vsi, ko je krompir ozelenel in lepo rasel. — Pojavila pa se je nova skrb: majhen, živo pisan in nevaren sovražnik, koloradski hrošč. Grozil je, da bo uničil delo in skrb mladih gospodarjev. Mladi zadružniki pa niso odlašali z delom. Hiteli so obirati hrošče in pozneje ličinke, k sreči pa jim je na pomoč priskočila še kmetijska zadruga s škropilnico. Dvakrat so morali škropiti. — Naraščale so skrbi in stroški. Toda vsak začetek je težak.

Prišla je jesen. Mladi pionirji-zadružniki so s ponosom gledali na dozorel krompir. Videli so, da trud ni bil zaman. Pričeli so izkopavati. Prve vrste so slabo kazale. V naslednjih vrstah pa se je pridelek izboljšal in obrazi so postali vedrejši. Gajbice so se polnile in voz s konji jih je odpeljal enkrat in še enkrat visoko naložene polne pridelka.

To so bili prvi koraki poljanskih pionirjev. Led je prebit. Ob nenehnem izpolnjevanju nalog bodo prihodnje leto lahko zabeležili še lepše uspehe.

Pionirji, ali ste tudi na vaši šoli že ustanovili pionirsko zadrugo? Če je še nimate, naj vam bo ustanovitev šolske zadruge prva in najvažnejša skrb in prepričani smo, da uspehi ne bodo izostali.

M. F.

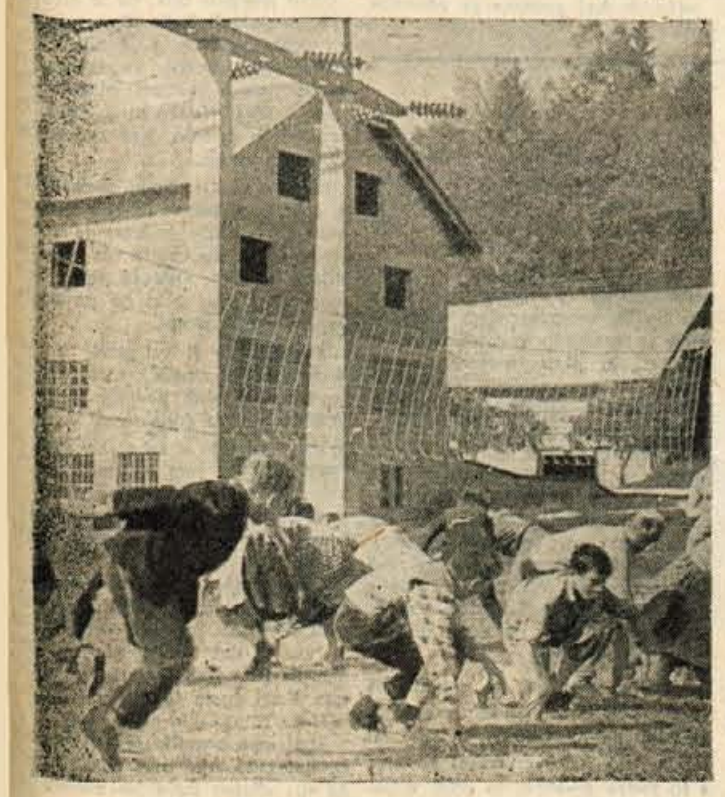

Pionirji-zadružniki med šolsko telesno-vzgojno uro

Mlade mišice so dosegle še eno pomembno zmago

Nov delovni uspeh gorenjske mladine

Za naš največji praznik

bo prvič pritekla voda po novem vodovodu

Mnogo je tega, kar smo ustvarili v letošnjem jubilejnem letu naše Partije. Med darovi delovnih rok je tudi novo zgrajen kranjski vodovod. Pri gradnji je sodelovalo 481 mladincev in mladink. Ta mladina je s svojim delom omogočila, da bo v nedeljo, 29. novembra za Dan republike prvič po novem vodovodu pritekla voda.

Vodovod je speljan od zajetja Belca v Bašlju pod Gradiščem mimo vasi Bašelj, Zg. Bela, Sr. Bela do Raztežilnika na Zelenem hribu in nato ob starem vodovodu v ravni črti do Vodovodnega stolpa v Kranju. Vsekakor je bil namen gradnje zagotoviti Kranju in bližnji okolici zadostno količino vode. Zato so tudi zamenjali cevi od Raztežilnika na Zelenem hribu do zajetja z ustreznimi večjimi cevmi. Dolžina vodovoda znaša skupaj 10.300 metrov, od tega prvi del 4.400 metrov (od zajetja do Raztežilnika), drugi del pa 5.900 metrov od Raztežilnika do Kranja. Vsa dolžina izkopa znaša 16.200 metrov, to pa zaradi dvojnega izkopa v drugem delu.

Mladinske delovne brigade so opravile 16.000 kubičnih metrov zemeljskih del vseh kategorij in položili 3.216 metrov cevi ter opravili ostalih del za 25.000 norma ur. Razen tega so imeli v obeh izmenah še 10.630 deževnih ur.

V septembru in oktobru pa je sodelovala tudi kranjska srednješolska mladina na zaključnih delih gradnje tega vodovoda, in to v glavnem na zasipu jarka.

1400 mladincev je premetalo 8500 kubičnih metrov zemlje ter pri tem opravilo okrog 20.000 prostovoljnih ur. Vrednost dela, ki ga je opravila mladina pa znaša preko 200 milijonov dinarjev.

Letošnja akcija je prav gotovo še posebej pomembna zato, ker praznujemo 40-letnico KPJ in SKOJ. Tako je tudi mladina Kranja dostojno proslavila veliko obletnico in dala družbi pomemben komunalni objekt. Ta delovna akcija ni dala naši komuni le velik objekt, temveč tudi prispevek k moralno-političnemu ideološkemu in kulturnemu dvigu mladine, ki je v skupnem delu gradila tudi sama sebe. 481 mladincev in mladink iz ZAR, Ljubljane in Kranja se je med seboj seznanjalo, videlo, kakšni so napori naših narodov (79 odstotkov mladincev je prvič sodelovalo na akciji) za boljše življenje delovnega človeka. Okrog 120 mladincev se je naučilo voziti z mopedom, prirejali so tečaje, predavanja, družabne večere itd. Sodelovanje te mladine na skupnem delu je mnogo pripomoglo k pravilnemu pojmovanju dela. Pri tej skupni akciji se je vzbudilo pri delavski mladini večje zanimanje za šport in kulturo. Prav ti mladinci — brigadirji lahko postanejo nosilci vsega dela po tovarnah, vaseh in šolah. Z znanjem, ki so ga pridobili, imamo v teh ljudeh dovolj kadra za uspešno delovanje mladinske organizacije. Obdobje, o katerem je govora, je zlasti značilno po udeležbi mladine Kranja v skupnem delu pri gradnji vodovoda, po njenem nesebičnem prizadevanju za čimprejšnjo izgradnjo enega pomembnih objektov petletnega perspektivnega načrta občin.

Kaj pa prihodnje leto? Mladina bo spet prijela za delo. V Kranju bodo gradili športni park, po vseh občinah na Gorenjskem pa bo mladina sodelovala na občinskih mladinskih delovnih akcijah.

M. Ž.

Poslej tudi domača bela pločevina

V jeseniški železarni letos skoraj 1500 milijonov za investicije

V Železarni na Jesenicah bodo letos investirali v razne nove naprave in rekonstrukcijo nekaj nad 1500 milijnov din. Večji del sredstev bodo vložili iz lastnih skladov, nekaj pa so dobili tudi posojil. Nekatere naprave, kot naprave za proizvodnjo bele pločevine, novi stroj za hladno valjanje jeklenih trakov in nekatere druge naprave, so že gotove. S tem naš veliki metalurški kolektiv tudi letos kar najlepše proslavlja 29. november — praznik republike. Če primerjamo kroniko razvoja Železarne v povojnih letih, le-tega spremljajo vedno nove zmage. Tako je tudi letos. Saj pomeni obletnica ustanovitve FLRJ, praznik svobodnih ljudi, praznik proizvajalcev, praznik dela in uspehov.

Stopili smo v nove obrate. Vratar nas je napotil k šefu predelovalnih obratov, inženirju Nikoliču. Tu smo se srečali tudi z inženirjem Grobovškom, asistentom obratov. Potem ko sta nam povedala osnovne značilnosti novih naprav, nam je tovariš Grobovšek razkazal še naprave in opisal tehnološki postopek.

»Nove naprave za proizvodnjo bele pločevine ne bodo pridobitev le za naš kolektiv,« sta povedala. »S tem se uvrščamo v proizvajalce dragocene bele pločevine, kar je izrednega pomena za naše celotno gospodarstvo. Pri nas doslej še nismo proizvajali bele pločevine, čeprav se izredno hitro razvija naša konzervna industrija. Njen pomen pa je vedno bolj poudarjen tudi v načrtih našega nadaljnjega gospodarskega razvoja. Zato je ta uspeh toliko pomembnejši.«

»Kolikšne pa so naše potrebe?« smo vprašali.

»Naša letna potrošnja bele pločevine se suče med 10 in 12 tisoč tonami. Ta številka torej hkrati pove, koliko dragocenih deviz moramo dati vsako leto. No, poslej bo bolje. Že po planu za leto 1960 bomo proizvedli 4000 ton take pločevine, kasneje pa bomo proizvodnjo še povečali.«

»Pravzaprav je najbolje, da si vse skupaj ogledate,« je dejal inženir Nikolič. Stopili smo v obrat. Vodil nas je inženir Grobovšek: »V prvem obdobju bomo proizvajali pločevino z debelejšo plastjo kositra. Te nam je potrebna za prehrambeno industrijo, zlasti za ribje in mesne konzerve, za povrtnino itd. . . .

Torej kakor vidite, sta tu dve kontinuirni strojni napravi. To se pravi, da bo proizvodnja tekla nepretrgano. Začenja se tu z bobni, na katerih bodo pripravljeni trakovi, takoj za njimi je varilni stroj, ki jih bo zvarjal!« nam je razkazoval obsežno in zamotano strojno napravo ter nadaljeval: »Izbrali smo termični način izdelave bele pločevine. Trakovi bodo tekli skozi razne ogrevalne, čistilne in druge naprave do raztopljnega kositra (kjer se bo izvršil glavni proces), nato v palmovo olje in druge kopeli do sušilne peči. Tam na koncu, kakor vidite, je še stroj — škarje — za rezanje pločevine. Razrezovali jo bomo v plošče evropskega formata.

Nove naprave so že poskusno obratovale in so bili doseženi dobri uspehi. Seveda, kar je novo, je pač novo in treba bo odpraviti razne manjše pomanjkljivosti, če se namreč pokažejo. No, pri nas je problem z ventilacijskimi napravami, ki niso zadostne. Od palmovega olja se namreč močno kadi . . .«

Ko smo si ogledali nove naprave, smo stopili najprej v hladno valjarno. Tudi tu so bila v teku pomembna dela. Inženir Grobovšek nam je takoj pojasnil, za kaj gre, ko nas je opazil, kako strmimo v večjo strojno napravo, krog katere si je dajalo opravka nekaj delavcev.

»To bo novo — kvart — ogrodje, stroj za hladno valjanje trakov. Montaža tega stroja je neposredno vezana na proizvodnjo bele pločevine, oziroma bi morali hladno valjane trakove uvažati iz drugih železarn. Dosedanji podobni stroj ni zadoščal niti za potrebe hladne valjarne, da ne govorimo o kvaliteti, ki je za belo pločevino sila občutljiva. Vrzel bo odpravljena z novim strojem, ki bo tako po količini kot kvaliteti daleč prekosil dosedanjega. Saj ima novi stroj to prednost, da valja v obe smeri. Njegova tehnična zmogljivost pa je 300 milimetrov v minuti, zmogljivost dosedanjega stroja pa je bila le 40 milimetrov.«

Program izgradnje omenjenih naprav je bil pripravljen že pred leti, vendar je leta 1956 zaradi omejitev gospodarski investicij bilo odloženo. Pa ne le naprave za belo pločevino, še nekatere druge so morale počakati. Z novimi stroji in napravami, ki bodo vključene v redno proizvodnjo z novim letom, se bo jeseniški kolektiv znatno približal svojemu programu, programu kvalitetnejše proizvodnje. — Ob letošnjem Prazniku republike mu želimo kar največ uspehov, zlasti na področju naporov za boljšo kvaliteto.

-k

Spomini na ilegalno delo kranjske mladine

Mladost v boju

Zadnja leta pred vojno je imela organizacija SKOJ v Kranju še dokaj pomembno vlogo. Pred Hitlerjevim napadom na Češkoslovaško 1938. leta so bile ob odhodu čeških državljanov-prostovoljcev s kranjskega kolodvora v Kranju organizirane prve večje demonstracije. Skojevci (študent Jože Cvar, urarski pomočnik Božo Ručigaj in drugi), ki so sodelovali z Mestnim komitejem KP, so organizirali okoli 300 naprednih mladincev v povorko, iz katere so se slišali klici: »Mi smo s Čehi, dol s Hitlerjem in krvavim fašizmom!« Ko je kolona demonstrantov prišla po Jelenovem klacu v mesto pred knjigarno Simon Jenko, smo naleteli na kordon žandarjev. Le-ti so se z bajoneti na puškah v strelski vrsti bližali čelu kolone. Neoboroženi smo se morali razbežati, naslednji dan pa so žandarji nekaj mladincev zaprli.

Na kranjski gimnaziji je delovalo napredno srednješolsko društvo »Jugoslovan«, v katerem je sodeloval tudi Stane Žagar, ki so ga za klerikalnega režima izključili iz sedmega razreda gimnazije z utemeljitvijo, da »rovari proti državi«. Leta 1940 pa je bil na Gorenjskem organiziran tudi predvojaški tečaj (vodil ga je načelnik Sokola Franc Rakar, ustreljen leta 1942 v Žirovnici-Moste). Večina tečajnikov je pridobljeno vojaško znanje uspešno uporabila v partizanih.

PRVO LETO OKUPACIJE

Ob napadu na Jugoslavijo se je več kot 60 mladincev iz Kranja odzvalo pozivu Partije: »Braniti domovino pred fašizmom.«

Stanka Žagarja je oče (Stane Žagar st., glavni organizator KP na Gorenjskem, in član Vojnega komiteja za oboroženo vstajo na Gorenjskem — narodni heroj, ki je padel v borbi pri Crngrobu pomladi 1942) julija 1941 poklical iz Ljubljane, in Stanko je začel mladino organizirati v ilegalno delo. Tudi sam je živel ilegalno ter se zadrževal v Kranju, Šenpetru, v Stražišču, Dobravi pri Kropi, na Jesenicah in drugod. Bil je neumoren pri svojem delu in kmalu so v številnih krajih Gorenjske nastajale nove skojevske organizacije in organizacije Mladinske osvobodilne fronte. Pri delu mu je največ pomagal Tugo Vidmar iz Struževega. Ker je Stanko dobil nalogo, organizirati oboroženo vstajo v bohinjskem kotu, je njegovo delo v Kranju in na Gorenjskem prevzel Tugo Vidmar.

Prva akcija kranjskih skojevcev je bila prisvojitev lesenega droga na križišču pred Prahovo vilo, na katerega so avgusta 1941. leta Nemci obesili prvega ujetega partizana Milorada Stošića, komandirja kranjske čete. Ko je nemška patrola odkorakala mimo križišča, se je šest skojevcev na čelu s Tugom Vidmarjem in Stanetom Šinkovcem pritihotapilo do droga, ki so ga požagali in odnesli proti Velikemu hribu. Akcijo so nadaljevali s pisanjem parol, ki so jih Kranjčani naslednji dan lahko našli na cesti proti Naklu: »Smrt okupatorjem«, »Vsi v borbo za svobodo«, »Živela OF«.

V Stražišču so se napredni mladinci zbirali okoli Vinka Hafnerja in bratov Šiškov (streljeni kot talci 1942). Šestošolec Alfonz Šiška je z nekaterimi mladinci miniral progo pri Joštu. Mladincem Tugu in Milošu Vidmarju ter Borisu Nečemerju iz Struževega pa se poskus minirati železni most čez Savo na tržiški progi, ni posrečil. Zaradi neizkušenosti jim je predčasno eksplodiral detonator, ki je ranil Miloša Vidmarja.

Zelo močna in aktivna je bila mladinska organizacija tudi na Primskovem. Božo Ručigaj (padel v borbi z Nemci na Jelovici 1941) in njegov brat Boris (padel jeseni 1942 v zasedi na Bašeljskem sedlu skupaj s sekretarjem KP za Kranj Francem Vodopivcem), Franc Prosen (ujet in ustreljen kot talec spomladi 1943 v Kropi), brat Marjan (ujet — talec januarja 1944) ter sestra Stanislava Jelenc (umrla v nemškem taborišču jeseni 1942), Marjan Jan (ubit v Mauthausenu 1942) in drugi, dovolj zgovorno pričajo o moči mladih na Primskovem. Skratka, v Kranju in nejgovi okolici je bila že konec 1941. leta Mladinska osvobodilna fronta zelo močna.

IZDAJSTVO IN ARETACIJE

Gestapo je kmalu občutil moč mladinskih organizacij, zato si je prizadeval, da bi vzporedno z odkrivanjem organizacije Osvobodilne fronte odkril tudi mladinsko organizacijo. Zaradi izdajstva neke kurirke (Gestapu je povedala nekaj imen organizatorjev OF v Kranju in na Gorenjskem) se je Gestapu načrt, žal, posrečil. — Vrstile so se aretacije, med katerimi je bil v Begunje odpeljan tudi Ivan Urbanec iz Stražišča. Ker so ga mučili, je tudi ta začel izdajati organizacijo. — Spomladi 1942 je Gestapo začel v Kranju kar množično zapirati simpatizerje in organizatorje OF. Okoli 160 jih je bilo odpeljanih v Begunje in druga taborišča v Nemčijo, od koder se mnogi niso vrnili. Nekaterim mladincem pa je pravočasno uspelo pobegniti v partizane: Vinko Hafner, Boris Ručigaj, Ivan Pucelj, Franc Prosen, brata Smuk in drugim, medtem ko so bili Stanko Žagar, Tugo Vidmar, Božo Ručigaj že od 1941. leta v ilegali.

VIDA ŠINKOVEC-JANINA

STROGA KONSPIRACIJA

Delo v okupiranem Kranju, kjer je mrgolelo nemških vojakov, policistov in gestapovcev, je bilo težavno. Po krvavih izkušnjah, ki jih je doživela mladinska organizacija, je bilo delo 1942. leta strogo konspirativno in posamezniki, ki so se po srečnem naključju izognili aretacijam, so obdržali zveze z mladinci — partizani, s katerimi so se sestajali na Pšovem pod skalco, pri transformatonju v Struževem, na Kokrici, v Rakovici in drugod.

Izdajstva so se še vedno nadaljevala in prva žrtev izdajstva je bil Tugo Vidmar. Ko se je vračal z zveze, je prišel v zasedo gestapovcev, ki so ga odpeljali v Begunje. Čeprav so ga mučili, Tugo ni povedal niti svojega imena. — Konec januarja 1942 je bil ustreljen kot talec. Ob zadnji tragediji na Okroglem aprila 1942 je razen bratov Smukov padel tudi Stanko Žagar in tako je skojevska organizacija Gorenjske utrpela izgube najagilnejših članov.

Še isto leto se je mladinska organizacija spet krepila, vendar počasneje kot prejšnje leto. Pomagati NOB pa je bilo vedno naše prvo geslo. Imeli smo zvezo z neko aprevodnico Slovenko s Koroške ter Sinetom Toporišem (padel v zasedi belogardistov nad Kropo 1945. leta), ki nam je iz Šentvida na Koroškem pošiljal skoraj vsak teden sanitetni material.

Na kolodvoru v skladišču v Kranju je bil zaposlen Marjan Andrijašič. Le-ta je v skladišču skril tri zaboje orožja, ki je bilo naslovljeno na »Bahnschutze«. Naslednji dan je prišel k njemu Aci Puhar in skupaj sta orožje prepeljala z vozičkom v Stražišče. — Nemci so zaman iskali izgubljeno orožje. Toda smola! Ko sta mladinca odprla zaboje, so bili le v enem mitraljezi, v drugih dveh pa »le« vojaško orodje, krampi in lopatice. Kljub temu je bil uspeh precejšen in partizan Mali je že čez nekaj dni obstreljeval vlak z novo češko zbrojevko.

NARODNI HEROJ IVO SLAVEC-JOKL

Mladinska organizacija je leta 1943 spet močno zaživela, ko je na kranjski teren prišel narodni heroj Ivo Slavec-Jokl. Središče mladinskih aktivistov v Kranju je takrat bila Šinkovčeva hiša na vrhu Mohorjevega klanca. V njej so imeli mladinci literaturo, sanitetni material in drugo, kar so partizani potrebovali v gozdovih. V Šinkovčevi hiši so se večkrat sestajali tudi člani mestnega komiteja SKOJ.

Spominjam se večera v maju 1943, ko je Vida Šinkovec-Janina (ustreljena je bila skupno s Tanjo Odrovo v Lajšah od belogardistov aprila 1945), sekretarka mestnega komiteja SKOJ, brala zadnja radijska poročila o velikem prodoru ruskih čet ob zmagi pri Stalingradu. Še bolj pa se spominjam, kako je nekega poletnega dne istega leta ob napovedani uri med nas stopil neznanec v športni obleki in pozdravil: »Delu čast,« mi pa smo orgovorili: »In oblast!« Janina nam je predstavila sekretarja mestnega komiteja KP tovariša Jokla. Sestanek je trajal precej časa, zaključil pa ga je Jokl z besedami: »Zadovoljen sem z vašim delom, vendar bo potrebno dejavnost še bolj razširiti. Masovnost v mladinske organizacije — naj vam bo glavni cilj! Pri delu vam želim tudi v prihodnje mnogo uspehov.«

— — —

Iz naših vrst smo za tem vse pogosteje odhajali v partizane. — Številni mladinci pa so še vedno z vso prizadevnostjo skrbeli za zvezo med mestom in gozdom in uspešno širili svojo dejavnost na terenu.

M. Rutar

Resnična pravljica

„Minkec, pojdi sem!« smo jo klicali in pri tem jo je marsikdo nagajivo potegnil za mali, rdeči nosek, za ušeska, ali pa jo je uščipnil v mala, polna ličeca. Bila je taka kot polna luna. Imeli smo jo radi, pa naj je bila pridna ali nagajiva. Vsakdo je porekel: »Minkec je že priden deklič, čeprav zdaj vselej še ne uboga. Pa bo že postala pridna, saj ima še dosti let pred sabo.«

Minkec pa je bila, kakor vsi drugi dekliči, včasih pridna in drugič spet čez mero nagajiva in neuboglivja. Pri tem pa, kakor vsi otroci, strahotno radovedna. Ni je bilo moč ugnati v kozji rog. Venomer je čebljala in spraševala: »Stric, ata, mama, zakaj pa to, zakaj pa ne tako in zakaj zopet to?« In tako je izbrbljala celo vrsto vprašanj vsak dan.

Minkec je rasla in rasla, da tega drugi še opazili niso. Še vedno so jo imeli za majhno in nevedno. Vsi doma so bili sveto prepričani, da ne zna o ničemer razmišljati, da ji nobena reč na svetu ni mar.

Minkec pa je mnogo razmišljala, marsikaj je že vedela in tudi mnogokrat svoj piskerček zraven pristavila, da so ji vedno rekli, da nič ne ve in naj bo tiho. Tedaj se je po navadi prav grdo namrdnila in odšla po svoje.

Minkec ni bila zadovoljna z opravljanjem nepomembnih opravil. O sebi je mislila, da je sposobna več napraviti in jo je najbolj ujezilo, kakor vse otroke, kadar so jo starejši podcenjevali in se ji smejali: »Kaj pa ti zmoreš, revica, saj še samo sebe ne moreš opraviti! Ali ne vidiš, da ima mama vse polno dela s tabo?«

Morda bi pri vsem tem tudi ostalo in bi Minkec še dolgo poslušala, kako jo povsod in na vsakem koraku dobrohotno podcenjujejo in omalovažujejo, če se ne bi zgodilo tole.

Prišla je vojna! Sovražnik se je vselil v deželo. Miru pa že od začetka ni imel nikjer. Kjer je bil partizan, tam za sovraga ni bilo počitka.

Ne vem več točno, mislim pa, da je sneg že tretjo zimo pobelil našo puntarsko zemljo, ko se je to zgodilo.

Kdo od vas ne pozna prelepe zgodbe o Rdeči kapici? Vsi ste jo že mnogokrat slišali ali prebrali. Kako ste občudovali njen pogum, ko se ni bala iti skozi gozd, ko se ni bala volka. Toda, vse to je bila le izmišljena pravljica. Zdaj pa poslušajte resnično pravljico.

Vsepovsod je na debelo ležal sneg. Bili so veliki zameti in še venomer je snežilo. Visoko gori v planini, kamor je poleti Minkec večkrat hodila z očetom, je bila četa partizanov. Oče je hodil k njim in tudi Minkca je večkrat vzel s seboj.

Tedaj ji je vselej dejal: »Moj mali Minkec, glej, da ne boš kaj jezikal, sicer ti bom kaj z roko pridjal.«

Minkec pa je tedaj začebljala: »Saj veš, da bom tiho, ker drugače ne bi smela več iti s tabo.« Pa mu je zagrozila: »Če me boš pustil doma, bom pa vse povedala, kam hodiva.«

Minkec je mislila, da ji oče verjame. Hotela si je le zagotoviti pravico, da bo vedno hodila z njim k tistim možem, ki so bili za njo tako veliki in močni in ki so nosili na ramah čudne kole, ki so jim pravili puške. in strojnice.

»Kje pa imate topove, stric Lipe,« je ogovorila partizana, ki so ga tako klicali.

»Za goro jih delamo,« ji je odvrnil in vse se je smejalo Minkcu.

»Pa če jih krave popasejo?« je rekla Minkec in se še bolj hihitala.

»Pojdi ti, Minkec, s kravami. Topovi bodo krave snedli in potem boš pasla topove namesto krav,« je odvrnil stric Lipe in se smejal, da se je tolkel z rokami ob kolena.

»Krave jih popasejo,« je zatrdila Minkec in začela ogovarjati drugega.

Minkec ni še nikoli videla, kako se streija, čeprav je že slišala, kako je, kadar poka. Partizane pa je imela rada, kakor oni njo, in kakor so jo imeli radi vsi drugi, ki so jo poznali. Šalili so se z njo in se smejali njenim neumnostim, ki jih

je imela Minkec za silno pametne zadeve. Morda so včasih tudi bile. Toda, vsi so se ji le smejali in Minkec je bila nemalokrat zaradi tega prav huda, ker je videla, da je tudi partizani ne smatrajo za resno.

Sama pri sebi si je dejala: »Boste že videli, kaj zmorem. Pokazala vam bom, da nisem kar tako. Kaj pa zato, če sem majhna in smešna. Kar smejte se mi. Saj nisem prav nič huda.« Na tak način je modrovala in sklepala.

Nemci so lepega zimskega dne že navsezgodaj pridrveli v vas in jo obkolili. Nekdo izmed domačinov je bil izdal, da je v bližini vasi partizansko taborišče. Tedaj so Nemci obkolili vas, da bi partizanom nihče ne mogel sporočiti, da so v vasi in da jih mislijo napasti. Nikogar starejših niso pustili iz vasi.

Pri Minkcu so se doma pogovarjali kar vpričo nje, ker so bili preveč razburjeni, in tudi so mislili, da otrok ne bo nič razumel.

»V vasi so, vragi, obkoljeni smo,« je rekel oče, ko je stopil v kuhinjo.

»No, in kaj potem,« je odvrnila mati.

»Kaj bo s partizani?« je rekel oče.

»Ali ničesar ne vedo?« je vprašala mati.

»Kako naj bi vedeli,« je nejevoljno odvrnil oče.

»Saj so obveščeni,« je mirno odvrnila mati.

»Le kdo naj bi jih obvestil? Morda ti?« je bil oče vedno bolj natknjen. Potem je zagrabil klobuk in odšel proti hlevu. Za njim pa se zadrlesknila vrata.

Minkec je razumela prav vse in še več, kot bi si domači želeli. Razumela je, da je treba partizane na vsak način obvestiti, da so prišli v vas Švabi.

Hitro se je odločila. Vzela je mamin pled in se odpravila na pot. Snežilo je in burja je pihala. Nemci je niso ustavili. Sneg je venomer padal in padal in sproti je zagrebal sledi male dekliške noge. Udirala se je prav do pasu. Bila je premočena in utrujena. Iz snega je skoraj ni bilo videti.

Dolgo je že hodila in ni mogla — prav vedeti, ali hodi prav, ali ne; obšla jo je tesnoba. Sneg je padal še v večjih kosmih in veter je bril in delal zamete. Minkec pa je bila tako sama v zasneženi pokrajini.

Po obrazu so ji že začele polzeti debele solze, premalo je bilo pogума in zopet preveč, da bi se obrnila in šla domov. Roke je imela že vse premrle, v noge pa je bila vsa mokra. V maminem ogrinjalu je ni bilo nič videti. Tudi pled je bil že ves bel od snega in Minkec se je stopila z belim plaščem, ki je pokrival zemljo. Hodila je in izgledalo je, kakor da se vali navkreber snežena kepa, ki je postajala in se zopet valila navkreber.

Ko je mislila, da je že pred taboriščem, je začela vpiti: »Partizani! Švabi vas hočejo polovitiⁱ« Potem pa imena, ki jih je poznala: »Luka, Janez, Tone!« . . .

Naša sreča je bila, da je bil prav tedaj na straži Luka. Sprva je slišal neke glasove, a je mislil, da piska veter. Potem pa se mu je zazdelo, da je res mali Minkec. Šli smo jo iskat. Težko bi jo našli, če nas ne bi klicala, ker se ni več videla iz snega.

Bila je mokra, bela, premrazena in solzna od mraza in bolečine, od ljubezni in skrbi za nas; na koncu pleda so se na cofkih cingljale te ledene svečke. Odnesli smo jo v taborišče, kjer nam je povedala, kar je slišala doma.

Takrat smo ji vsi prvič verjeli in se ji nismo smejali. Mali Minkec je v naših očeh postala mala in obenem velika junakinja.

Vzeli smo jo s sabo, ko smo se umaknili. Vsi smo jo hoteli nositi, vsi smo jo imeli resnično radi, ne več samo kot otroka, ampak kot nekaj dobrega, pogumnega, nekaj velikega.

Čez nekaj dni, ko je nevarnost minila, smo jo odnesli domov, da smo domačim pregnali skrb, ki jih je vse te dni tlačila, čeprav smo jim že prej dali vedeti, da je pri nas. Tudi doma so bili ponosni na malega Minkca in so ji rekli:

»Saj smo pravili, da naš Minkec ni kar tako.« Pa niso pozabili reči še to: »Samo malo bo morale še zrasti!«

Otmar Novak

Zveza s Koroško

7. novembra 1943 ob 10. uri dopoldne je zazvonil telefon . . .

Prijel sem slušalko. Nekdo je klical z Bleda. Bil je ženski glas, ki me je vabil, naj naslednji dan popoldne ob 3. uri počakam pred Park hotelom na Bledu, kjer je bil sedež Gestapa. Spoznavalni znak bi bila krizantema v moji gumbnici, ona pa bo imela v roki torbico. Ob koncu pogovora je poudarila, da gre za važne stvari.

— — —

Avtobus se je ustavil pred Park hotelom. Izstopil sem in neopazno pogledal na levo in desno. Potniki so se že razšli, ko sem ugledal žensko s torbico. Iz gumbnice sem vzel krizantemo in šel proti njej. Ženska pa se je obrnila in šla proti Straži preko Želeč. Šel sem za njo. Počakala me je in se mi predstavila: »Jaz sem Hilda Gerkmanova in gotovo se spominjate, da sta z mojim bratom Stankom hodila v šolo.« — Tedaj sem se spomnil, da je Hildina sestra Mara v partizanih na Koroškem in da je njen brat Stanko mèdtem že padel nekje na Dolenjskem.

— — —

Prišla sva k njej na dom. Razložila mi je načrt, kako bo treba vzpostaviti zvezo s Koroško oziroma nadaljevati zvezo, ki je že obstajala. Pomagati bomo morali tovarišem v Mačah nad Svečami. V pismu, ki sem ga dobil od Hilde, je bila naloga, kaj vse moram preskrbeti za tovariše. Dogovorila sva se tudi za odhod in Hilda mi je povedala, da bo šla z nama tudi Žnidarjeva Mara iz Nove vasi, ki ima tudi načrt za pot iz Sveč do Mač. Imela je tudi hišno številko, v kateri so nas na skednju čakali Matija Verdnik - Tomaž, Remec Egon-Borut in Mara Gerkman. Dogovorila sva se še, da bomo odpotovali z vlakom 11. novembra ob 8.30 iz Lesc, vsak pa bo vzel s seboj po en ali dva kovčka, napoljena s tehničnim materialom, perilom, hrano in drugim.

— — —

11. novembra 1943 zjutraj sem se v Radovljici vsedel na vlak. V Lescah sta vsaka z dvema kovčkoma vstopili še Hilda in Mara. Vožnja je bila dokaj neprijetna, vendar smo se srečno pripeljali do Sveč na Koroškem.

Od tu smo morali peš s težkimi kovčki v hrib skozi vas v smeri St. Jakoba. Okoli 500 metrov od Sveč sem prosil Maro za načrt poti v Mače, toda Mara je načrt pozabila doma. Kam sedaj?

Kovčke smo odložili, jaz pa sem jo mahnil v Sveče in z glasnim »dobro jutro« stopil v prvo hišo poizvedovat za pot. Neka ženska na vratih mi je odzdravila: »Heil Hitler!« Vrišč otrok me je opozoril, da sem zašel v »Kindergarten« in da je ženska vodja te ustanove, neduta nacistka z znakom »Parteigenosse«. Sam pri sebi sem na tihem zaklel, se oprostil, češ da iščem svoje sorodnike, in se vrnil k Hildi in Mari.

Naredil sem kratek načrt. Obrnili smo se spet proti Svečam in jo mahnili po klancu navzgor z mislijo, da so tudi na Koroškem partizani prav gotovo v gorah in ne v dolini.

Med potjo smo srečali starejšega možaka z velikimi brki. Pozdravil sem ga spet z glasnim »Dobro jutro!« Tudi on mi je slovensko odzdravil. Hitro sva se pogovorila in zvedel sem za pot v Mače. — Možakar pa mi je dejal, da smo imeli srečo, ker smo naleteli na pravega, in sicer zato, ker Nemci vsakega, ki gre proti Mačam, spremljajo z vso pazljivostjo.

— — —

Martin Prešeren in kurir Janez Krivic v Dragi pod Begunjščico aprila 1944

Pot v Mače nas je precej utrudila, zlasti še, ker je bila snežna odeja precej debela. — Preden smo prišli do hiše, ki nam jo je možak opisal, nam je pritekel nasproti 11-letni fantek in nam rekel: »Še malo in v prvo hišo.« Ob vstopu v hišo smo bili lepo sprejeti. Posedli smo okrog tople peči, kovčke pa zložili za vrata, in začeli z vsakdanjimi pogovori. Kmalu je vstopil sin stare matere, ki je predla in me poklical po imenu. Odšel sem z njim na skednj in skozi odprtino v snopu slame zlezel v bunker, kjer sta me čakala Tomaž in Borut. Zadovoljstva, ki sem ga imel ob tem trenutku, skoraj ne bi mogel popisati. Ko smo oddali, kar smo prinesli s seboj, smo dobili spet novo nalogo, kaj naj prinesemo prihodnjič. Potrebe za borce na Koroškem so velike, zlasti za tehnični material za tehniko nad Mačami.

Večkrat smo se še srečali na istem skednju in uspešno pomagali borcem na Koroškem in kar žal mi je bilo, ko sem moral kasneje s to zvezo prekiniti in oditi v ilegalo.

Martin Prešeren

Z obiska v Elektro-Kranj

Majhen kolektiv - velika energija

Vsa naša dežela je preprežena s številnimi žicami, po katerih se »pretaka« nevidna energija — elektrika. Žično omrežje pa je postalo gosto na Gorenjskem zlasti zadnja leta. V kranjskem okraju so ostale le še zelo redke gorske vasice brez električne energije, kjer pa bodo v najbližji prihodnosti tudi že lahko zamenjali brleče petrolejke z žarnicami.

Za tako hitro elektrifikacijo skrbi vsa naša družba, vsekakor pa najbolj in neposredno elektro-podjetje. Eno izmed teh smo pred dnevi obiskali, in sicer Elektro-Kranj. — Maloštevilen je njegov kolektiv, saj šteje le 125 članov ,kljub temu pa oskrbuje veliko področje z električno energijo. Elektro-Kranj meji s svojimi električnimi napravami vse do Medvod preko škofjeloških hribov v Selško dolino ,meja pa nato poteka preko Jelovice do Brezij v Tržič, na Ljubelj, od tod na Jezersko, pa v Cerklje in preko Kamnika in Domžal v Medvode. V tem območju so torej zajete občine Kranj, Škofja Loka, Železniki, Tržič in številni kraji sosednjih komun.

OD PROJEKTORJA DO TRANSFORMATORJA

Elektro-Kranj ne skrbi le za vzdrževanje obstoječih električnih naprav. — Njegova dolžnost ima širši značaj. — Nenehno mora skrbeti tudi za gradnjo novih naprav: transformatorskih postaj, razdelilnih postaj in omrežja. Novogradnje, razumljivo, narekujejo potrebe, ki so iz dneva v dan večje. — Delovni kolektiv podjetja pa sam skrbi in izdeluje projekte ter tudi sam gradi. Razen tega ima podjetje vpeljano tudi servisno službo v Kranju — instalacije, popravila sodobnih gospodinjskih pripomočkov. Vsekakor pa je osnovna dejavnost podjetja: redno dobavljanje električne energije na vsem območju. Zahtevno in naporno je to delo, zato podjetje vedno občuti tudi veliko pomanjkanje delovne sile. Terensko delo ob vsakem vremenu res ni posebno mikavno, večkrat pa je tudi dokaj nevarno.

900 KILOMETROV ŽIC

V ilustrijo, da bi se laže seznanil iz obsegom podjetja, naj ju Elektro-Kranj je 300 km daljnovodov visoke napetosti, 600 kilometrov nizkonapetostne-spregovore številke. Na območja omrežja, 155 transformatorskih postaj in 5 razdelilnih postaj. Vse te električne naprave imajo skupni učinek 23.000 kVA (kilovoltamperov).

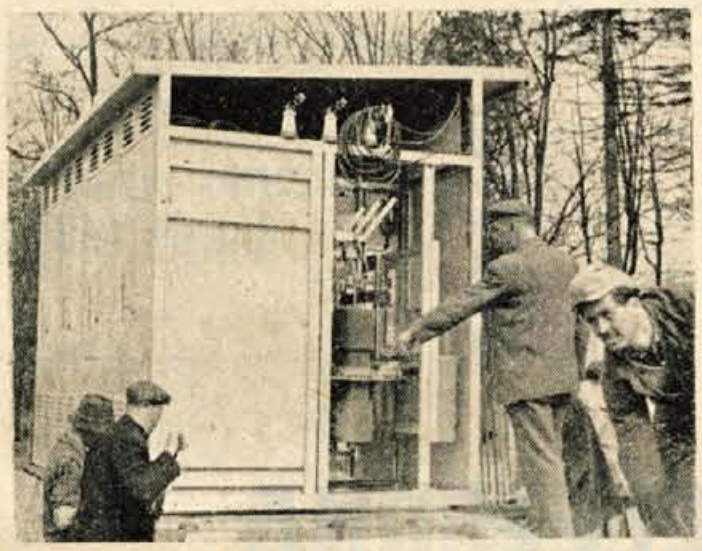

Med gradnjo nove razdelilne postaje na Laborah pri Kranju

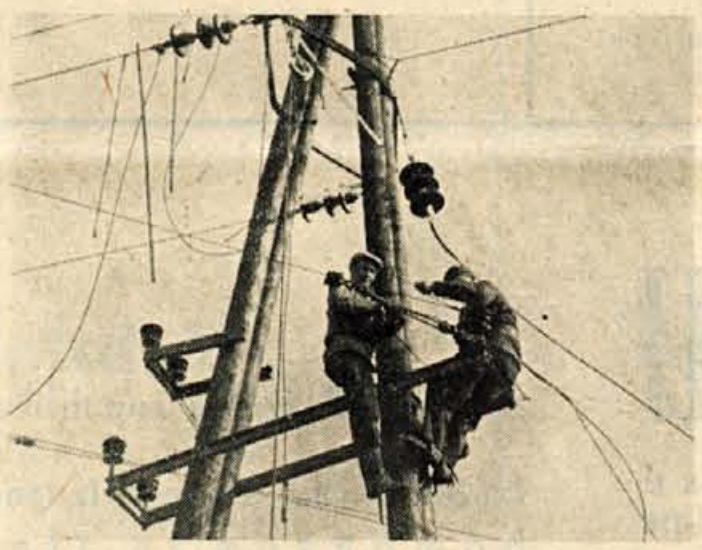

Delo na daljnovodu

V ENEM LETU 37 NOVIH TRANSFORMATOLRSKIH POSTAJ

Vsekakor je največji uspeh Elektro-Kranj v preteklosti za obdobje nekaj več kot enega leta, da je kolektiv zgradil 37 novih transformatorskih postaj. Te so bile namenjene predvsem za izboljšanje električne energije in so bile vključene v obstoječe električno omrežje.

Naloga podjetja v prihodnjem letu bo predvsem obnavljanje nizkonapetostnega omrežja v krajih, kjer so nove transformatorske postaje. S tem bo podjetje zmanjšalo izgubo električne energije zaradi zastarelega omrežja, hkrati pa pridobilo tudi na moči toka.

Nič manjši uspeh, zaradi gospodarske koristi pa morda še večjega pomena, je bila za podjetje letos nova razdelilna postaja na Laborah pri Kranju. Nova razdelilna postaja bo služila predvsem za napajanje z električno energijo industriji (Inteks ,Sava, Planika, Iskra, Zvezda itd.) in za široko potrošnjo na področju Stražišča, Čirč, Huj in Hrastja .

Podjetje Elektro - Kranj je imelo v preteklem letu tudi precej rekonstrukcijskih del. — Tako je v Škofji Loki, Poljanski in Selški dolini rekonstruiralo daljnovode na 10 kV (kilovolt) napetosti (prej le 5—6 kV) in s tem zmanjšalo izgube in povečalo prenosne zmogljivosti. S tem je sedaj zagotovljena za vse omenjene predele zadostna električna energija, kar daje sedaj tudi možnost elektrifikacije v Sorici, Davči, Danju, Zalem logu in drugih krajih. — Omenjeno delo je podjetje izvršilo v rekordnem času zaradi velikega prizadevanja vseh članov delovnega kolektiva.

Pomembna rekonstrukcijska dela, ki pa bodo končala šele konec prihodnjega leta, so bila tudi v Tržiču. Znano je, da je bilo tržiško električno omrežje najslabše in najzastarelejše morda v Sloveniji (izhaja še iz časa barona Borna). — Negodovanja zaradi slabe električne energije je sedaj konec. Letos je podjetje rekonstruiralo nizkonapetostno omrežje za industrijo in splošno potrošnjo, v prihodnjem letu pa bo gradilo nove transformatorske postaje, s čemer bo elektrifikaciji Tržiča za daljše obdobje zadoščeno.

Pomembna gradbena dela je podjetje izvršilo tudi v Kranju. Zgrajenih je bilo šest novih transformatorskih postaj (na istem področju jih je bilo prej samo 7) in s tem pojačalo električno energijo za 100 odstotkov.

Omenimo naj še nekaj pomembnejših del podjetja v bližnji preteklosti. Elektrifikacija Krvavca, Jezerskega in Kokre, pojačanje transformatorskih postaj in omrežja Podnart—Ovsiše—Poljščica—Naklo, rekonstrukcija visokonapetostnih daljnovodov v Medvodah in tako dalje.

Polaganje kabla

NEUPRAVIČENO RAZBURJANJE POTROŠNIKOV

Vse naštete in še številne druge električne naprave so razprostrte po velikem področju. Naprave so večkrat težko dostopne in oddaljene, stoje na slabih terenih in so izpostavljene vremenskim neprilikam (sneg, strele in podobno), zaradi česar pride večkrat do okvar in razumljivo do prekinitve električnega toka. Da bi v takšnih primerih potrošniki v najkrajšem času spet dobili električni tok, ima podjetje stalno dežurno službo. Delo pri odpravljanju takšnih okvar je večkrat tudi smrtno nevarno. Da bi monterji lahko čimprej dospeli na kraj okvare, je podjetje nabavilo več motornih prevoznih sredstev. Skratka podjetje je podvzelo vse možne korake, da bi lahko okvare najhitreje odpravilo. Potrošniki pa tega večkrat ne uvidijo. So primeri, ko strela udari v transformator in ostanejo potrošniki največkrat le za kratek čas brez toka, da za prekinitev dolže podjetje, mu očitajo malomarnost in podobno. Vsekakor bi morali imeti potrošniki v takšnih primerih več razumevanja do delovnega kolektiva Elektro-Kranj.

Večkrat pa je potrebno, da podjetje tudi samo izklopi električni tok. To je potrebno zaradi kontrole naprav in pravočasne nadomestitve dotrajanih delov, s čemer podjetje lahko prepreči večjo ali manjšo gospodarsko škodo.

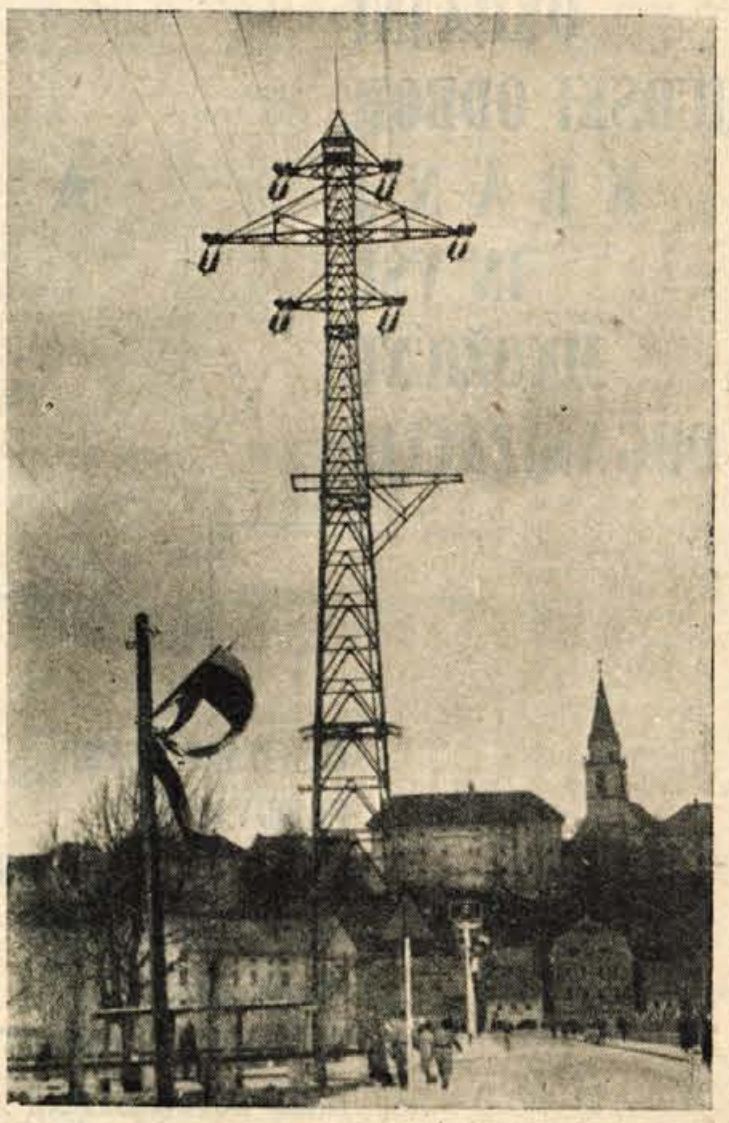

MANJKA DELOVNE SILE

V zadnjih petih letih se je delovni kolektiv Elektro-Kranj razširil le za deset članov — od 115 na 125 članov. Povečanje je predvsem na račun terenskih delavcev. V istem obdobju pa so se električne naprave s svojo kapaciteto povečale za 300 odstotkov. Ta podatek jasno kaže, da je moral delovni kolektiv Elektro-Kranj vsestransko izboljšati storilnost dela in organizacijo dela. Za nemoteno in pravilno vzdrževanje vseh naprav pa bi podjetje potrebovalo še 50 monterjev in 6 tehnikov. Le-teh pa podjetje ne dobi, predvsem zaradi napornega in odgovornega dela na terenu.

— — —

Dolga je vrsta uspehov in problemov, s katerimi se srečuje delovni kolektiv Elektro-Kranj. Samoupravni organi in uprava podjetja, so svojih uspehov veseli, v še večje zadovoljstvo pa jim je, če so z njihovim delom zadovoljni tudi potrošniki, zato skušajo skupno vsak problem kar najuspešneje rešiti.

Vsem sodelavcem, potrošnikom in vsem delovnim ljudem ob Dnevu republike iskrene čestitke

ELEKTRO-KRANJ
KRANJ

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KRANJ IN VSE MNOŽIČNE ORGANIZACIJE

ČESTITAJO VSEMU PREBIVALSTVU K 16. OBLETNICI ROJSTVA NOVE JUGOSLAVIJE IN MU ŽELIJO V NADALJNJI GRADITVI NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE VELIKO USPEHOV

DELOVNI KOLEKTIV

Ob najlepšem prazniku naše domovine Dnevu republike iskrene čestitke vsem poslovnim prijateljem in delovnim ljudem

ŽELEZERNA JESENICE

TISKANINA KRANJ

tovarna tiskanega blaga

Telefoni: centrala 173-176

čestita k Prazniku republike 29. novembru

Nudimo vam svoje priznane izdelke: bombažne in stanične tkanine v vseh modnih barvah in odtenkih

Naše tkanine so znane na domačem in inozemskem tržišču kot kvalitetne po izdelavi in trajnosti Naročila izvršujemo točno in solidno

---

Ob Dnevu republike plamteč pozdrav

TEKSTILNA TOVARNA

„INTEKS" - KRANJ

Predilnica
Tkalnica
Apretura
Šivalnica

Nudimo prvorazredno blago in to: cefirje, pepeline, flanele, velveton, žepne robce, odeje in kanafase

Sava

Tovarna gumijevih izdelkov

Kranj

ki je že skoraj 40 let vodilna tovarna te stroke v Jugoslaviji

Nešteto pismenih in ustnih priznanj našim odjemalcem glede cene in kvalitete nam daje zanesljivo jamstvo, da je postalo to dejstvo neizpodbitna resnica. Zato tudi v bodoče, kadar boste kupovali gumene izdelke, zahtevajte povsod samo izdelke „Sava" Kranj

Za vso naklonjenost se cenjenim poslovnim prijateljem, potrošnikom in vsem državljanom FLRJ iskreno zahvaljujemo in se priporočamo še za naprej z borbenimi pozdravi in čestitkami k Dnevu republike - 29, novembru

Kolektiv tovarne gumijevih izdelkov „Sava" Kranj

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 27. NOVEMBRA

12.15 Radijska kmečka univerza — Ing. Franc Cafnik: Izboljšanje dela gozdarskih oddelkov pri kmetijskih zadrugah; 13.30 Heribert Svetel: Štiri humoreske; 14.25 Radijska šola za nižjo stopnjo: Štajerska pripoveduje; 15.40 Iz svetovne književnosti — Grace Metelious: Pijana bratovščina; 16.00 Petkov koncert ob štirih; 17.10 Razgovori z volivci; 17.20 Zabavni orkester RTV Ljubljana; 18.00 Človek in zdravje; 18.10 Spored partizanskih; 18.30 Iz naših kolektivov; 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled;

SOBOTA, 28. NOVEMBRA

8.05 V ljudskem tonu; 8.35 Iz filmov in glasbenih revij; 9.45 Trio Dorka Skoberneta; 10.10 Operne arije pojo naši solisti; 11.00 Ritmi latinske Amerike; 11.30 Pionirski tednik; 12.15 Kmetijski nasveti — Stane Zorčič: Izgledi potrošnje vina; 13.55 Naši mladi solisti pred mikrofonom; 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 15.40 Na platnu smo videli; 17.10 Kvintet Jožeta Kampiča; 17.25 Obisk pri naših solistih in skladateljih; 18.00 29. november in politika aktivnega sožitja; 18.15 Za jutrišnji praznik; 20.00 Prenos svečane akademije v počastitev 29. novembra; 21.30 Za prijeten konec tedna; 22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 29. novembra

6.00 Vihrajte zastave! 8.00 Minilo je 16 let... 8.05 Vsa domovina praznuje; 9.00 Slavnostni zvoki; 9.30 Lepo je biti mlad; 11.00 Dobro srečo, domovina; 11.30 Šlo je za našo prihodnost; 12.00 Glasba opoldne; 14.15 Lahka glasba; 14.30 RTV Zagreb in Radio Sarajevo slovenskim poslušalcem; 15.15 Melodije za zabavo; 16.00 »Ura za optimiste«; 17.10 P. I. Čajkovski: Godalni kvartet v d-duru; 18.00 Slovenski poslanci po Jugoslaviji — I.; 18.30 »V domačem krogu«; 20.00 Matija Bravničar: Hlapec Jernej; 21.15 S treh radijskih valov; 22.15 Zabavna zvočna revija; 23.10 Biserna ogrlica.

PONEDELJEK, 30. novembra

8.00 Melodije in popevke za praznično jutro; 9.15 Predstavljamo vam mariborski komorni kvartet... 10.10 Silvo Matelič: Večer jekla in ljudi; 10.30 »Iz domače skrinje«; 11.40 Naj žive vsi narodi; 12.00 Po sledovih naših borcev; 16.00 »Podajmo, bratje, si roke!«; 16.30 Petdesetič »Pokaži, kaj znaš!; 18.00 Po strunah in tipkah; 18.30 Športni tednik; 20.00 »Na ljubljanski promenadi«; 20.50 »Car opere«; 21.30 »Veliki mojstri — drobne skladbe«; 22.15 Ludwig van Beethoven: Deveta sinfonija; 23.35 Plesni zvoki.

TOREK, 1. decembra

8.00 »Stoji tam v gori partizan...«; 8.20 Glasba za vsakogar; 9.00 Gospodinjstvo na novih poteh; 9.30 Od melodije do melodije; 10.10 V svetu opernih melodij; 11.30 Za naše male; 12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Vrt v decembru; 12.40 Sestanek v studiu; 13.50 Z majhnimi zabavnimi ansambli; 14.15 Priljubljene operne melodije; 15.40 Slovenski poslanci po Jugoslaviji — II.; 16.20 »Potovanje s popevkami«; 17..10 Tri prve izvedbe; 18.00 Iz zbornika spominov; 18.20 Janko Gregorc: Odlomki iz operete »Melodije srca«; 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 20.00 Zborovska pesem slovenske nove romantike; 20.30 Radijska igra — Oskar Davičo: Zrenjanin; 22.15 Za ljubitelje zabavne glasbe.

SREDA, 2. decembra

8.05 Mladina poje; 9.00 Jezikovni pogovori; 9.15 Izbrali smo za vas; 10.10 Arije iz italijanskih oper; 10.40 Iz filmov in glasbenih revij; 11.25 Radijska šola za višjo stopnjo — Herbert Ruland: Vesti, ki tečejo po dnu morja; 12.15 Radijska kmečka univerza — Vet. Franc Skušek: Zdravstvena zaščita telet v farmski vzreji; 12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja; 13.45 Baletni intermezzo; 15.55 Glasbena medigra; 15.40 Novost na knjižni polici — Beecher Stowe: Koča strica Toma; 16.00 Koncert po željah; 17.10 Sestanek ob petih; 18.00 Kulturna kronika; 18.45 Domače aktualnosti; 20.00 Izberite melodijo tedna! (zabavno glasbena oddaja z nagrado); 20.40 Muzio Clementi: Sonata št. 2 v b-molu; 21.00 Gioachino Rossini: Gospod Bruschino, opera v 1 dejanju; 22.15 Plesni orkester Radia Köln Kurt Edelhagen.

ČETRTEK, 3. decembra

8.40 Poje zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom Jožeta Hanca; 9.00 Počasne in poskočne; 11.10 Z evropskimi plesnimi orkestri; 11.30 Oddaja za cicibane; 12.00 Štiri znane slovenske samospeve zapoje Miro Brajnik, pri klavirju Marijan Vodopivec; 12.15 Kmet. nasveti Vet. Franc Černe: Umetno osemenjevanje svinj; 12.25 Manuel de Falla: Drugo dejanje opere »Kratko življenje«; 13.30 Pesmi in plesi bratskih jugoslovanskih narodov; 14.25 Šport in športniki; 15.40 S knjižnega trga; 16.35 Popevke se vrstijo; 17.10 »Kaj bi jaz tebi dal«; 18.00 Turistična oddaja; 18.15 Spoznavajmo naše umetnike — VIII.; 18.45 Radijska univerza — Profesor dr. Jan Dembowsky: Glavne poti in stranpota živalske psihologije; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 20.45 Napevi iz Mehike.

Komunalno podjetje

„VODOVOD" Kranj

čestita k Prazniku 29. novembru
vsem
delovnim kolektivom
in mladinskim delovnim brigadam
ki so sodelovale
pri gradnji vodovoda „Bašelj"

OB DNEVU REPUBLIKE
29. NOVEMBRU
PLAMTEČ POZDRAV!

„Uniforma"
KRANJ

Obrtno podjetje

„Instalater" Kranj

pošilja iskrene čestitke
ob 16. obletnici
rojstva nove Jugoslavije
vsem
delovnim ljudem

Gozdno gospodarstvo Kranj

pošilja
iskrene čestitke
ob 16. obletnici
rojstva
nove Jugoslavije
vsem
delovnim ljudem

Ob 16. obletnici

rojstva
nove Jugoslavije

DNEVU REPUBLIKE

pošilja
iskrene čestitke
vsem
delovnim ljudem

delovni kolektiv

Avtopromet

Kranj

Bombažna predilnica in tkalnica Tržič

- PREDILNICA
- SUKANČARNA
- TKALNICA
- BELILNICA
- BARVARNA
- APRETURA

proizvaja

kvalitetne bombažne tkanine: surove in beljene v širini od 70 do 200 cm, industrijsko prejo do številke Nm 50, prejo za domačo obrt in sicer mulle, double, knitting in hardwater

Kmetijska poslovna zveza Kranj

MLEKARNA KRANJ

pošilja
ob Dnevu republike
29. novembru
vsem delovnim ljudem
iskrene čestitke

Trgovsko podjetje

KURIVO

KRANJ

želi vsem
delovnim ljudem
ob Dnevu republike
še več
delovnih uspehov
v prihodnosti

Nagradna zlogovna križanka

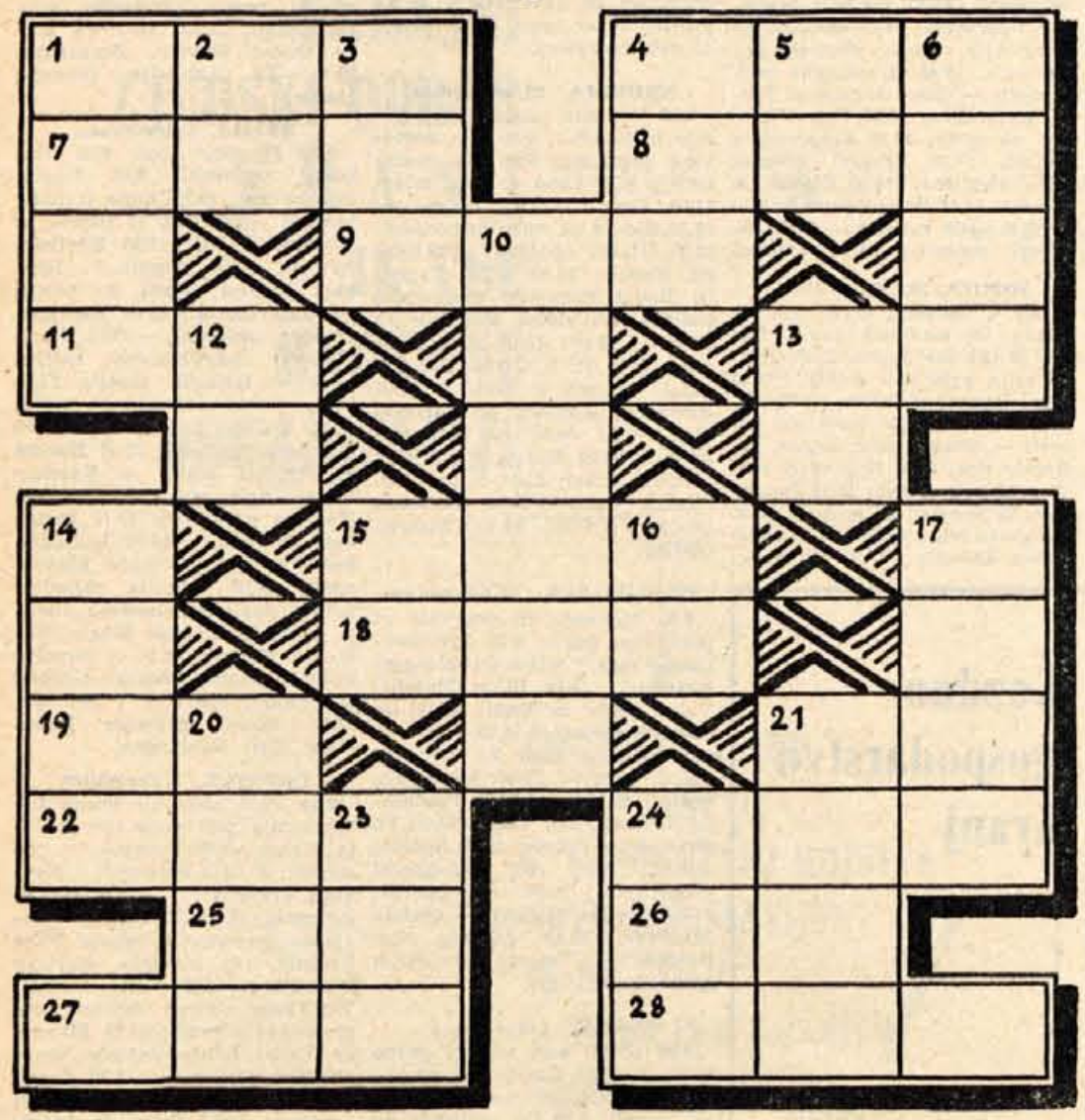

Vodoravno: 1. kukati, 4. spaka, pokveka, 7. del moške garderobe, 8 .razgovori, 9. premikati se sem in tja, 11. zaklopka, 13. mesto v severni Italiji, 15. naša največja reka, 18. pogon (policijska...), 19. pege, madeži, 21. velike okrasne ptice, 22. prebivalci Zemlje, 24. zgodaj, 25. vrsta bonbonov, 26. izginil je kot..., 27. naočniki z držajem, 28. dvigati (srbohrv.).

Navpično: 1. donosen, pridobiten, 2. osvežilna pijača, 3. velikani, 4. prislov kraja, 5. kos rudnine, 6. zatrpati, zadelati, 10. privid, čudna zmeda, 12. holansko mesto, 13. zemeljska smola, 14. uničevalna strast, 15. žensko ime, 16. vežba, 17. historija, 20. vaščanke, 21. opis, razlaga z drugimi besedami, 23. ime ruskega premiera, 24. napolni z dimom.

Za pravilne rešitve smo pripravili naslednje nagrade:

1. nagrada 5000 din
2. nagrada 3000 din
3. do 10. nagrada po 1000 din
11. do 20. nagrada po 500 din.

Rešitve pošljite na uredništvo do vključno 11. decembra, javno žrebanje pa bo v prostorih uredništva v soboto, 12. decembra 1959 ob 16. uri.

ZA RAZVEDRILO

»Lepa stvar, avtomatična vrata pri tramvaju!«

»... in tega sem dobil v sobi svoje žene, ko sem se vrnil s službenega potovanja! ...«

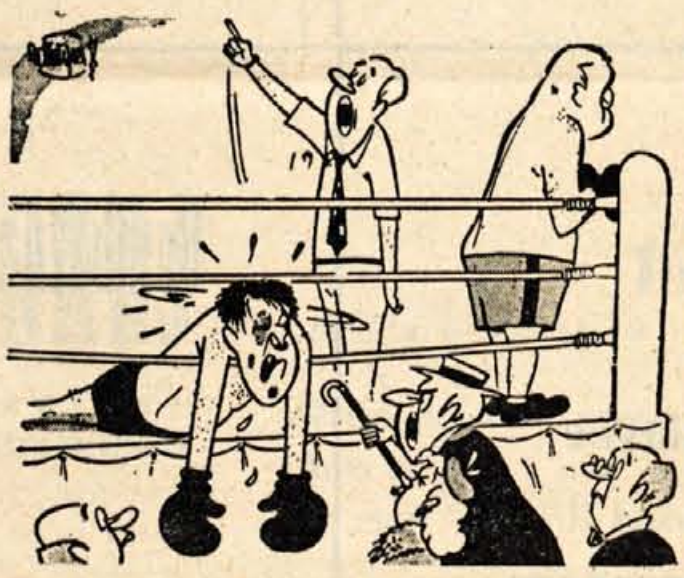

»Hej, slišiš ti, ali boš še dolgo koketiral z mojo ženo?«

BREZ BESED

Najboljši športnik Gorenjske v letu 1959

VLADO BRINOVEC

Na našo anketo »Izberite najboljše športnike Gorenjske«, se je letos odzvalo precejšnje število bralcev, in sicer iz Kranja, Jesenic, Ljubljane, Škofje Loke, Železnikov, Preddvora, Nakla, Žabnice, Besnice, Kamne Gorice, Zapog in Kičeva iz Makedonije. Težko je bilo izbrati najboljše športnike Gorenjske. Vendar menimo, da je vrstni red realen, saj anketiranci omenjajo kar 46 športnikov Gorenjske. Lestvica najboljših pa je naslednja:

		točk
1.	VLADO BRINOVEC	499
2.	JANEZ KOCMUR	483
3.	VLADO MARTELANC	375
4.	SLAVICA ZUPANČIČ	346
5.	LEON PINTAR	290
6.	JANEZ TERAN	239
7.	STANE BREZAR	98
8.	PETER BRINOVEC	96
9.	CENE VALENTAR	93
10.	MARJANA PLUT	55

Vrstni red ostalih pa je naslednji: Roman Seljak 49; Starc 47; Šumi 38, Klinar 35, Blenkuš 34, Jama 19, Tomc, Krašovec, Drofenik 13, Rekar, Zidar 11, Košnik, Janez Zavrl 10, Hlebanja, Mitja Krampelj 9, Mihelčič, Pečar 8, Drago Petrič 7, Lakota 6, Stružnik, Parma 5, Marjan Brezar, Langus, Grašič 4, Grmek, Florjančič, Baudek, Oblak 3, Gorjanc, Andolšek 2, Škraba, G. Kordež, Andrej Colnar, Šlibar, Jemc, Eržen po 1 točko.

Prvo mesto je morda malo nepričakovano osvojil **Vlado Brinovec** (Triglav Kranj). Vendar njegovi letošnji uspehi doma in v tujini prav gotovo to potrjujejo. Doma je samo na članskem in mladinskem državnem prvenstvu osvojil kar 5 prvih mest v posameznih disciplinah in dvakrat v štafeti 4 krat 200 m prosto. Razen tega je postavil letos državni rekord na 400 m prosto, bil prvi na 1500 in 400 m prosto na plavalnem dvoboju Italija : Jugoslavija .Zmagal pa je tudi na mediteranskih igrah v Beyrutu na 400 m prosto in bil drugi na 1500 m prosto.

Janez Kocmur (Triglav Kranj) lanski »prvak« se je letos uvrstil na drugo mesto. Za njega je to mesto povsem realno, kar potrjuje tudi vrednost njegovega rezultata na 100 m prosto 57,6, ki ga uvršča celo na 5. mesto v Evropi.

JANEZ KOCMUR

Vlado Martelanc (Triglav Kranj) je na nedavnem svetovnem prvenstvu osvojil v hudi konkurenci odlično tretje mesto. Razen tega pa je tudi član državne reprezentance.

Slavica Zupančič (Triglav Kr.) je naša najboljša predstavnica smučanja. — Na mednarodnih tekmovanjih ni nikoli razočarala, in je večkrat premagala celo evropske vrhunske tekmovalke, medtem ko doma praktično še nima resnejše konkurence.

Leon Pintar (AMD Kranj) je letos na vseh tekmovanjih dosegel zavidljive uspehe. Naj omenimo samo mednarodne dirke v Opatiji, Beogradu in na Ljubelju, kjer je povsod osvojil prva mesta ali pa se je uvrstil tik pri vrhu.

Janez Teran (Triglav Kranj) je letos postal član drž. namiznoteniške reprezentance. Razen tega pa je bil uspešen tudi na raznih tekmovanjih, kjer ni nikoli razočaral.

VLADO BRINOVEC

Nepričakovano visoko se je uvrstil nogometaš **Stane Brezar** (Triglav Kranj). Je uspešen igralec Triglava in eden najboljših nogometašev v slovenski reprezentanci .

Cene Valentar bi s svojimi uspehi v moštvu državnega prvaka v hokeju na ledu Jesenic zaslužil med gorenjskimi športniki prav gotovo višje mesto. Je član državne reprezentance in med najboljšimi igralci Jesenic.

Marjana Plut (Triglav Kranj) dosega doma sicer dobre rezultate, medtem ko nas je na tekmovanjih v tujini večkrat razočarala. Razen tega je tudi članica državne namiznoteniške reprezentance.

NAGRADE ZA ANKETO »IZBERITE NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE GORENJSKE« PREJMEJO

1. nagrada — 4000 din Aco Matkovič, Kranj, Zupančičeva 23;

2. nagrada — 2000 din Edvard Rekar, Hrastje 21, p. Šenčur;

3. nagrada — 1000 din Rajko Pipan, Strahinj 83, p. Naklo;

4. do 9. nagrada po 500 din prejmejo: Peter Markič, Strahin 61 p. Naklo; Bogdan Majce, Kranj, Kidričeva 23; Ivo Hočevar, Zapoge št. 14 p. Vodice nad Ljubljano; Anton Brezar, Kranj, Savska cesta 20 in Franc Ajdovec, Šenčur; Boža Robek, Dvorni trg 1, Ljubljana.

Vsi anketiranci iz Kranja, ki prejmejo nagrade, jih lahko osebno dvignejo v upravi lista po 1. decembru, ostalim bomo poslali po pošti.

Isaac Asimov

9

Jeklene kletke

»No, če mi ne boš zameril, ti bom poskušal pojasniti. Ali mi daš kos papirja in pisalo? Hvala. Poglej, Elijah, narisal bom velik krog in ga obeležil kot mesto New York. Tu pa bom narisal mali krog, ki se stika z velikim in ga bom obeležil kot Mesto Vsemircev. Na mestu, kjer se stikata, bom narisal puščico in jo obeležil Pregrada. Ne vidiš nobene druge poti?«

»Ne vidim,« je odvrnil Baley. »Druge poti ni.«

»Na kak način že,« je rekel robot, »in veseli me, da praviš tako. To je v skladu s tistim, kar so mi povedali o zemeljskem načinu mišljenja. Pregrada je edina neposredna zveza. Toda tvoje Mesto in Mesto Vsemircev sta odprti proti nenaseljenemu prostoru v vseh smereh. Popolnoma mogoče je, da je prebivalec Zemlje zapustil mesto skozi enega izmed številnih izhodov, prepešačil nenaseljeni prostor do Mesta Vsemircev in vstopil vanj tam, kjer ga ni ovirala Pregrada.«

Baley se je z vršičkom jezika dotaknil zgornje ustnice in tako buljil predse. Potem je rekel: »Preko nenaseljenega prostora?«

»Da«.

»Preko nenaseljenega prostora? Sam?«

»Zakaj ne?«

»Peš?«

»Peš, seveda. Pešačenje bi ga najbolj zavarovalo pred tem, da bi ga kdo odkril. Umor se je zgodil zjutraj in dotični je odšel na pot nekaj ur pred svitanjem.«

»Nemogoče. V Mestu ni človeka, ki bi storil kaj takega. Zapustiti Mesto? Popolnoma sam?«

»V navadnih okoliščinah bi bilo to zelo neverjetno. To dobro vemo tudi mi, Vsemirci. Zato naše straže čuvajo samo vhod. Celo v Velikem Uporu so vaši ljudje napadali samo Pregrado, ki je ščitila vhod. Nihče ni vstopil iz Mesta.«

»Kako torej?«

»Zdaj imava pred seboj nenavadno situacijo. To ni brezglavi napad množice, ki gre po poti najmanjšega odpora, marveč je organizirana akcija manjše skupine, dobro zamišljena, da bi udarila v najšibkejšo točko. To pojasnjuje, kako je, kakor praviš, neki prebivalec Zemlje mogel vstopiti v Mesto Vsemircev, priti do svoje žrtve, jo ubiti in spet oditi. Človek je poiskal najbolj nezavarovan prehod do našega Mesta.«

Baley je nejeverno stresel z glavo. »To je preveč neverjetno. Ali so vaši poskusili vse, da bi preverili to teorijo?«

»Da, smo. Vaš policijski komisar je prišel na kraj zločina nekaj trenutkov kasneje ...«

»Vem. Sam mi je povedal.«

»To je, Elijah, še en dokaz, da je bil umor vnaprej premišljen. Vaš komisar je sodeloval z dr. Sartonom in dr. Sarton je hotel prav preko njega izpeljati prve poskuse za infiltriranje robotov, kakršen sem jaz, v vaše Mesto. Njun jutranji sestanek bi moral le še potrditi nekatere stvari v zvezi s tem. Umor je, razumljivo, prekrižal račune, vsaj začasno. In dejstvo, da se je to zgodilo prav v času, ko je bil vaš komisar v Mestu Vsemircev, je napravilo vso stvar še težjo in neprijetnejšo za Zemljo in za naše ljudi. Toda nisem želel povedati tega ... Vaš komisar je na kraju zločina. Rečemo mu: Zločinec je moral prehoditi nenaseljeni prostor. Odgovarja nam, kot ti: nemogoče, ali morda: neverjetno. Bil je zelo razburjen in morda ga je to oviralo, da ni dojel bistva stvari. Tda kljub vsemu smo ga pripravili do tega, da je začel razmišljati tudi o tej možnosti.«

Baley se je spomnil komisarjevih razbitih očal in se, kljub sila resni situaciji, nasmehnil. Ubogi Julius. Da, seveda, vznemirjen je bil. Razumljivo, Enderby ni mogel pojasniti situacije nadutim Vsemircem, ki so na fizično nesposobnost gledali le kot na zelo odvraten atribut genetsko neizbranih prebivalcev Zemlje. Tega ni mogel storiti, ne da bi izgubil nekaj svojega dostojanstva, a dostojanstvo je bilo v tistem trenutku komisarju Juliusu Enderbyju zelo potrebno. Končno pa morajo prebivalci Zemlje ščititi drug drugega. Robot nikoli ne sme zvedeti ,da je Enderby kratkoviden, vsaj od Baleya ne.

R. Daneel je nadaljeval: »Pregledali smo vse izhode iz Mesta drugega za drugim. Ali sploh veš, Elijah, koliko jih je?«

Baley je odkimal, potem je rekel kar tako tja v dan: »Pa, dvajset.«

»Petsto in dva.«

»Kaj?«

»In včasih prej jih je bilo še več. Petstodva pa sta še uporabna. Vaše Mesto je primer počasnega razvoja, Elijah. Nekoč je bilo to Mesto na odprtem prostoru in ljudje so brez zaprek lahko hodili iz Mesta v nenaseljena področja.«

»Seveda. Vem, da je bilo tako.«

»In potem, ko se je začelo Mesto zapirati, je ostalo še veliko število izhodov. Petsto in dva izhoda sta še vedno odprta. Ostali so zagrajeni ali pa popolnoma zaprti. Seveda sem nisem vštel izhodov za letala in zračni promet.«

»Zakaj ne?«

»To bi bilo brezupno. Ti izhodi niso zastraženi. Nismo mogli najti nobenega uslužbenca, niti koga drugega, ki bi smatral, da sodijo pod njegovo varstvo. Zdelo se mi je, kakor da nihče ne ve, da sploh obstajajo. In tisti nekdo je mogel skozi tak izhod kadarkoli je hotel in se tudi vrnil po isti poti. Nihče ga ne bi mogel opaziti.«

»Je še kaj? Ali je orožje izginilo?«

»Da.«

»Pa so kakšne indikacije?«

»Nobenih. Temeljito smo preiskali tla okrog Mesta Vsemircev. Roboti na prevoznih farmah so popolnoma neuporabni za priče. Oni so le nekaj več kot navadni stroji in komaj da imajo človeško obliko. In na teh farmah ne dela niti eden človek.«

»Ali je še kaj?«

»Ker nismo nič našli na prostoru okrog Mesta Vsemircev, bomo poskušali drugod, v New Yorku. Naša dolžnost bo, da bomo proučili vse subverzilne skupine, vse organizacije ...«

»In koliko časa nameravaš uporabiti za to?« ga je prekinil Baley.

»Kolikor bo najmanj mogoče, vendar toliko, kolikor bo potrebno.«

»Potem bi mi bilo ljubše, je rekel Baley zamišljeno, »da bi imel pri tej zmešnjavi drugega partnerja.«

»Meni pa ne,« je odvrnil R. Daneel. »Komisar je izrazil zelo dobro mnenje o tvojih sposobnosti in lojalnosti.«

»Lepo od njega,« je rekel Baley zajedljivo. Pri sebi pa je mislil: Ubogi Julius. Čuti, da sem mu naklonjen in me hvali.

»Pa se nismo zanašali samo nanj,« je rekel R. Daneel. »Pregledali smo tvoje dokumente. Ti si v uradu nekajkrat poudaril, da ne trpiš robotov.«

»Res? Imaš kaj proti temu?«

»Sploh ne. Tvoje mišljenje je tvoja lastnina. Toda zaradi tega smo smatrali za potrebno, da zelo pozorno proučimo tvojo psihološko konstitucijo. Vemo, da boš, čeprav ne gojiš nobenih simpatij do robotov, sodeloval z robotom, če boš to sprejel kot svojo dolžnost. Ti si nenavadno lojalen in zelo spoštuješ zakon. Prav to pa potrebujemo. Komisar Enderby te je dobro ocenil.«

»Kaj pa ti? Nimaš nobenih osebnih predsodkov napram mojim antirobotskim občutkom?«

R. Daneel je rekel: »Če te ti občutki ne ovirajo pri sodelovanju z menoj in če mi boš pomagal v vsem, kar od mene zahtevajo, me ne bodo motili.«

Baley je umolknil. Potem je čez nekaj časa rekel: »Dobro, če jaz torej izpolnjujem vse pogoje, poglejva, kako je s teboj? Kakšne kvalifikacije imaš ti za detektiva?«